

برگزیده مسائل مبتلی به و استفتائات جدید

مجموعه احکام ۶:

* مج ۱

اداره پاسخ به سؤالات دینی

جامعه الزهراء ع.ا.ع.

تابستان ۱۳۹۸

صلى الله عليه وسلم

بسمه تعالی

مقدمه

دیر زمانی است که اداره پاسخ به سؤالات جامعه الزهراء علیها السلام حوزه علمیه خاوران قم، پاسخگوی سؤالات فقهی بانوان پرسشگر و مشاور و همراه ره‌پویان معارف الهی در سطحی گسترده (حضور، تلفنی، ایمیل و مکاتبه‌ای) است و طبعاً از این رهگذر می‌بایست آراء و نظرات مراجع عظام را از آخرین منابع و مآخذ فقهی آنان به طور مستند به دست آورد.

بر این اساس مجموعه‌ای از پنجاه موضوع فقهی در مسائل مستحدثه با آراء مراجع عظام، برای دسترسی آسان اساتید به پاسخ صحیح و مستند، با عنوان «برگزیده مسائل مبتلی‌به و استفتائات جدید» در ۱۲ مجلد تدوین گردیده است. در این موسوعه با تکیه بر فهرست کتب فقهی، درختواره‌ای از موضوعات و ریزموضوعات فقهی تنظیم شده تا دستاورد تحقیقی اساتید و استفتائات دریافتی از دفاتر مراجع عظام با درج عنوان، در جایگاه موضوعی خود قرار گیرند.

- * این کتاب به سبک رساله و کتاب فقهی نیست تا مشتمل بر تمام فروع فقهی باشد؛ بلکه گزینشی از سؤالات مستحدثه و محل تأمل (با توجه به تفاوت آراء مراجع عظام) است.
- * برخی از موضوعات عام درختواره، خالی از عنوان و سؤال است که در صورت طرح سؤال مبتلی‌به و اتمام مراحل تدوین، در نسخه‌های بعدی به این جزوه ملحق خواهد شد.
- * ترتیب اسامی مراجع عظام بر اساس حروف الفبا تنظیم شده است.
- * استفتائاتی که از حضرت آیت‌الله بهجت «ره»، حضرت آیت‌الله تبریزی «ره» و حضرت آیت‌الله فاضل لنکرانی «ره» درج شده، در زمان حیات آن بزرگواران دریافت گردیده و برای دسترسی مقلدینی که با اجازه مراجع حیّ بر نظرات آن مراجع باقی مانده‌اند، درج گردیده است.
- * برخی از پاسخ‌های تحقیقی استفاده شده از کتب فقهی مراجع عظام، با تأیید شفاهی از مسئول استفتائات هر دفتر به ثبت رسیده است.

* اصل تمامی استفتائات و تاریخ ارسال و دریافت آن، در آرشیو اداره پاسخ به سؤالات دینی موجود است.

خواهشمند است در صورت مشاهده هر گونه سهو و خطا در کتاب، با شماره ۰۲۵۳۲۱۱۲۰۷۸ و ۰۲۵۳۲۱۱۲۴۵۲ تماس حاصل فرمائید.

به علت استقبال پاسخگویان به مسائل شرعی در سراسر کشور و معینه‌ها و مبلغین حج و عمره از مجموعه سؤالات و پاسخ‌های موجود، موسوعه فوق‌الذکر به صورت کتاب چاپ شده و کلیه مطالب آن در سایت پاسخ به سؤالات دینی قابل دسترسی است و براساس آخرین تغییرات، بروز رسانی می‌گردد. قابل ذکر است مقلدین مقام معظم رهبری-دام‌ظله‌العالی- با شماره‌های ۰۲۵۳۷۱۱۲۲۵۳-۷ و مقلدین سایر مراجع عظام -دام‌ظلم‌العالی- با شماره ۰۲۵۳۱۷۶۸ می‌توانند جهت پرسش سؤالات شرعی خود در زمان‌های ذیل تماس حاصل نمایند.

عصرها ساعت ۱۶-۱۹

نیمه اول: صبح‌ها ساعت ۸-۱۳

عصرها ساعت ۱۵-۱۸

نیمه دوم: صبح‌ها ساعت ۸-۱۲

پاسخگویی و مشاوره احکام فقهی حضوری: جامعه‌الزهراء علیها‌السلام، ساختمان مدیریت، طبقه اول

۰۲۵۳۱۷۶۸

پاسخگویی و مشاوره اعتقادی:

porsesesh@jz.ac.ir

پاسخگویی مکاتبه‌ای و ایمیل:

www.pasokhbesoalat.ir

آدرس سایت پاسخ به سؤالات فقه و معارف:

آدرس پیام‌رسان سروش فقه و معارف:

@pasokhbesoalat

۰۲۵۳۲۱۱۲۴۵۲ و ۵۸

اداری:

۰۲۵۳۲۱۱۲۳۵۹

سفارش محصولات فرهنگی:

«و من الله التوفیق»

جامعه‌الزهراء علیها‌السلام معاونت فرهنگی - تبلیغی

اداره پاسخ به سؤالات دینی و شبهات

بهار ۱۳۹۸

حج ۱

«وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا وَ مَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ»
برای خدا بر عهده‌ی مردم است که قصد حج آن خانه را نمایند، (البته) هرکس توانایی این راه را دارد. و هرکس کفر ورزد (و با داشتن توانایی به حج نرود، بداند که) همانا خداوند از همه‌ی جهانیان بی‌نیاز است. (سوره آل عمران/ آیه ۹۷)
«حکم حج: بر هر مسلمان مکلفی در تمام عمر یک بار واجب فوری است که پس از حصول استطاعت به زیارت خانه خدا برود و مناسک خاص را به جا آورد.» (مناسک حج محشی، ص ۱۰۶، ۱)

عناوین سؤالات

اقسام حج

حج تمتع (عمره تمتع و حج تمتع)

حج افراد (اهالی مکه و افرادی که فاصله محل سکونت آنها تا مکه کمتر از ۴۸ میل است)

موارد تبدیل حج تمتع به حج افراد

ضیق وقت

حیض و نفاس

حج قرآن (اهالی مکه و افرادی که فاصله محل سکونت آنها تا مکه کمتر از ۴۸ میل است با این تفاوت با حج افراد که هنگام احرام بستن قربانی همراه دارند).

اقسام عمره

عمره تمتع

احرام

طواف

نماز طواف

سعی

تقصیر

۱. نیت ریایی و غیر آن در عمره‌ی تمتع.....
۲. رها کردن حج تمتع مستحبی پس از انجام عمره تمتع.....

عناوین سؤالات

- ◀ انجام عمره مفرده بعد از عمره تمتع یا حج تمتع در فاصله کمتر از یک ماه..... ۵
- ◀ تکرار عمره مفرده در یک ماه (برای خود یا نیابت از دیگری)..... ۹
- ◀ احرام در آخر ماه و انجام اعمال در ماه بعد و ورود مجدد در ماه انجام اعمال عمره..... ۱۲
- ◀ خروج از مکه در ماه بعد از اعمال عمره و ورود مجدد..... ۱۵
- ◀ رها کردن عمره مفرده با قصد رجاء و تکلیف طواف نساء..... ۱۷
- ◀ احرام بجهی غیر میمّز توسط ولی..... ۱۸
- ◀ تشرّف به حج بدون اذن همسر..... ۲۵
- ◀ اعزام مبلغه به حج، با منع شوهر..... ۲۷
- ◀ حکم تشرّف به حج یا عمره مستحبی برای زن باردار یا شیرده ۳۰
- ◀ وظیفه‌ی باردار در صورت استطاعت یا استقرار حج..... ۳۲
- ◀ وظیفه‌ی شیرده با وجود استطاعت..... ۳۵
- ◀ تشرّف به حج در ایام عده..... ۳۸
- ◀ حکم ثبت نام حج و اعزام در سال‌های بعد..... ۳۹
- ◀ گرفتن قرض برای تشرّف به حج واجب..... ۴۰
- ◀ استفاده از وام مسکن برای تشرّف به حج..... ۴۴
- ◀ اخذ وام پس از ماندن پول یا حقوق در صندوق قرض الحسنه و ثبت نام حج با وام مذکور..... ۴۶
- ◀ استطاعت حاصله از وجوهات شرعی..... ۴۹

◀ عمره مفرده

◀ احرام

طواف

نماز طواف

سعی

تقصیر

◀ طواف نساء

نماز طواف نساء

شرایط وجوب حج

◀ بلوغ

عقل

حریت

عدم مزاحمت حج با انجام واجب مهمتر یا ترک حرام مهمتر

◀ استطاعت

◀ مالی

عناوین سؤالات

۵۱. استطاعت به واسطه‌ی پول حاصل از گلدکوئیست.....

۵۲. رفتن به حج با فروش زمین ارثی با فقر مالی شوهر.....

۵۵. استطاعت مالی زن و به زحمت افتادن شوهر.....

۵۷. استطاعت مالی زوجه و به زحمت افتادن وی.....

۵۹. انجام حج با پول بذل شده‌ی غصبی.....

۶۰. شک نایب در حج تمتع و یا نذری.....

مالی

بدنی

طریقی

زمانی

بذلی

نیابت

موارد نیابت

در عمره

در حج

شرائط نایب

شرائط متبوعه

احکام نیابت

لزوم اذن یا توکیل

نیت نیابت

بلوغ

عقل

ایمان

وثوق و اطمینان به انجام کار

آشنایی نایب با احکام حج

مشغول نبودن ذمه نایب به حج

معدور نبودن نایب

رعایت بلد

فوت نایب

آداب مستحب نیابت

احکام حج نذری

احکام حج تمتع (عمره تمتع و حج تمتع)

اعمال عمره تمتع

- احرام

مکان احرام (میقات) <

مسجد شجره

جحفه

قرن المنازل

یللم

وادی عقیق

واجبات احرام

نیت <

تلبیه

پوشیدن دو جامه احرام (مردان) <

محرمات احرام

مخصوص مردان

پوشاندن سر <

زیر سایه رفتن

پوشیدن لباس دوخته

پوشاندن روی پا

< عبور کردن ناسی و جاهل از میقات بدون احرام..... ۶۱

< نیت اشتباه در احرام حج نیایی..... ۶۸

< نیت ریایی در حج تمتع..... ۷۱

< نیت ریایی در بعضی ارکان حج تمتع..... ۷۲

< تطهیر بدن و لباس در حال احرام..... ۷۳

< پوشاندن سر محرم توسط دیگری..... ۷۵

عناوین سؤالات

مخصوص زنان

۷۷. پوشش صورت در حال احرام.....
۸۰. کفّاری پوشاندن صورت در حال احرام.....
۸۲. استفاده از ماسک در حال احرام.....
۸۴. پوشش صورت زن در حال احرام برای نماز.....
۸۷. پوشش صورت زن مُحرم در مقابل نامحرم.....
۹۰. خشک کردن صورت با حوله در حال احرام.....
۹۳. پوشیدن دستکش برای زن در حال احرام.....
۹۴. پوشش صورت میّت مُحرم در هنگام غسل، حنوط و کفن او.....
۹۸. ناخن بلند در حال احرام.....
۱۰۰. زینت در لباس احرام.....
- پوشش صورت با ابروی اصلاح شده و آرایش دائمی (تاتو) در حال احرام.....
- ۱۰۳.....
۱۰۶. رنگ مو قبل از احرام.....

پوشاندن صورت.....

پوشیدن زینت.....

مشترک (مرد و زن)

سرمه کشیدن

انگشتر به دست کردن برای زینت

استعمال بوی خوش.....

نگاه کردن در آئینه

روغن مالیدن.....

جماع و هرگونه لذت شهوانی
استمناء

عقد کردن و شاهد عقد بودن
بیرون آوردن خون از بدن خود

کندن دندان

گرفتن ناخن

ازاله مو از بدن

جدال

فسوق

کندن درخت یا گیاه حرم

شکار صحرا

کشتن جانورانی که در بدن ساکن
می‌شوند (کک، کنه، شپش و پشه)

به تن داشتن اسلحه

نداشتن حس بویایی و استعمال بوی خوش و گرفتن بینی از بوی
بد.....

استعمال پماد در حال احرام.....

عناوین سؤالات

<p>۱۱۱.....< دفعات استحباب غسل برای ورود به مسجدالحرام.....></p> <p>۱۱۳.....< طهارت بدن و لباس در طواف.....></p> <p>۱۱۷.....< نجس شدن بدن و لباس حین طواف.....></p> <p>۱۲۰.....< ملاک موالات در دورهای طواف و سعی.....></p> <p>۱۲۲.....< تکلیف کثیرالشک در تعداد دور طواف و رمی جمره.....></p> <p>۱۲۵.....< خروج بی‌دربی ریح در طواف و نماز طواف.....></p> <p>۱۲۹.....< ملاک نیابت طواف مستحبی.....></p> <p>۱۳۱.....< معیار صحت طواف معذور با ویلچر.....></p>	<p>موارد وجوب کفاره</p> <p>مستحبات احرام <.....></p> <p>مکروهات احرام</p> <p style="text-align: center;">- طواف</p> <p style="text-align: center;">شرایط طواف</p> <p style="text-align: center;">نیت</p> <p>طهارت از حدث و خبث <.....></p> <p>ختنه برای مردان</p> <p>ستر عورت</p> <p style="text-align: center;">کیفیت طواف</p> <p>شروع طواف از حجرالاسود</p> <p>ختم طواف به حجرالاسود</p> <p>خانه کعبه سمت چپ طواف کننده باشد</p> <p>طواف در خارج خانه کعبه باشد</p> <p style="text-align: center;">حدّ مظاف</p> <p>حجر اسماعیل داخل طواف باشد</p> <p style="text-align: center;">موالات</p> <p style="text-align: center;">احکام طواف</p> <p>احکام ترک یا قاطع طواف سهوی یا عمدی</p> <p>کم یا زیاد کردن اشواط طواف <.....></p> <p>شک در تعداد اشواط طواف <.....></p> <p style="text-align: center;">قران در طواف</p> <p>وظیفه مسلوس و میطون در طواف <.....></p> <p>نیابت در طواف <.....></p> <p>مسائل متفرقه طواف <.....></p> <p style="text-align: center;">مستحبات طواف</p>
---	---

عناوین سؤالات

نماز طواف

- ۱۳۵.....< خواندن نماز طواف مستحب در حال حرکت.....<
- ۱۳۶.....< وظیفه مکلف در تصحیح قرائت نماز طواف.....<
- ۱۴۱.....< انکشاف اشتباه در قرائت با اطمینان به صحت نماز طواف.....<

- ◀ کیفیت نماز طواف.....<
- مستحبات نماز طواف

- سعی

- ۱۴۲.....< مستحبی نبودن سعی.....<
- ۱۴۳.....< سعی از مسعای جدید.....<
- ۱۴۵.....< انجام سعی با حرکت به عقب.....<
- ۱۴۷.....< نمایان بودن غیر از وجه و کفین در سعی.....<
- ۱۴۸.....< نگاه به چپ و راست و پشت سر در هنگام سعی.....<

- ◀ حکم سعی (وجوب و حکم ترک آن).....<
- زمان سعی
- ◀ مکان سعی.....<
- ◀ کیفیت و شرائط سعی.....<

احکام سعی

- کم و زیاد کردن دورهای سعی
- قطع کردن سعی و از سرگرفتن آن
- شک در اشواط سعی

مستحبات سعی

-تقصیر

- ۱۴۹.....< تقصیر با موی کاشته شده در حج اول.....<
- ۱۵۰.....< پول ثبت نام حج در مضاربه‌ی بانک و خمس آن.....<
- ۱۵۴.....< خواندن نماز مستحب در حال طواف.....<

- زمان تقصیر
- مکان تقصیر
- چگونگی تقصیر
- کیفیت و شرائط تقصیر
- ◀ احکام تقصیر.....<

◀ احکام عمومی عمره تمنع.....<

نیت ریایی و غیر آن در عمره‌ی تمتع

سؤال: آیا نیت ریایی و غیر آن در عمره‌ی تمتع موجب بطلان عمره می‌شود؟ در صورت باطل شدن، تکلیف چیست؟

آیات عظام: امام خمینی رحمته الله علیه، خامنه‌ای رحمته الله علیه، نوری همدانی رحمته الله علیه

احتیاط واجب آن است که حج افراد به جا آورد و پس از آن عمره‌ی مفرده به جا آورد و در سال دیگر حج را اعاده کند.^۱

آیت‌الله اراکی رحمته الله علیه

اگر جبران آن ممکن نشود و وقت نباشد احتیاط واجب آن است که حج افراد به جا آورد و پس از آن عمره‌ی مفرده به جا آورد و در سال دیگر حج را اعاده کند.

مناسک محشی ۸۸، ص ۱۴۰، م ۲۵۴، باورقی ۱۰

آیت‌الله بهجت رحمته الله علیه

در صورتی که وقت تنگ شده باید به حج افراد عدول نماید و عمره‌ی مفرده بعد از آن به جا آورد و بنابر احتیاط واجب حج را در سال بعد اعاده نماید.

مناسک محشی ۹۷، ص ۱۶۱، م ۲۵۴، باورقی ۲

مناسک حج، ص ۱۹۲، م ۸۳۸

۱. امام خمینی رحمته الله علیه: مناسک محشی ۹۷، ص ۱۶۱، م ۲۵۴

آیت الله خامنه‌ای رحمته الله علیه: مناسک حج مطابق با فتاوی حضرت امام خمینی رحمته الله علیه و مقام معظم رهبری رحمته الله علیه، ص ۸۳، م ۲۳۶ و

مناسک محشی، ص ۱۶۱، م ۲۵۴

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه: مناسک محشی ۹۷، ص ۱۶۱، م ۲۵۴

آیت الله تبریزی رحمته

اگر عمره را باطل کند، در صورت امکان واجب است اعاده‌ی آن و اگر ممکن نبود حجش باطل می‌شود و باید سال دیگر عمره و حج را اعاده کند.

مناسک محشی ۹۷، ص ۱۶۱، با استفاده از م ۲۵۴، پاورقی ۲

آیت الله خونی رحمته

اگر عمره را باطل کند در صورت امکان واجب است اعاده‌ی آن و اگر ممکن نبود حجش باطل می‌شود و باید سال دیگر عمره و حج را اعاده کند.

مناسک محشی ۹۷، ص ۱۶۱، با استفاده از م ۲۵۴، پاورقی ۲

آیت الله سیستانی رحمته

سؤال: آیا نیت ریا در اعمال حج و عمره، موجب بطلان حج می‌شود؟ در صورت باطل شدن حج یا عمره با مبطلی مثل ریا، تکلیف چیست؟
مبطل است و اگر قابل تدارک است باید آن را تدارک کند.

مبطل است و اگر قابل تدارک است
باید آن را تدارک کند

و اگر تدارک ممکن نبود، باید سال دیگر عمره و حج را اعاده کند.

مناسک محشی ۹۷، ص ۱۶۱، با استفاده از م ۲۵۴، پاورقی ۲

آیت الله شبیری زنجانی رحمته

اگر اعمال عمره را به نیت ریا انجام دهد، عملش باطل می‌شود و معصیت کار هم می‌باشد و واجب است اعمال را خالص انجام دهد و اگر تمکن از تدارک در وقت مناسب نباشد (وقت عمره تمتع تنگ شده باشد). باید نیت را به حج افراد برگرداند و اعمال حج افراد را انجام دهد و پس از گذشتن روز سیزدهم عمره مفرده به جا آورد - هرچند عمره تمتع او استحبایی بوده باشد - و اگر در این تأخیر معذور نباشد، کفایت از حجة الاسلام نمی‌کند.

مناسک الحج، ص ۷۲، م ۱۵۸، ص ۱۳۰، م ۳۷۴

مناسک محشی ۹۷، ص ۱۶۱، م ۲۵۴، پاورقی ۲

آیتالله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

اگر نتواند پیش از وقوف عرفات آن را به جا آورد، بنابر احتیاط واجب به میقات برود و اگر به واسطه‌ی تنگی وقت، متمکن از رفتن به میقات نیست هر مقدار می‌تواند به طرف میقات برود و رجاء محرم به احرام حج افراد شود و به عرفات برود و کارهای حج را انجام دهد و بعد از آن عمره‌ی مفرده به جا آورده و در سال بعد باید حج خود را اعاده کند.

مناسک حج، ص ۸۴ و ۸۵، م ۸۷

مناسک محشی ۹۷، ص ۱۶۱، م ۲۵۴، پاورقی ۲

آیتالله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

اگر جبران آن ممکن نشود و وقت نباشد، احتیاط واجب آن است که حج افراد به جا آورد و پس از آن عمره‌ی مفرده به جا آورد و در سال دیگر حج را اعاده کند.

مناسک محشی، ص ۱۶۱، م ۲۵۴، پاورقی ۲

آیتالله گلپایگانی رحمته الله علیه

اگر نتواند پیش از وقوف عرفات آن را به جا آورد، حج افراد به جا آورد، و پس از آن عمره به جا آورد و حج را در سال دیگر اعاده کند.

آداب و احکام حج، ص ۱۹۱، م ۴۶۷

آیتالله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

احتیاط واجب آن است که حج افراد به جا آورد و پس از آن عمره‌ی مفرده به جا آورد و در سال دیگر حج را اعاده نماید، مگر این که بتواند عمره را اعاده کند.

مناسک جامع حج، ص ۱۱۸، م ۳۱۸

مناسک محشی ۹۷، ص ۱۶۱، م ۲۵۴

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آیت الله وحید خراسانی

اگر وقت برای تدارک داشته باشد باید به میقات برود، مُحْرَم شود و اعمال را انجام دهد و اگر وقت تدارک گذشته باشد عمره اش باطل است، بنابر احتیاط واجب وظیفه‌ی حج افراد را انجام داده و بعد عمره مفرده به جا آورد و در سال بعد حج تمتع را انجام دهد.

استفتاء دریافتی از دفتر معظم له

رها کردن حج تمتع مستحبی پس از انجام عمره‌ی تمتع

سؤال: کسی که عمره‌ی تمتع استحبابی به جا آورده، آیا می‌تواند پس از آن بدون عذر و به دلخواه حج تمتع به جا نیآورد؟ در فرض جواز، آیا انجام طواف نساء نیز لازم است؟

آیت الله خامنه‌ای رحمته الله علیه

می‌تواند رها کند و چیزی بر او نیست و احتیاط آن است که طواف نساء را هم انجام دهد.

می‌تواند رها کند و چیزی بر او نیست و احتیاط آن است که طواف نساء را هم انجام دهد.

دفتر معظم له
دفتر استفتاءات
دفتر مطبوعات

آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

باید حج تمتع را انجام دهد.

باسمه تعالی

باید حج تمتع را انجام دهد.

کتابخانه الحرام، ۱۳۹۱ هـ

آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

جایز نیست؛ ولی اگر معصیت کند و محرم به حج نشود تا زمان احرام حج بگذرد لازم نیست طواف نساء بجا آورد.

باسم تعالی
جایز نیست، ولی اگر معصیت کند و محرم به حج نشود تا زمان

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

خیر. بلکه باید حج تمتع را به نیت همان عمره‌ی تمتعی که انجام داده به جا آورد. و اگر ترک کند طواف نساء لازم نیست هر چند بهتر است.

خیر، بلکه هر حج آن است که عمره تمتعی که انجام داده به جا آورد.
و اگر ترک کند طواف نساء، لازم نیست هر چه بهتر است.

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

عمره را تا آخر باید به جا بیاورد و حج را نیز کامل کند.

لبسته عالی
عمره تا آخر باید بجا بیاید و در حج را نیز کامل کند

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

حرام است و گناه کرده و طواف نساء لازم نیست باید مُحَرَّم به احرام حج شود و مناسک را به جا بیاورد.

استفتاء دریافتی از دفتر معظم له

انجام عمره مفرده بعد از عمره تمتع یا حج تمتع در فاصله کم تر از یک ماه

سؤال: انجام عمره مفرده در فاصله کم تر از یک ماه در موارد ذیل چه حکمی دارد؟

(الف) انجام عمره مفرده بین عمره تمتع و حج تمتع

(ب) انجام عمره مفرده بعد از اتمام اعمال حج

امام خمینی علیه السلام

(الف) نباید عمره مفرده را بعد از عمره تمتع و قبل از حج تمتع به جا آورد و اگر به جا آورد صحت عمره مفرده محل اشکال است، ولی برای عمره و حج تمتع اشکالی ایجاد نمی‌کند.
(ب) بنا بر احتیاط واجب در کمتر از یک ماه (۳۰ روز) به قصد رجاء به جا آورده شود.

مناسک محشی ۹۷، ص ۴۲۳، ۹۰۹ م و ص ۵۹۳، ۱۳۱۱ م

آیت الله اراکی علیه السلام

(الف) نباید عمره مفرده را بعد از عمره تمتع و قبل از حج تمتع به جا آورد و اگر بجا آورد صحت عمره مفرده محل اشکال است، ولی برای عمره و حج تمتع اشکالی ایجاد نمی‌کند.
(ب) فاصله بین این دو عمره لازم نیست و احوط آن است که اگر برای خودش باشد در کمتر از ده روز به قصد رجاء آورد.

مناسک محشی ۸۸، ص ۹۶، ۹۶ م، ۱۸۰

مناسک محشی ۸۹، ص ۱۳۰، ۱۹۴ م

آیت الله بهجت علیه السلام

(الف) انجام عمره مفرده بین عمره تمتع و حج تمتع اشکال ندارد.

(ب) جایز است و فاصله بین این دو عمره لازم نیست.

مناسک محشی ۹۷، ص ۱۱۴، با استفاده از ۱۷۳ م، پاورقی ۲ و ص ۴۲۳، با استفاده از ۹۰۹ م، پاورقی ۱

آیت الله تبریزی رحمته الله علیه

الف) عمره مفرده بین عمره تمتع و حج تمتع مشروع نیست؛ مگر اینکه از حرم خارج شود و در ماه دیگر غیر از ماهی که محرم برای عمره تمتع شده با احرام عمره مفرده داخل مکه شود که در آن صورت عمره مفرده صحیح است و عمره تمتع او تبدیل به عمره مفرده می شود.

ب) بین این دو عمره فاصله لازم نیست ولی اگر به نیت یک شخص باشد، اشکال است و احتیاط نباید از جهت ماه قمری ترک شود (اگر دو عمره به نیت خودش است بنا بر احتیاط فاصله ماه قمری را بین دو عمره رعایت کند).

مناسک حج، ص ۵۵، م ۱۳۷

مناسک محشی ۹۷، ص ۱۱۴ و ۱۱۵، م ۱۷۳، پاورقی ۲ و ص ۴۲۳، م ۹۰۹، پاورقی ۲

آیت الله خامنه‌ای رحمته الله علیه

الف) بنا بر احتیاط واجب نباید عمره مفرده را بعد از عمره تمتع و قبل از حج تمتع به جا آورد و اگر به جا آورد صحت عمره مفرده محل اشکال است، ولی برای عمره و حج تمتع اشکالی ایجاد نمی کند.

ب) جایز است و فاصله بین این دو عمره شرط نیست.

مناسک محشی ۹۷، ص ۴۲۳، با استفاده از م ۹۰۹، پاورقی ۱ و ص ۱۱۴، با استفاده از م ۱۷۳، پاورقی ۲

آیت الله خوئی رحمته الله علیه

الف) انجام عمره مفرده بین عمره تمتع و حج تمتع جایز نیست.

ب) جایز است و فاصله معینی بین این دو عمره معتبر نیست.

مناسک الحج، ص ۵۵، م ۱۳۷

مناسک محشی ۹۷، ص ۴۲۳، با استفاده از م ۹۰۹، پاورقی ۲ و ص ۱۱۴، با استفاده از م ۱۷۳، پاورقی ۲

آیت‌الله سیستانی رحمته الله علیه

الف) اگر بین عمره تمتع و حج تمتع، عمره مفرده به جا آورد، ظاهر این است که موجب بطلان عمره تمتع خواهد شد و لازم است که آن را اعاده نماید، ولی اگر تا روز هشتم ذی‌الحجه در مکه بماند و قصد حج کند عمره مفرده‌اش تمتع به حساب می‌آید و می‌تواند برای حج محرم شود.

ب) فاصله معینی بین این دو عمره معتبر نیست ولی اگر به نیت یک شخص باشد اشکال است و احتیاط نباید از جهت ماه قمری ترک شود (اگر دو عمره به نیت خودش است بنابر احتیاط فاصله ماه قمری را بین دو عمره رعایت کند).

مناسک حج، ص ۹۳، م ۱۳۷

مناسک محشی ۹۷، ص ۱۱۴ و ۱۱۵، م ۱۷۳، پاورقی ۲ و ص ۴۲۳، م ۹۰۹، پاورقی ۲

آیت‌الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

الف) نباید بین عمره تمتع و حج تمتع، عمره مفرده بجا آورد و اگر انجام دهد هر چند صحت آن عمره مفرده خالی از اشکال نیست ولی عمره تمتع را باطل می‌کند و لذا اگر انجام داده باید از حرم خارج گردد (هر چند نباید از مکه خارج شود لذا می‌تواند به تنعیم برود) و رجاء به عمره تمتع محرم شده، اعمال آن را رجاء به جا آورد کفایت می‌کند.

ب) رعایت فاصله این دو عمره لازم نیست ولو هر دو برای یک نفر باشد.

مناسک الحج، ص ۴۶، م ۹۵ و ۹۶ و ص ۲۰۲، م ۶۰۱

مناسک محشی ۹۷، ص ۱۱۴ و ۱۱۵، م ۱۷۳، پاورقی ۲

آیت‌الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

الف) انجام عمره مفرده بین عمره تمتع و حج تمتع جایز نیست و اگر به جا آورد صحت عمره مفرده محل اشکال است ولی برای عمره و حج تمتع اشکالی ایجاد نمی‌شود.

مناسک محشی، ص ۴۲۳، م ۹۰۹

ب) بعد از اتمام اعمال حج تمتع عمره مستحب است و فاصله بین این دو عمره معتبر نیست. اگر هر دو را برای خود یا برای دیگری مکرراً انجام دهد در عمره مفرده قصد رجا کند.

مناسک حج، ص ۲۰۲، م ۲۳۵

استفتائات حج، ص ۲۰۰، س ۶۵۹

آیت‌الله فاضل لنکرانی رحمته الله

الف) انجام عمره مفرده در همان ماهی که عمره تمتع انجام داده است جایز نیست و اگر انجام دهد صحیح نیست ولی به عمره تمتع و حج تمتع او ضرری نمی‌زند.
ب) در هر ماه قمری می‌توان یک عمره انجام داد. (پس اگر عمره تمتع در ذی‌القعدة انجام شده است در ذی‌الحجه می‌توان عمره مفرده انجام داد.)

مناسک حج، ص ۲۵۴، م ۷۵۶

مناسک محشی ۹۷، ص ۱۱۴، م ۱۷۳ پاورقی ۲ و ص ۴۲۳، م ۹۰۹، پاورقی ۲

آیت‌الله گلپایگانی رحمته الله

الف) جایز نیست قبل از حج عمره مفرده به جا آورد.
ب) جایز است و فاصله بین این دو عمره لازم نیست.

آداب و احکام حج، ص ۲۸۴، س ۷۲۴

مناسک الحج، ص ۶۵، م ۱۱

مناسک محشی ۹۷، ص ۱۱۴ و ۱۱۵، م ۱۷۳، پاورقی ۲

آیت‌الله مکارم شیرازی رحمته الله

الف) نباید عمره مفرده را بعد از عمره تمتع و قبل از حج تمتع به جا آورد و اگر به جا آورد صحت عمره مفرده محل اشکال است، ولی برای عمره و حج تمتع اشکالی ایجاد نمی‌کند.
ب) در هر ماه قمری می‌توان یک عمره انجام داد. (پس اگر عمره تمتع در ذی‌القعدة انجام شده است در ذی‌الحجه می‌توان عمره مفرده انجام داد) ولی اگر یک ماه قمری بود اشکال دارد و به قصد رجاء انجام شود.

مناسک جامع حج، ص ۳۷۴، م ۳۱۸ و ص ۳۷۹، م ۱۳۳۱

مناسک محشی ۹۷، ص ۱۱۴ و ۱۱۵، م ۱۷۳، پاورقی ۲ و ص ۱۲۲ و ۱۲۳، م ۱۸۶، پاورقی ۲

آیت‌الله نوری همدانی رحمته الله علیه

الف) نباید عمره مفرده را بعد از عمره تمتع و قبل از حج تمتع به جا آورد و اگر به جا آورد صحت عمره مفرده محل اشکال است، ولی برای عمره و حج تمتع اشکالی ایجاد نمی‌کند.
ب) جایز است و فاصله بین این دو عمره لازم نیست.

مناسک الحج، ص ۶۵، م ۱۳۴

مناسک محشی ۹۷، ص ۱۱۴ و ۱۱۵، با استفاده از م ۱۷۳، پاورقی ۲ و ص ۴۲۳، م ۹۰۹

آیت‌الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

الف) جایز نیست.
ب) جایز است و فاصله بین این دو عمره لازم نیست.

مناسک و استفتائات حج، ص ۱۰۸، م ۱۳۴

تکرار عمره مفرده در یک ماه (برای خود یا نیابت از دیگری)

سؤال: آیا تکرار عمره مفرده برای خود یا دیگری در کمتر از یک ماه^۱ جایز است؟

امام خمینی رحمته الله علیه

احوط آن است که در کمتر از یک ماه به قصد رجاء به جا آورد. و فرقی بین عمره از طرف خود و دیگری نیست.

مناسک محشی، ص ۱۱۴، م ۱۷۳ و ص ۱۲۲، س ۱۸۶، پاورقی ۲

آیت‌الله اراکی رحمته الله علیه

اگر عمره به نیابت از دیگری باشد رعایت فاصله لازم نیست.

مناسک محشی ۹۰، ص ۱۲۷، س ۱۹۴، پاورقی ۲

۱. منظور از ماه؛ بر اساس نظر آیات عظام به جز امام خمینی رحمته الله علیه؛ ماه قمری ملاک است، ولی از نظر امام خمینی رحمته الله علیه ملاک گذشتن ۳۰ روز است.

آیت الله بهجت رحمته الله علیه

پی در پی انجام دادن دو عمره بنا بر اظهر مانعی ندارد. هر چند احتیاط مستحب آن است که ده روز بین دو عمره فاصله شود یا عمره دوم در ماهی غیر از ماه احرام عمره اول باشد.

مناسک حج عمره، ص ۲۰۱، م ۸۶۸

مناسک محشی ۹۰، ص ۹۸، م ۱۸۴

آیت الله تبریزی رحمته الله علیه

در صورتی که دو عمره از خود معتمر یا از شخص دیگر باشد نمی‌توان دو عمره را در یک ماه انجام داد و باید بین آن دو یک ماه فاصله باشد. ولی انجام دو عمره یکی برای خود و یکی برای دیگری و یا دو عمره برای دو نفر متفاوت جایز است.

مناسک محشی ۹۷، ص ۱۲۲، س ۱۸۶، پاورقی ۲

آیت الله خامنه‌ای رحمته الله علیه

بین دو عمره وجود فاصله معین شرط نیست ولی بنا بر احتیاط در هر ماه قمری فقط یک عمره برای خود می‌تواند به جا آورد و اگر دو عمره برای افراد دیگر انجام دهد یا یک عمره برای خود، و یک عمره هم برای دیگری به جا آورد فاصله مذکور شرط نیست.

مناسک محشی ۹۷، ص ۱۱۴، م ۱۷۳، پاورقی ۲

مناسک حج، ص ۳۷، م ۷۰

آیت الله خویی رحمته الله علیه

شخص نمی‌تواند در یک ماه دو عمره برای خود انجام دهد ولی عمره دوم را رجاء می‌تواند به جا آورد و همچنین در یک ماه جایز است یک عمره برای خود و یک عمره برای دیگری به جا آورد.

مناسک محشی ۹۷، ص ۱۲۲، س ۱۸۶، پاورقی ۲

مناسک حج، ص ۸۳، م ۱۳۷

آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

شخص نمی‌تواند در یک ماه دو عمره برای خود انجام دهد ولی عمره دوم را رجاء می‌تواند انجام دهد و همچنین در یک ماه جایز است یک عمره برای خود و یک عمره برای دیگری به جا آورد.

مناسک حج، ص ۹۳، م ۱۳۷

مناسک محشی ۹۷، ص ۱۲۲، س ۱۸۶، پاورقی ۲

آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

رعایت فاصله بین دو عمره در یک ماه لازم نیست ولو هر دو برای یک نفر باشد.

مناسک محشی ۹۷، ص ۱۱۴ و ۱۱۵، م ۱۷۳ و ص ۱۲۲، س ۱۸۶، پاورقی ۲

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

شخص نمی تواند در یک ماه دو عمره برای خود انجام دهد ولی عمره دوم را رجاء می تواند به جا آورد. در تکرار عمره به قصد اشخاص مختلف فاصله معتبر نیست.

مناسک حج، ص ۲۰۲، م ۲۳۵

مناسک محشی ۹۰، ص ۱۱۴، م ۱۷۳ و ص ۱۲۲، س ۱۸۶، پاورقی ۲

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

مشروعیت عمره دیگر در ماهی که اعمال را تمام کرده است، ثابت نیست. بلی می تواند به نیابت از دیگری عمره به جا آورد.

استفتائات حج و عمره، ص ۲۸۶، س ۴۶۶

آیت الله گلپایگانی رحمته الله علیه

فاصله بین دو عمره معتبر نیست و حتی تکرار عمره در یک روز هم جایز است.

آداب و احکام حج، ص ۱۰۹، م ۲۷۵

مناسک محشی ۹۷، ص ۱۱۴ و ۱۱۵، م ۱۷۳ و ص ۱۲۲، س ۱۸۶، پاورقی ۲

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

در یک ماه انجام دو عمره مفرده اشکال دارد. اگر کسی بخواهد در یک ماه بیش از یک عمره به جا آورد (چه برای خود چه برای دیگری) به قصد رجاء انجام دهد.

مناسک جامع حج، ص ۳۷۵ و ۳۷۹، م ۱۳۱۹ و ۱۳۲۸

مناسک محشی ۹۷، ص ۱۱۴، م ۱۷۳ و ص ۱۲۲، س ۱۸۶، پاورقی ۲

مناسک الحج، ص ۶۴ و ۶۵، م ۱۳۷

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

جایز است در هر روز یک عمره انجام دهد.

مناسک محشی ۹۷، ص ۱۱۳ و ۱۱۴، م ۱۷۲ و ۱۷۳، پاورقی ۲

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

انجام دو عمره مفرده در یک ماه در صورتی که دو عمره برای خود یا شخص دیگری باشد، بنا بر احتیاط جایز نیست؛ ولی انجام عمره دوم - در صورت مذکور - به قصد رجاء مانعی ندارد و اگر یک عمره را برای خودش انجام دهد و عمره دیگر را برای شخص دیگر یا یکی را برای شخصی و دیگری را برای شخص دیگر در همان ماه، مانعی ندارد.

مناسک و استفتانات حج، ص ۱۰۸، عنوان ۲۳۵، م ۱۳۴

مناسک حج، ص ۷۰، م ۱۳۴

احرام در آخر ماه و انجام اعمال عمره در ماه بعد و خروج و ورود مجدد

در ماه انجام اعمال عمره

سؤال: اگر مکلفی در آخرین روز یکی از ماه‌های قمری جهت ورود به مکه می‌مکرمه محرم شود ولی بقیه‌ی اعمال عمره‌ی مفرده را در شب یا روز اول یا سایر ایام ماه قمری جدید انجام دهد، آیا این عمره به حساب ماه قمری قبل محاسبه می‌شود یا ماه قمری جدید؟ اگر تا پایان ماه قمری جدید از مکه می‌مکرمه خارج و مجدداً وارد مکه می‌مکرمه گردد آیا می‌تواند بدون احرام مجدد وارد شود؟ آیا فرقی است بین این که ماه اول و یا ماه جدید رجب باشد یا سایر ماه‌های قمری؟

آیت الله تبریزی رحمته الله علیه

در فرض مزبور که شخص در ماه قمری قبل مُحرم شده ولی اعمال عمره‌ی مفرده را در ماه قمری جدید انجام داده و بعد، از مکه و حرم خارج شده است بنا بر احتیاط برای وارد شدن به مکه در همان ماه قمری جدید باید مجدداً مُحرم بشود و در این حکم بین اینکه ماه اول یا ماه جدید ماه رجب باشد یا سایر ماه‌های قمری فرقی نیست.

بسمه تعالی

در فرض مزبور که شخص در ماه قمری قبل مُحرم شده ولی اعمال عمره مفرده را در ماه قمری جدید انجام داده و بعد از مکه و حرم خارج شده است بنا بر احتیاط برای وارد شدن به مکه در همان ماه قمری جدید باید مجدداً مُحرم بشود و در این حکم بین اینکه ماه اول یا ماه جدید ماه رجب باشد یا سایر ماه‌های قمری فرقی نیست و الله اعلم

آیت‌الله خامنه‌ای رحمته الله علیه

معیار در محاسبه‌ی ماه قمری برای کسی که می‌تواند در آن ماه بدون احرام وارد مکه شود، واقع شدن اعمال عمره در آن ماه است. پس اگر در روز آخر ماه محرم شود و طواف و بقیه‌ی اعمال عمره را در ماه بعد به جا آورد عمره به حساب ماه جدید گذاشته می‌شود و در طول آن ماه اگر از مکه خارج شد جایز است بدون احرام وارد مکه‌ی مکرمه شود. مگر در خصوص ماه رجب که ظاهر روایات این است که اگر کسی در روز آخر رجب محرم شود عمره‌ی او عمره‌ی رجبیه محسوب می‌گردد. پس احتیاط واجب آن است که اگر این شخص در طول ماه شعبان از مکه خارج شد برای دخول به مکه احرام ببندد. و رعایت این احتیاط در ماه‌های دیگر هم خوب است.

بسم الله الرحمن الرحیم

۱- سنه رسالت هجرتی را که جزیره‌ی تنگه هرمز می‌دور کند، واقع شده چنانچه در آن وقت است. هر که در آن وقت طواف رجبیه انجام دهد راه درجه آورده شود. ماه رجب است و در طول آن ماه از آنکه خارج شده به حساب ماه دیگر درآید. هر که در آن وقت طواف رجبیه انجام دهد راه درجه آورده شود. هر که در آن وقت طواف رجبیه انجام دهد راه درجه آورده شود. هر که در آن وقت طواف رجبیه انجام دهد راه درجه آورده شود.

آیت‌الله سیستانی رحمته الله علیه

این عمره در ماه قبل حساب می‌شود و فرقی بین ماه‌ها نیست.

این عمره در ماه قبل حساب می‌شود و فرقی بین ماه‌ها نیست

آیت‌الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

در فرض سؤال باید احتیاط کند به این که اگر مجدداً در مدت مورد سؤال از حرم خارج شد برای عمره مفرده محرم شود و در این جهت فرقی بین ماه رجب و ماه‌های دیگر نیست.

در فرض سؤال احتیاط است که اگر مجدداً در مدت مورد سؤال از حرم خارج شد برای عمره مفرده محرم شود و در این جهت فرقی بین ماه رجب و ماه‌های دیگر نیست.

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

- عمره‌ی مذکور بحساب ماه قمری جدید منظور می‌شود لذا تا آخر این ماه می‌تواند بدون

احرام مجدداً وارد مکه شود.

- خیر فرقی نمی‌کند.

عمره مذکور بحساب ماه قمری جدید منظور می‌شود لذا تا آخر این ماه می‌تواند بدون احرام مجدداً وارد مکه شود.

خیر فرقی نکند.

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

بعید نیست که عمره ماه قبل محسوب شود ولی احتیاط آن است که اگر بخواهد عمره

دیگری در آن ماه به جا آورد به قصد رجا انجام دهد و اگر همان ماه از مکه خارج و سپس

در همان ماه وارد مکه شود احرام ببندد.

- بعید نیست که عمره ماه قبل محسوب شود ولی احتیاط آن است که اگر بخواهد عمره دیگری در آن ماه به جا آورد به قصد رجا انجام دهد و اگر همان ماه از مکه خارج و سپس در همان ماه وارد مکه شود احرام ببندد.

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

عمره‌ی مذکور مربوط به ماه قمری قبل است و فرقی بین ماه‌ها نیست بعلاوه فاصله دو

عمره معتبر نیست و می‌توان هر روز یک عمره انجام داد.

- عمره مذکور مربوط به ماه قمری قبل است و فرقی بین ماه‌ها نیست بعلاوه فاصله دو عمره معتبر نیست و می‌توان هر روز یک عمره انجام داد.

خروج از مکه در ماه بعد از اعمال عمره و ورود مجدد

سؤال ۱) اگر مکلفی در یک ماه قمری عمره مفرده انجام دهد و در ماه قمری بعد، از شهر مکه می مکرمه خارج ولی از محدوده‌ی حرم خارج نشود، مثلاً به منی برود؛ آیا می تواند بدون احرام مجدد وارد مکه شود؟

سؤال ۲) در فرض سؤال اول اگر تنها تا عرفات برود آیا انجام عمره مفرده می مجدد برای ورود به مکه می مکرمه واجب است؟

آیت الله تبریزی رحمته الله علیه

۱) در فرض سؤال که شخص از حرم خارج نشده است برای وارد شدن به مکه در ماه جدید احرام مجدد لازم نیست.

۲) در فرض مزبور برای وارد شدن به مکه در ماه قمری جدید بنابر احتیاط واجب باید مجدداً محرم شود.

در فرض سؤال که شخصی از سیم خارج نشده است برای وارد شدن به مکه در ماه جدید احرام مجدد لازم نیست و همه ای قلم
در فرض مزبور برای وارد شدن به مکه در ماه قمری جدید بنابر احتیاط واجب باید مجدداً محرم شود و الله اعلم

آیت الله خامنه‌ای رحمته الله علیه

۱) میزان خروج از شهر مکه است ولو از محدوده‌ی حرم خارج نشود. پس اگر به هر نقطه خارج از مکه برود اگر در آن ماه، عمره نگذارد باید برای دخول به مکه محرم شود.
و مراد از شهر مکه همان شهر کنونی است، با همه‌ی وسعت متجدد آن.

میزان خروج از شهر مکه در ماه قمری بعد از انجام عمره مفرده است. اگر در ماه قمری بعد از انجام عمره مفرده وارد مکه شود و در ماه قمری بعد از آن وارد مکه شود باید مجدداً محرم شود.
بعضی وقت متجدد آن است، با همه‌ی وسعت متجدد آن.
در این حکم در حکم اربعه
عمره

آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

- (۱) نمی تواند بدون إحرام وارد شود.
- (۲) فرق نمی کند.

- نمی تواند بدون إحرام وارد شود.
- فرق نمی کند.

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

- (۱) بلی در فرض سؤال می تواند بدون احرام وارد شود.
- (۲) در فرض مذکور که از حرم خارج شده باید محرم شود.

- بلی در فرض مذکور می تواند بدون احرام وارد شود
- در فرض مذکور که از حرم خارج شده باید محرم شود

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

- (۱) خیر. ملاک دخول مکه است و فرقی نمی کند که از حرم خارج شود یا خیر.
- (۲) بلی قطعاً واجب است چون هم از حرم خارج شده است و هم از مکه.

- خیر حکم دخول مکه است و فرقی نمی کند که از حرم خارج شود یا خیر.
- بلی قطعاً واجب است چون هم از حرم خارج شده است و هم از مکه.

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

- (۱) مانعی ندارد زیرا منی داخل حرم است.
- (۲) احتیاطاً آن است که مجدداً از آنجا احرام ببندد و عمره به جا آورد.

- مانعی ندارد زیرا منی داخل حرم است =
- احتیاطاً آن است که مجدداً از آنجا احرام ببندد و عمره به جا آورد

آیت‌الله نوری همدانی رحمته‌الله علیه

۱) در صورتی که از مکه خارج شده باید برای ورود به مکه مجدداً محرم شود اما چون فاصله معتبر نیست می‌تواند پیش از خروج از مکه عمره انجام دهد و در این صورت لازم نیست برای ورود به مکه محرم شود.

۲) از جواب قبل روشن شد.

- در صورتی که از مکه خارج شده باید برای ورود به مکه مجدداً محرم شود اما چون فاصله معتبر نیست می‌تواند پیش از خروج از مکه عمره انجام دهد و در این صورت لازم برای ورود به مکه محرم شود.
 - از جواب قبل روشن شد.

آیت‌الله وحید خراسانی رحمته‌الله علیه

۱) بنا بر احتیاط واجب باید مُحرم شود.

۲) _____

مناسک و استفتانات حج، ص ۵۱۹، عنوان ۴

رها کردن عمره‌ی مفرده با قصد رجاء و تکلیف طواف نساء

سؤال: در مواردی که استحباب عمره‌ی مفرده قطعی نیست، بلکه رجاء به جا می‌آورد، آیا می‌تواند در حین اعمال، آن را رها کند؟

آیات عظام: بهجت رحمته‌الله علیه، تبریزی رحمته‌الله علیه، خامنه‌ای رحمته‌الله علیه، سیستانی رحمته‌الله علیه، صافی گلپایگانی رحمته‌الله علیه، گلپایگانی رحمته‌الله علیه، نوری همدانی رحمته‌الله علیه

نمی‌تواند.^۱

۱. آیات عظام: بهجت رحمته‌الله علیه، تبریزی رحمته‌الله علیه، خامنه‌ای رحمته‌الله علیه، سیستانی رحمته‌الله علیه، صافی گلپایگانی رحمته‌الله علیه، گلپایگانی رحمته‌الله علیه و نوری همدانی رحمته‌الله علیه:

مناسک محشی، ص ۱۰۰، س ۱۸۷، پاورقی ۳

آیت‌الله خامنه‌ای رحمته‌الله علیه: استفتانات موجود در اداره پاسخ به سؤالات دینی

آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

اگر دلیل معتبر بر استحباب آن نباشد بله.

بِسْمِ اللَّهِ

اگر دلیل معتبر استحباب آن نباشد بله.

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

باید اعمال را رجاء تمام کند.

بِسْمِ اللَّهِ

رحمته الله علیه

آیت الله مکارم شیرازی

خلاف احتیاط است.

مناسک محشی، ص ۱۰۰، ۱۸۷، پاورقی ۳

رحمته الله علیه

آیت الله وحید خراسانی

بنابر احتیاط واجب رها نکند.

استفتاء شفاهی از دفتر معظم له

احرام بچه‌ی غیر ممیّز توسط ولیّ

الف) ولیّ چگونه می‌تواند بچه‌ی غیر ممیّز را محرم کند؟

ب) منظور از ولیّ چه کسی می‌باشد؟

امام خمینی رحمته الله علیه

الف) مستحب است ولیّ، طفل غیر ممیّز خود را مُحرم کند، به او لباس احرام بپوشاند و نیت کند که این طفل را محرم می‌کنم برای حج، یا این طفل را مُعْتَمِر می‌کنم (عمره می‌بندم) به

عمره‌ی تمتع و اگر می‌شود تلبیه را به او تلقین کند والاّ خودش به جای او بگوید. و اگر (طفل) ممیّز نیست خود ولیّ، او را از محرّمات حفظ کند.

ب) بعید نیست که ولیّ در این امر کسی باشد که کفیل بچه و نگهدار اوست، اگر چه ولیّ شرعی نباشد.

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۱ و ۲۲، ۸م، ۹ و ۱۰

آیت‌الله اراکی رحمته الله علیه

الف) مستحب است ولیّ، طفل غیر ممیّز خود را مُحرم کند، به او لباس احرام بیوشاند و نیت کند که این طفل را محرم می‌کنم برای حج، یا این طفل را مُعتمِر می‌کنم (عمره می‌بندم) به عمره‌ی تمتع و اگر می‌شود تلبیه را به او تلقین کند والاّ خودش به جای او بگوید. و اگر (طفل) ممیّز نیست خود ولیّ، او را از محرّمات حفظ کند.

ب) منظور ولیّ شرعی است و در غیر ولیّ شرعی محل اشکال است. بله جایز است احجاج غیر ولیّ با اذن ولیّ.

مناسک محشی، ص ۲۲ و ۲۳، ۲۴، ۲۵ و ۲۶، پاورقی ۳

استفتائات، ص ۸۹، ۸م

آیت‌الله بهجت رحمته الله علیه

الف) اگر غیر ممیّز باشد، ولیّ او، احرام و دیگر اعمال او را برعهده می‌گیرد، لباس‌های احرام را به او می‌پوشاند، و اگر خود طفل بتواند، هرچند با تلقین؛ تلبیه می‌گوید و گرنه ولیّ او به جای او تلبیه می‌گوید، و او را از محرّمات احرام باز می‌دارد.

ب) ولیّ در این مقام عبارت است از، ولیّ در مال، مثل آب و جدّ ابی و وصیّ ایشان، حاکم و امین حاکم. و ولایت مادر در احرام طفل و سایر اعمال حج خالی از وجه نیست.

مناسک حج و عمره، ص ۹۳، ۳۱۵م

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۱، ۹م، پاورقی ۳

آیت‌الله تبریزی رحمته الله علیه

الف) مستحب است ولیّ، طفل غیر ممیز خود را (خواه پسر باشد خواه دختر) محرم نماید، به این معنی که جامه‌های احرام را به او پوشانده و او را وادار به تلبیه گفتن نماید، و تلبیه را به او تلقین کند اگر قابل تلقین باشد. به این معنی که بتواند هر چه را به او بگویند بازگو نماید و الاّ خود به جای او تلبیه بگوید و از آنچه اجتنابش بر محرم لازم است او را بازدارد و از آن اجتناب دهد و جایز است کندن رخت او را تا رسیدن به «فَخ» تأخیر بیندازد، اگر راهش از آن طرف باشد، و او را وادارد که آنچه از اعمال حج را می‌تواند به جا آورد، و آنچه نمی‌تواند خود به نیابت او به جا آورد.

ب) مقصود کسی است که امر او را به عهده دارد به ویژه اگر با اجازه‌ی ولیّ شرعی او باشد.

مناسک حج، ص ۸، ۷م

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۱، ۸م، پاورقی ۲

استفتائات جدید حج، ج ۱، ص ۱۴، س ۲۶

آیت‌الله خامنه‌ای رحمته الله علیه

الف) مستحب است ولیّ، طفل غیر ممیز خود را مُحرم کند، به او لباس احرام بیوشاند و نیت کند که این طفل را مُحرم می‌کنم برای حج، یا این طفل را مُعْتَمِر می‌کنم (عمره می‌بندم) به عمره‌ی تمتع و اگر می‌شود تلبیه را به او تلقین کند و الاّ خودش به جای او بگوید. و اگر (طفل) ممیز نیست خود ولیّ، او را از محرّمات حفظ کند.

ب) بعید نیست که ولیّ در این امر کسی باشد که کفیل بچه و نگهدار اوست، اگر چه ولیّ شرعی نباشد.

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۱ و ۲۲، ۸م، ۹ و ۱۰

آیت‌الله خوئی رحمته الله علیه

الف) مستحب است ولیّ، طفل غیر ممّیز (خواه پسر باشد خواه دختر)، او را محرم نماید، به این معنی که جامه‌های احرام را به او پوشانده و او را وادار به تلبیه گفتن نماید و تلبیه را به او تلقین کند، اگر قابل تلقین باشد، به این معنی که بتواند هر چه به او بگویند بگوید، و الاّ خود به جای او تلبیه بگوید، و بازدارد او را از آنچه بر محرم لازم است از آن اجتناب نماید. و جایز است کندن رختِ او را تا رسیدن به «فَخ» تأخیر بیندازد، اگر راهش از آن طرف باشد. و او را وادارد که آنچه از اعمال حج را می‌تواند به جا آورد، و آنچه نمی‌تواند خود به نیابت او به جا آورد.

ب) بعید نیست که ولیّ در این امر کسی باشد که کفیل بچه و نگهدار اوست، اگر چه ولیّ شرعی نباشد، در صورتی که مستلزم تصرف در اموال طفل نباشد و الاّ اذن ولیّ شرعی لازم است.

مناسک حج، ص ۱۲، م ۷

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۲، م ۱۰، پاورقی ۱

مناسک محشی ۸۸، ص ۲۲، م ۲۴، پاورقی ۴

آیت‌الله سیستانی رحمته الله علیه

الف) مستحب است ولیّ، طفل غیر ممّیز را (خواه پسر باشد خواه دختر) حج دهد، بدین ترتیب که جامه‌های احرام را به او ببوشاند.

و او را وادار به تلبیه گفتن نماید و تلبیه را به او تلقین کند - اگر قابل تلقین باشد، به این معنی که بتواند هر چه به او بگویند بگوید، و الاّ خود به جای او تلبیه بگوید - و او را بازدارد از آنچه بر محرم لازم است از آن اجتناب نماید. و جایز است کندن لباس دوخته شده او را - و آنچه که در حکم آن است - تا رسیدن به «فَخ» تأخیر بیندازد، اگر راهش از آن طرف باشد و

۱. فَخ: وادی است قبل از وادی الزهریه که امروزه در داخل شهر مکه (نزدیک مسجد تنعیم) قرار دارد و یکی از میقات‌های حج برای کودکان نابالغ است.

او را ملزم نماید به انجام اعمالی که قدرت بر انجام آن دارد و آنچه نمی‌تواند خود به نیابت از او به جا آورد.

ب) ولیّ طفل در این امر کسی است که حق حضانت و سرپرستی او را دارد، چه پدر و مادر او باشند و چه غیر آنها.

مناسک حج، ص ۱۲، ۸م

مناسک محشی ۸۸، ص ۲۱ و ۲۲، ۹م، پاورقی ۳

آیت‌الله صافی گلپایگانی رحمته‌الله علیه

الف) مستحب است ولیّ، طفل غیر ممیز خود را محرم کند، به او لباس احرام بپوشاند و نیت کند که این طفل را محرم می‌کنم برای حج، یا این طفل را مُعْتَمِر می‌کنم (عمره می‌بندم) به عمره‌ی تمتع و اگر می‌شود تلبیه را به او تلقین کند، والاّ خودش به جای او بگوید. و اگر (طفل) ممیز نیست خود ولیّ، او را از محرّمات حفظ کند.

ب) قدر متیقن از ولیّ در این امر نسبت به بچه غیر ممیز، ولیّ شرعی است؛ مانند پدر، جدّ یا وصیّ یکی از آن دو، و همچنین حاکم و امین از طرف حاکم و یا وکیل یکی از آنها، و اما غیر ولیّ شرعی مانند عمو و دایی و برادر، محل اشکال است، اگر چه کفیل و نگهدار بچه باشد؛ لکن مادر در این مورد ملحق به ولیّ شرعی است زیرا نسبت به او دلیل خاصی داریم.

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۱ و ۲۲، ۸م، ۹م و ۱۰م، پاورقی ۳

آیت‌الله فاضل لنکرانی رحمته‌الله علیه

الف) مستحب است ولیّ، کودک غیر ممیز خود را محرم کند، یعنی اگر کودک پسر است او را از لباس دوخته برهنه کند و لباس احرام به او بپوشاند و اگر دختر است در همان لباسی که پوشیده او را محرم کند و نیت کند: «این کودک را به عمره‌ی مفرده یا غیر آن محرم می‌کنم قربه‌الی‌الله». سپس اگر کودک می‌تواند تلبیه را اگرچه با تلقین بگوید، والاّ ولیّ به جای او تلبیه بگوید. و اگر ممیز نیست، خود ولیّ او را از محرّمات حفظ کند.

ب) مقصود از ولیّ، در این امر ولیّ شرعی می‌باشد و در این مورد مادر کودک ملحق به ولیّ شرعی است.

مناسک حج، ص ۳۳ و ۳۴، ۳۷م و ۳۹

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۱ و ۲۲، ۹م، پاورقی ۳

آیت‌الله گلبایگانی رحمته‌الله

الف) برای ولیّ محرم کردن کودک غیر ممیّز خود مستحب است و کیفیت محرم کردن کودک بدین‌گونه می‌باشد که: ولیّ دو لباس احرام را به او بیوشاند و بگوید: خداوند این کودک را محرم کردم به احرام ...، از او بخواهد که لبیک‌های واجب را بگوید، و در صورتی که قادر نیست، او را تلقین نماید و اگر با تلقین هم نمی‌تواند، خودش از طرف او لبیک‌ها را بگوید، او را از تروک احرام بازدارد.

ب) قدر متیقن از ولیّ، در این امر نسبت به بچه‌ی غیر ممیّز ولیّ شرعی است که پدر، پدر، پدر، وصیّ آن دو، و حاکم شرع، نماینده‌ی او، و وکیل هر یک از اینهاست و صدق ولیّ در غیر مورد اینها مثل: عمو، دایی و برادر گرچه تکفّل کودک را به عهده گیرند مشکل است، بلی درباره محرم کردن کودک توسط مادر، به خاطر وجود نصّ خاص اشکالی نیست.

آداب و احکام حج، ص ۱۶، ۱۷، ۱۸، ۷م و ۹

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۱ و ۲۲، ۹م، پاورقی ۳

آیت‌الله مکارم شیرازی رحمته‌الله

الف) مستحب است ولیّ، طفل غیر ممیّز خود را محرم کند، به او لباس احرام بیوشاند و نیت کند که این طفل را محرم می‌کنم برای حج، یا این طفل را مُعْتَمِر می‌کنم (عمره می‌بندم) به عمره‌ی تمتع و اگر می‌شود تلبیه را به او تلقین کند والاّ خودش به جای او بگوید. و اگر (طفل) ممیّز نیست خود ولیّ، او را از محرّمات حفظ کند.

ب) بعید نیست که ولیّ در این امر کسی باشد که کفیل بچه و نگهدار اوست اگر چه ولیّ شرعی نباشد ولی به اذن ولیّ شرعی انجام می‌دهد.

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۱ و ۲۲، ۸م، ۱۰م، پاورقی ۳

آیت‌الله نوری همدانی رحمته‌الله علیه

الف) مستحب است ولی، کودک غیر ممیز خود را محرم کند، یعنی لباس احرام به او بیوشاند و به نیت انجام عمره اگر می‌شود تلبیه را به او تلقین کند و گرنه خودش به جای او بگوید. و او را از محرّمات احرام باز دارد. و اگر ممیز نیست رعایت محرّمات احرام او بر عهده‌ی ولی است.

ب) مقصود از ولی، در این امر ولی شرعی می‌باشد. در غیر ولی شرعی محل اشکال است.

احکام عمره مفرده به انضمام استفتانات جدید، ص ۱۴، م ۳۱، ۳۲ و ۳۳

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۱ و ۲۲، م ۸۰، ۹۰ و ۱۰۰، پاورقی ۳

آیت‌الله وحید خراسانی رحمته‌الله علیه

الف) مستحب است ولی، بچه‌ی غیر ممیز را (پسر باشد یا دختر) محرم نماید به این که دو جامه‌ی احرام را به او بیوشاند، به او امر کند تلبیه را بگوید و اگر قابل برای تلقین باشد تلبیه را به او تلقین نماید، و گرنه خودش از طرف او تلبیه بگوید، و او را از آنچه بر محرم اجتناب از آن واجب است بازدارد و در صورتی که مسیر رفتن آنها به مکه از «فخ» میگذرد جایز است کندن لباس‌های دوخته‌ی او را تا رسیدن به آنجا تأخیر اندازد و او را امر کند که آنچه از اعمال حج را می‌تواند به جا آورد، و آنچه نمی‌تواند خود به نیابت او به جا آورد.

ب) ولی: کسی که از جهت شرعی صاحب اختیار است و اقوی آنست که مادر ملحق به ولی شرعی است و اگر غیر ولی بخواهد بچه را محرم کند، بنابر احتیاط واجب در صحت آن اذن ولی معتبر است.

مناسک حج، ص ۱۵، ۱۶ و ۱۷، م ۶، ۷ و ۹

مناسک و استفتانات معظم له، ص ۲۰ و ۲۱، م ۷ و ۹

﴿ تشرّف به حج و عمره بدون اذن همسر ﴾

سؤال: زنی که شاغل است و درآمد مستقلی دارد آیا می‌تواند بدون اذن همسر به حج واجب، مستحب و عمره مفرده مشرف شود؟

آیات عظام: امام خمینی رحمته الله علیه، اراکی رحمته الله علیه، تبریزی رحمته الله علیه، خوئی رحمته الله علیه، گلپایگانی رحمته الله علیه، نوری همدانی رحمته الله علیه، وحید خراسانی رحمته الله علیه

زن اگر مستطیع باشد، اجازه شوهر برای حج او شرط نیست و همچنین جایز نیست همسر او را از رفتن منع کند و در حج یا عمره مستحبی اذن شوهر شرط است.^۱

آیت الله بهجت رحمته الله علیه

در صورتی که زن مستطیع شود، اذن شوهر شرط نیست و حتی اگر اذن ندهد، زن باید به حج برود و شوهر نیز نمی‌تواند زن را از حج واجب منع نماید و در حج یا عمره مستحبی باید با اذن همسر باشد و بدون اذن او حج یا عمره اش صحیح نیست.

مناسک حج و عمره، ص ۴۶، م ۹۷

جامع المسائل، ج ۲، ص ۲۱۷، با استفاده از مبحث حج تطوعی

۱. امام خمینی رحمته الله علیه: تحریر الوسیله، ج ۱، ص ۳۸۴، م ۵۲ و مناسک محشی ۹۷، ص ۶۸، م ۸۷

آیت الله اراکی رحمته الله علیه: العروة الوثقی، ج ۲، ص ۲۸۳، م ۷۹ و مناسک محشی ۸۸، ص ۷۰، م ۸۷

آیت الله خوئی رحمته الله علیه: مناسک حج، ص ۸۱، م ۱۳۴ و العروة الوثقی مع تعلیقه، ج ۲، ص ۲۶۱، م ۷۹ و مناسک محشی، ص ۶۸، م ۸۷

آیت الله گلپایگانی رحمته الله علیه: آداب و احکام حج، ص ۵۲، با استفاده از ص ۱۲۳ و العروة الوثقی، ج ۲، ص ۲۸۳، م ۷۹

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه: مناسک الحج، ص ۳۹، م ۵۶ و التعلیقات علی کتاب العروة الوثقی، ص ۲۶۴، م ۷۹ و مناسک

محشی ۹۷، ص ۶۸، م ۸۷

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه: مناسک حج، ص ۳۶ و ۳۷، م ۵۶ و ص ۶۸، م ۱۳۱ و مناسک و استفتائات حج، ص ۳۶، م ۵۶

آیت‌الله تبریزی رحمته الله علیه

برای حج واجب اجازه شوهر شرط نیست ولی حج یا عمره مستحبی باید با اجازه‌ی شوهر باشد.

مناسک حج، ص ۲۹، ۵۹م، ۵۳، م ۱۳۴

آیت‌الله خامنه‌ای رحمته الله علیه

در سفر حج واجب برای زن اجازه شوهر شرط نیست و زن باید حج واجب خود را به جا آورد ولو این که شوهر او راضی به مسافرت او برای حج نباشد. اما اگر رفتن به حج بدون کسب اجازه شوهر موجب عسر و حرج برای زن شود مستطیع نخواهد بود و حج بر او واجب نیست و در حج یا عمره مستحبی اذن شوهر معتبر است.

مناسک الحج، ص ۱۳، م ۷

با استناد به تحریر الوسیله امام خمینی رحمته الله علیه، ج ۱، ص ۳۸۴، م ۵۲

مناسک محشی ۹۷، ص ۶۸، س ۸۷، پاورقی ۲

آیت‌الله سیستانی رحمته الله علیه

برای حج واجب اجازه شوهر شرط نیست ولی حج یا عمره مستحبی باید با اجازه‌ی شوهر باشد.

مناسک حج، ص ۴۷، ۵۹م، ۹۱ و ص ۱۳۴

مناسک محشی ۹۷، ص ۶۸، س ۸۷

آیت‌الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

اگر حج واجب باشد اجازه شوهر لازم نیست. ولی اگر در مخالفت با شوهر، حرج یا هتک حیثیت زن باشد رفتن به حج فعلاً واجب نیست. و در صورتی که حج یا عمره مستحب باشد بدون اجازه شوهر نباید از خانه بیرون رود.

مناسک الحج، ص ۲۲، با استفاده از س ۴۹

مناسک محشی ۹۷، ص ۶۸، س ۸۷، پاورقی ۲

آیت‌الله صافی گلپایگانی رحمته‌الله علیه

برای حج واجب اجازه شوهر شرط نیست ولی حج یا عمره مستحبی باید با اجازه‌ی شوهر باشد.
 استفتائات حج، ص ۲۵ و ۲۶، با استفاده از س ۵۸، ۶۱ و ۶۴
 مناسک محشی ۹۷، ص ۶۸، س ۸۷

آیت‌الله فاضل لنکرانی رحمته‌الله علیه

رضایت شوهر برای رفتن به حج واجب، لازم نیست. ولی جواز خروج زن از منزل و صحت عمره مفرده یا حج مستحبی او مشروط به اجازه شوهر است.

مناسک حج، ص ۵۰، م ۹۶
 جامع المسائل، ج ۲، ص ۲۱۵، س ۵۵۵

آیت‌الله مکارم شیرازی رحمته‌الله علیه

در حج واجب اجازه‌ی شوهر برای زن لازم نیست ولی بهتر جلب رضایت اوست. اما اگر رفتن به حج بدون کسب اجازه شوهر موجب عسر و حرج برای زن شود مستطیع نخواهد بود و حج بر او واجب نیست. و در حج مستحبی اجازه شوهر لازم است.

مناسک حج، ص ۲۰، م ۱۰
 مناسک محشی ۹۷، ص ۶۸، س ۸۷، پاورقی ۲

سؤال: زنی که استطاعت عمره مفرده را دارد، آیا برای تشریف اجازه همسرش لازم است؟
 اجازه همسر لازم نیست.

اعزام مبلّغه به حج، با منع شوهر

سؤال: اگر زنی به عنوان مبلّغه برای حج اعزام شود ولی همسرش به عللی مانع رفتن او شود، آیا او مستطیع بوده و حج برای او استقرار می‌یابد؟

آیت الله تبریزی رحمته الله علیه

بر زوجه‌ی مذکور حج واجب نیست و تا مادامی که زوج بر زوجه‌اش ایمن نیست می‌تواند او را از سفر منع کند.

بر زوجه مذکور حج واجب نیست
 و تا مادامی که زوج بر زوجه‌اش ایمن نیست
 می‌تواند او را از سفر منع کند

آیت الله خامنه‌ای رحمته الله علیه

در فرض سوال اگر اجیر شدن زن برای تبلیغ با اجازه شوهر بوده عمل به آن لازم و حج واجب است ولی اگر از ابتدا شوهر منع نماید، چون فی نفسه حج یاد شده بر زن واجب نیست، زن مستطیع نبوده و حج مستقر نمی‌باشد.

بسم تعالی
 در فرض سوال اگر اجیر شدن زن برای تبلیغ با اجازه شوهر بوده
 عمل به آن لازم و حج واجب است ولی اگر از ابتدا شوهر منع
 نماید چون فی نفسه حج یاد شده بر زن واجب نیست، زن مستطیع
 نبوده و حج مستقر نمی‌باشد.

آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

اگر حج بر او واجب شده و اطمینان ندارد که سالهای بعد می‌تواند حج بجای آورد اذن شوهر معتبر نیست و اگر به حج نرود بر او مستقر می‌شود.

بسم تعالی
 اگر حج بر او واجب شده و اطمینان ندارد
 که سالهای بعد می‌تواند حج بجای آورد
 اذن شوهر معتبر نیست و اگر به حج نرود
 بر او مستقر می‌شود.

آیت‌الله شیرازی رحمته‌الله علیه

اگر خود خانم احساس می‌کند که می‌تواند اعمال و مناسک حج را بدون مشکله انجام دهد مستطیع است و ممانعت شوهر به خودی خود مانع استطاعت نیست. البته گاه زن قادر به مخالفت با شوهر نبوده یا مخالفت با شوهر برای وی حرجی بوده که در این دو صورت مستطیع نمی‌باشد.

اگر خود خانم احساس می‌کند که می‌تواند اعمال و مناسک حج را بدون مشکله انجام دهد مستطیع است و ممانعت شوهر به خودی خود مانع استطاعت نیست. البته گاه زن قادر به مخالفت با شوهر نبوده یا مخالفت با شوهر برای وی حرجی بوده که در این دو صورت مستطیع نمی‌باشد.

آیت‌الله فاضل لنکرانی رحمته‌الله علیه

در فرض سؤال که شوهر مانع از رفتن او شده است حج بر او مستقر نشده است بلی اگر در آینده استطاعت پیدا کرد حج بجا آورد.

در فرض سئوال که شوهر مانع از رفتن او شده است حج بر او مستقر نشده است بلی اگر در آینده استطاعت پیدا کرد حج بجا آورد.

آیت‌الله مکارم شیرازی رحمته‌الله علیه

هرگاه بطور جدی مانع از رفتن او شود و او نمی‌تواند مخالفت کند واجب الحج نمی‌شود.

هرگاه بطور جدی مانع از رفتن او شود و او نمی‌تواند مخالفت کند واجب الحج نمی‌شود.

آیت‌الله نوری همدانی رحمته‌الله علیه

در حج واجب منع شوهر مؤثر نیست باید به حج برود.

بسم تعالی

در حج واجب منع شوهر مؤثر نیست باید به حج برود.

۱۳۹۶/۶/۶

تشرّف به حج یا عمره‌ی مستحبی برای باردار یا شیرده

سؤال: اگر برای باردار یا شیرده‌ی که طفلش فقط از شیر مادر تغذیه می‌کند، امکان حج یا عمره‌ی مستحبی فراهم گردد و معلوم نیست در آینده چنین توفیقی حاصل شود، تکلیف چیست؟

آیت‌الله بهجت رحمته‌الله علیه

اگر برای حفظ آن طفل ناچار است بر ماندن، نباید به آن سفر برود حتی برای حج واجب هم باشد، باید آن را تأخیر بیندازد.

اگر بر حفظ آن طفل ناچار است بر ماندن، باید بر آن سفر برود
حتی بر حج واجب هم باشد، باید آن را تأخیر بیندازد.

آیت‌الله تبریزی رحمته‌الله علیه

چنانچه رفتن به حج در حال بارداری برای خودش یا حمل ضرر دارد و یا جدا کردن طفل شیرخوار از خود ضرر دارد در این صورت حج یا عمره فعلاً بر او مستحب نیست.

چنانچه رفتن به حج در حال بارداری برای خودش یا
حمل ضرر دارد و یا جدا کردن طفل شیرخوار از خود برای طفل ضرر دارد
در این صورت حج یا عمره فعلاً بر او مستحب نیست.

آیت‌الله خامنه‌ای رحمته‌الله علیه

اگر ترک شیردادن موجب ضرر معتدب‌هایی برای بچه نباشد، اقدام به سفر مذکور منع شرعی ندارد.

اگر ترک شیردادن موجب ضرر معتدب‌هایی برای بچه نباشد،
اقدام به سفر مذکور منع شرعی ندارد.

آیت الله سیستانی علیه السلام

مخیر است و اگر خوف بر سلامت بچه باشد و راه دیگری برای حفظ او نیست بماند و از

بچه مراقبت کند.

مخیر است و اگر خوف بر سلامت بچه باشد راه دیگری برای حفظ او نیست
بماند و از بچه مراقبت کند.

آیت الله شبیری زنجانی علیه السلام

اگر این سفر - بر اساس تشخیص متخصص قابل اعتماد - خطر جدی برای بچه داشته باشد

رفتنش جایز نیست.

بسم الله

اگر این سفر بر اساس تشخیص شخص قابل اعتماد -

خطر جدی برای بچه داشته باشد رفتن جایز نیست.

۲۴ شهریور ۱۳۸۸

آیت الله صافی گلپایگانی علیه السلام

اگر حیات طفل به خطر نیفتد می تواند به حج برود.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اگر حیات طفل به خطر نیفتد می تواند به حج برود و الله العالم.

۲۵ جمادی الاولی ۱۴۲۹

آیت الله فاضل لنکرانی علیه السلام

چون مستحب است اختیار با خود خانم است.

چون مستحب است اختیار با خود خانم است

آیت الله مکارم شیرازی علیه السلام

هر گاه ضرر یا خوف ضرر نباشد از فرصت استفاده می کند.

هر گاه ضرر یا خوف ضرر نباشد از فرصت

استفاده می کند

آیت‌الله نوری همدانی رحمته‌الله

در حج واجب، اگر خطری برای حمل یا نوزاد وجود نداشته باشد، باید به حج برود و عمره را نیز اگر خطری متوجه آنان نباشد، می‌تواند انجام دهد.

در حج واجب، اگر خطری برای حمل یا نوزاد وجود نداشته باشد، باید به حج برود و عمره را نیز اگر خطری متوجه آنان نباشد، می‌تواند انجام دهد.

آیت‌الله وحید خراسانی رحمته‌الله

اگر خوف ضرر برای بچه نیست باید به حج برود. ولی اگر خوف ضرر هست یعنی کسی نیست بچه را نگه دارد و یا نمی‌تواند بچه را همراه ببرد حج و عمره مستحبی بر او مستحب نیست.

استفتاء دریافتی از دفتر معظم له

وظیفه باردار در صورت استطاعت یا استقرار حج

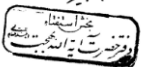
سؤال: الف) اگر بارداری مستطیع شود یا حج بر او مستقر شده باشد، وظیفه او چیست؟
ب) اگر تشرف به حج برای او ضرر داشته و مشرف شده باشد، آیا حج او کفایت از حجة‌الاسلام می‌کند؟

آیت‌الله بهجت رحمته‌الله

الف) اصل حج که بر او ضرر ندارد و باید به حج برود و هر چه از اعمال را ولو بنحو عمل مضطر نتوانست به جا آورد، نائب بگیرد.

اصل حج که بر او ضرر ندارد و باید به حج برود و هر چه از اعمال را ولو بنحو عمل مضطر نتوانست به جا آورد، نائب بگیرد.

آیت الله خامنه‌ای رحمته الله علیه

الف) نفس باردار بودن مانع از حج نیست مگر آن که با وجود حمل، متمکن از انجام مناسک حج نباشد و یا برای او حرجی باشد؛ که در این صورت مستطیع نیست. ولی اگر قبلاً حج بر او مستقر شده باشد باید پس از وضع حمل به حج برود.

نفس باردار بودن مانع از حج نیست مگر آن که با وجود حمل متمکن از انجام مناسک حج نباشد و یا برای او حرجی باشد که در این صورت مستطیع نیست. ولی اگر قبلاً حج بر او مستقر شده باشد باید پس از وضع حمل به حج برود.

ب) اگر غیر مستطیع حج بجا آورد کفایت از حجة الاسلام نمی‌کند.

اگر غیر مستطیع حج بجا آورد کفایت از حجة الاسلام نمی‌کند.

مطرحه توبه الله خامنه‌ای مد ظله العالی
پیش استفتائات

آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

الف) اگر انجام حج ضرری یا حرجی نباشد باید برود.

اگر انجام حج ضرری یا حرجی نباشد باید برود.

ب) اگر خود اعمال ضرری نباشد کفایت می‌کند.

ب) اگر خود اعمال ضرری نباشد کفایت می‌کند.

آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

الف و ب) اگر رفتن به حج، موجب خطر جدی (بر اساس تشخیص متخصص قابل اعتماد) برای طفل یا ضرر اساسی برای خودش باشد جایز نیست و در این فرض بنا بر احتیاط حجتش صحیح هم نیست. در فرضی که خطر، جدی نباشد یا صرفاً حرجی باشد به حج رفتن واجب نیست ولی اگر برود حجتش صحیح است و با داشتن بقیه شرایط کفایت از حجة الاسلام می‌کند.

بازرسی

اگر رفتن به حج، موجب ضرری جدی (بر اساس تشخیص متخصص قابل اعتماد) برای طفل یا ضرر اساسی برای خودش باشد جایز نیست و در این فرض بنا بر احتیاط حجتش صحیح هم نیست. در فرضی که خطر جدی نباشد یا صرفاً حرجی باشد به حج رفتن واجب نیست ولی اگر برود حجتش صحیح است و با داشتن بقیه شرایط کفایت از حجة الاسلام می‌کند.

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

الف و ب) اگر حیات خود و یا طفل به خطر می افتد حج واجب نیست و در صورت تشرف کفایت نمی کند.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اگر حیات خود و یا طفل به خطر می افتد حج واجب نیست و در صورت تشرف کفایت نمی

کند و الله اعلم. ۲۵ جمادی الاولی ۱۴۲۲

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

الف) اگر بتواند به هر صورت به حج برود باید برود، اما اگر نتواند برود یعنی رفتن مستلزم مرگ جنین باشد یا موجب عسر و حرج شدید او باشد مستطیع نیست و وظیفه ای ندارد.
ب) خیر. کفایت از حَجَّةِ الْأَسْلَامِ نمی کند.

الف) اگرچه حج برود عسر و حرج بود میرسد. اما اگر نتواند به حج برود
مستلزم مرگ جنین، عسر و حرج عسر و حرج شدید است و مستطیع نیست
و وظیفه ای ندارد.

ب) خیر. کفایت از حَجَّةِ الْأَسْلَامِ نمی کند.

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

الف) در صورتی که برای سلامتی خود یا حملش ضرر نداشته باشد باید به حج مشرف شود و اگر ضرر دارد به زمان بعد موکل کند.

بسم الله

این در صورتی که برای سلامتی خود یا حملش ضرر نداشته باشد باید به حج مشرف شود
و اگر ضرر دارد به زمان بعد موکل کند =

ب) کار خلافی کرده ولی کفایت از حَجَّةِ الْأَسْلَامِ می کند مشروط بر این که اعمال ضرری نداشته باشد بلکه نفس مسافرت ضرر داشته باشد.

ب) کار خلافی کرده ولی کفایت از حَجَّةِ الْأَسْلَامِ می کند مشروط بر این که اعمال
ضرری نداشته باشد بلکه نفس مسافرت ضرر داشته باشد =

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

الف) اگر انجام حج برای خود یا جنین ضرر داشته باید آن را تأخیر بیندازد.

اگر انجام حج برای خود یا جنین ضرر داشته باید آن را تأخیر بیندازد.

ب) اگر با آگاهی بوده است کفایت آن از حجة الاسلام اشکال دارد.

اگر با آگاهی بوده کفایت آن از حجة الاسلام اشکال دارد.

۸۶، ۱۱، ۱۷

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

الف) اگر خوف ضرر دارد نباید برود.

ب) کفایت نمی کند.

استفتاء شفاهی از دفتر معظم له

وظیفه شیرده با وجود استطاعت

سؤال: الف) اگر شیردهی که طفلش فقط از شیر مادر تغذیه می کند مستطیع شود،

وظیفه اش چیست؟

ب) اگر تشرف او به حج برای بچه ضرر داشته و مشرف شده، آیا حج او کفایت از

حجة الاسلام می کند؟

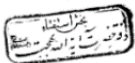
آیت الله بهجت رحمته الله علیه

الف و ب) اگر ممکن است به زن شیردهی دیگری دهد باید حج خود را بجا آورد و اگر

این امکان نباشد باید حج را به تأخیر اندازد ولی اگر باز هم رفت، ظاهراً از حجة الاسلام

کفایت می کند.

اگر ممکن است زن شیرده دیگری دهد، باید حج خود را بجا آورد
و اگر این امکان نباشد باید حج را به تأخیر اندازد ولی اگر
باز هم رفت، ظاهراً از حجة الاسلام کفایت نمی کند.

آیت الله خامنه‌ای رحمته علیه

الف) اگر حج برای مادر حرجی باشد مثل آن که، کسی که به جای مادر به بچه شیر بدهد و او را نگهداری کند پیدا نشود در این صورت بر مادر حج واجب نیست، ولی اگر قبلاً حج بر او مستقر شده باید پس از رفع حرج در اولین زمان ممکن برای انجام حج اقدام نماید.

اگر حج برای مادر حرجی باشد مثل آن که، کسی که به جای مادر به بچه شیر بدهد و او را نگهداری کند پیدا نشود در این صورت بر مادر حج واجب نیست، ولی اگر قبلاً حج بر او مستقر شده باید پس از رفع حرج در اولین زمان ممکن برای انجام حج اقدام نماید.

ب) اگر غیر مستطیع حج به جا آورد کفایت از حجة الاسلام نمی‌کند.

اگر غیر مستطیع حج بجا آورد کفایت از حجة الاسلام نمی‌کند.

مقتول
محرره آیه الله خامنه‌ای مد ظله العالی
بخش استفتاءات

آیت الله سیستانی رحمته علیه

الف) اگر انجام حج ضروری یا حرجی نباشد باید برود.

ج. اگر انجام حج ضروری یا حرجی نباشد باید برود.

ب) کفایت می‌کند.

ج. کفایت می‌کند.

مقتول
محرره آیه الله سیستانی
بخش استفتاءات

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته علیه

الف) اگر بتواند برای کودک پرستار پیدا کند- اگرچه با مشکلات معمولی و قابل تحمل و پرداخت اجرت باشد- یا بتواند او را همراه خود ببرد و سایر شرایط وجود داشته باشد باید به حج برود. اما اگر نگهداری کودک توسط دیگری مستلزم عسر و حرج یا بیماری کودک باشد یا همراه بردن کودک مستلزم عسر و حرج باشد فعلاً این زن مستطیع نیست و اگر قبل از نام‌نویسی حج بر او مستقر نشده وظیفه‌ای ندارد

بسته اگر بتواند پرستار پیدا کند- اگرچه با مشکلات معمولی و قابل تحمل و پرداخت اجرت باشد- یا بتواند او را همراه خود ببرد و سایر شرایط وجود داشته باشد باید به حج برود. اما اگر نگهداری کودک توسط دیگری مستلزم عسر و حرج یا بیماری کودک باشد یا همراه بردن کودک مستلزم عسر و حرج باشد فعلاً این زن مستطیع نیست و اگر قبل از نام‌نویسی حج بر او مستقر نشده وظیفه‌ای ندارد

ب) خیر. در فرض سؤال مستطیع نبوده و حج او کفایت از حجة الاسلام نمی‌کند.

خیر. در فرض حال مستطیع نبوده و حج او کفایت از حج برده‌م نمی‌کند.

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

الف) در صورتی که امکان همراهی کودکش باشد باید به حج برود و در غیر این صورت حج بر او واجب نیست.

در صورتی که امکان همراهی کودکش باشد باید به حج برود در غیر این صورت حج بر او واجب نیست =

ب) خالی از اشکال نیست. (احتیاطاً حج را دوباره انجام یا به فتوای أعلم فالأعلم رجوع کند)

فصلی از اشکال نیست =

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

الف) در فرض سؤال در صورتی که در غیاب مادر خطری نوزاد را تهدید نمی‌کند باید حج را انجام دهد.

در فرض سؤال، در صورتی که در غیاب مادر خطری نوزاد را تهدید نمی‌کند باید سحیح را انجام دهد

ب) در صورت عدم آگاهی حج وی صحیح است.

در صورت عدم آگاهی حج وی صحیح است

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

الف) اگر می‌تواند دایه بگیرد یا غذایی را جایگزین شیر کند باید برود و الا حج واجب نیست.

ب) کفایت نمی‌کند.

تشرّف به حج در ایام عده

سؤال: اگر زنی در عده‌ی وفات یا عده‌ی طلاق^۱ باین مستطیع شود، وظیفه‌اش چیست؟

اتفاق آراء مراجع عظام: امام خمینی رحمته الله علیه، اراکی رحمته الله علیه، بهجت رحمته الله علیه، تبریزی رحمته الله علیه، خامنه‌ای رحمته الله علیه، خونی رحمته الله علیه، سیستانی رحمته الله علیه، صافی گلپایگانی رحمته الله علیه، فاضل لنکرانی رحمته الله علیه، گلپایگانی رحمته الله علیه، مکارم شیرازی رحمته الله علیه، نوری همدانی رحمته الله علیه، وحید خراسانی رحمته الله علیه

باید به حج برود.^۲

۱. زن در طلاق رجعی در حکم زن شوهردار است و برای احکام آن به عنوان «تشرّف به حج و عمره بدون اذن همسر» مراجعه شود.

۲. امام خمینی رحمته الله علیه: تحریر الوسیله، ج ۱، ص ۳۸۴، ۵۲م و العروة الوثقی، ج ۲، ص ۲۸۳ و ۲۸۴، م ۷۹

آیت‌الله اراکی رحمته الله علیه: العروة الوثقی، ج ۲، ص ۲۸۳ و ۲۸۴، م ۷۹

آیت‌الله بهجت رحمته الله علیه: جامع المسائل، ج ۲، ص ۲۱۸ و ۲۱۹، با استفاده از مبحث حکم حج تطوعی و مناسک حج، ص ۴۶، م ۹۷

آیت‌الله تبریزی رحمته الله علیه: مناسک حج، ص ۲۹، با استفاده از م ۵۹ و صراط النجاة، ج ۴، ص ۲۶۶، س ۱۳۲۰

آیت‌الله خامنه‌ای رحمته الله علیه: استفتانات موجود در اداره پاسخ به سؤالات دینی

آیت‌الله خونی رحمته الله علیه: العروة الوثقی مع تعلیقه، ج ۲، ص ۲۶۱، ۷۹م و مناسک حج، ص ۴۳، مسأله ۵۹

آیت‌الله سیستانی رحمته الله علیه: مناسک حج، ص ۴۷، ۵۹م و ص ۹۱، م ۱۳۴

آیت‌الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه: هدایة العباد، ج ۲، ص ۵۰۲، ۸م و ص ۵۰۹ و ۵۱۰، با استفاده از م ۱۰ و ۱۲

آیت‌الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه: العروة الوثقی مع تعلیقات، ج ۲، ص ۲۵۹، م ۷۹ (۳۰۷۶)

آیت‌الله گلپایگانی رحمته الله علیه: مناسک الحج، ص ۳۵، ۹۹م و العروة الوثقی، ج ۲، ص ۲۸۳ و ۲۸۴، م ۷۹

آیت‌الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه: العروة الوثقی مع تعلیقات، ج ۲، ص ۳۲۲، م ۷۹

آیت‌الله نوری همدانی رحمته الله علیه: التعلیقات علی کتاب العروة الوثقی، ص ۲۶۴، م ۷۹

آیت‌الله وحید خراسانی رحمته الله علیه: مناسک حج، ص ۳۷، با استفاده از م ۵۶ و ص ۶۸، با استفاده از م ۱۳۱ و مناسک و استفتانات

حج، ص ۳۶، با استفاده از م ۵۶ و استفتاء شفاهی از دفتر معظم له

حکم ثبت نام حج و اعزام در سال های بعد

سؤال: اکنون که از داوطلبان حج ثبت نام می شود ولی چند سال دیگر نوبت اعزام آنها فرا می رسد، آیا اگر کسی استطاعت مالی داشته باشد، واجب است اقدام به ثبت نام کند و در نوبت چند ساله قرار گیرد یا آنکه به دلیل باز نبودن راه مستطیع نیست و می تواند در مال تصرف کند و خود را از استطاعت مالی خارج کند؟

آیات عظام: آیت الله بهجت رحمته الله علیه، خامنه ای رحمته الله علیه، سیستانی رحمته الله علیه، صافی گلپایگانی رحمته الله علیه، مکارم شیرازی رحمته الله علیه، نوری همدانی رحمته الله علیه
باید ثبت نام کند.^۱

آیت الله تبریزی رحمته الله علیه

احتیاطاً اسم نویسی کند و پول را پس نگیرد در صورت نرفتن به حج در همان سال خمس آن را باید بپردازد.

مناسک محشی ۸۸، ص ۱۷ و ۱۸، س ۱۰، پاورقی ۴

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

در فرض سوال ثبت نام واجب نیست و می تواند مال مذکور را مصرف کند.

مناسک محشی ۸۸، ص ۱۷، س ۱۰، پاورقی ۴

۱. آیات عظام: بهجت رحمته الله علیه، خامنه ای رحمته الله علیه، سیستانی رحمته الله علیه، صافی گلپایگانی رحمته الله علیه، مکارم شیرازی رحمته الله علیه، نوری همدانی رحمته الله علیه

: مناسک محشی ۸۸، ص ۱۷، س ۱۰، پاورقی ۴

آیت الله خامنه ای رحمته الله علیه: مناسک محشی ۸۸، ص ۱۷ و ۱۸، س ۱۰، پاورقی ۴ و با استفاده از استفتاء موجود در اداره پاسخ به

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

باید نام نویسی کنند و اگر نام نویسی نکنند و تا سال درآمدن نوبت شرایط استطاعت محقق باشد، حج بر او مستقر می شود.

مناسک و استفتانات حج، ص ۴۷، عنوان ۸۷

گرفتن قرض برای تشرّف به حج واجب

سؤال: شخصی که به وسیلهی قرض به راحتی می تواند حج برود آیا مستطیع می شود و کفایت از حجة الاسلام می کند؟

امام خمینی رحمته الله علیه

اگر غیر مستطیع، مصارف حج را قرض کند، مستطیع نمی شود، هر چند بتواند بعداً به سهولت قرض را ادا کند و اگر با آن حج به جا آورد از حجة الاسلام کفایت نمی کند.

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۸، م ۲۰

آیت الله اراکی رحمته الله علیه

اگر غیر مستطیع، مصارف حج را قرض کند، مستطیع نمی شود، هر چند بتواند بعداً به سهولت قرض را ادا کند و اگر با آن حج به جا آورد از حجة الاسلام کفایت نمی کند.

مناسک محشی ۸۸، ص ۲۶، س ۱۰

آیت الله بهجت رحمته الله علیه

کسی که قدرت مالی بر انجام دادن حج ندارد، لازم نیست برای حج پول قرض نماید، مگر این که با دارا بودن شرایط دیگر قدرت بر پرداخت بدهی را داشته باشد به این نحو که الآن مالی دارد که بعد از حج با فروش آن می تواند بدهی خود را بپردازد، یا این که از کسی طلبی

دارد و می‌داند که اگر قرض کند، بدهکار در وقت مقرر، بدهی خودش را می‌پردازد، که در این موارد حج واجب است. اگر کسی بعداً قدرت بر پرداخت دین داشته باشد ولی فعلاً مابه ازای آن را ندارد، در وجوب فعلی حج، تأمل است.

مناسک حج و عمره، ص ۴۴، م ۸۸ و ۸۹

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۸، م ۲۰، پاورقی ۱

آیت‌الله تبریزی رحمته‌الله

هر گاه کسی مقداری پول قرض کند که آن پول به مقدار مخارج حج باشد و در وقت قرض کردن مالی داشته باشد که بتواند با آن قرض خود را ادا کند ولی فعلاً نمی‌تواند آن را بفروشد یا در آن تصرف کند حج بر او واجب خواهد بود.

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۸، م ۲۰، پاورقی ۱

مناسک حج، ص ۲۰، م ۳۳

آیت‌الله خامنه‌ای رحمته‌الله

کسی که مخارج حج را ندارد ولی می‌تواند به آسانی آن مبلغ را از دیگری وام بگیرد و بعداً ادا کند، واجب نیست که با گرفتن وام، خود را مستطیع کند؛ ولی اگر وام گرفت، حج بر او واجب می‌شود.

مناسک حج مطابق با فتاوی حضرت امام خمینی رحمته‌الله و مقام معظم رهبری رحمته‌الله، ص ۱۹ و ۲۰، م ۱۸، پاورقی ۱

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۸، م ۲۰، پاورقی ۱

آیت‌الله خونی رحمته‌الله

هرگاه کسی مقداری پول قرض کند که آن پول به مقدار مخارج حج باشد و قدرت پرداخت آن را بدون مشقت بعد از آن داشته باشد، حج بر او واجب خواهد بود.

مناسک محشی، ص ۲۶ و ۲۷، م ۲۰، پاورقی ۴

مناسک حج ۹۷، ص ۲۹، م ۳۳

آیت‌الله سیستانی رحمته الله علیه

هر گاه کسی مالی را قرض کند که وافی به مخارج حج باشد، حج بر او واجب نخواهد شد، اگر چه قدرت پرداخت آن را بعداً داشته باشد، مگر این که وقت پرداخت قرض آن قدر دور باشد که اصلاً عقلاء به آن توجه نکنند، در این صورت حج بر او واجب خواهد شد.

مناسک حج، ص ۳۳، م ۳۳

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۸، م ۲۰، پاورقی ۱

آیت‌الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

قرض کردن برای حج، بر غیر مستطیع واجب نیست؛ ولی اگر قرض کند در حالی که می‌داند که اگر آن را در حج خرج کند می‌تواند بدون حرج آن را پس دهد، مستطیع بوده و حج بر او واجب است.

مناسک الحج، ص ۱۸، م ۳۸

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۸، م ۲۰، پاورقی ۱

آیت‌الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

شخصی که وام گرفته و می‌خواهد به حج مشرف شود و اقساط آن را بعداً به تدریج بپردازد، اگر به مقدار مؤونه‌ی حج ندارد، مستطیع نیست و حَجَّةُ الْأَسْلَامِ محسوب نمی‌شود. اما اگر مالی (زائد بر مؤونه) دارد که به ازای آن قرض کند و به حج برود و بعد این مال را بفروشد و قرض خود را بدهد از حَجَّةُ الْأَسْلَامِ مکفی است.

استفتانات حج، ص ۱۴، س ۱۹

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۸، م ۲۰، با استفاده از پاورقی ۱

استفتاء شفاهی از دفتر معظم‌له

آیت‌الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

اگر بتواند قرض کند و پرداخت آن برای او مشکل نباشد واجب نیست قرض کند، ولی اگر قرض کرد و به حج رفت کفایت از حَجَّةُ الْأَسْلَامِ می‌کند.

مناسک حج، ص ۴۹، م ۹۱

آیت‌الله گلپایگانی رحمته‌الله علیه

اگر شخص اصلاً مالی ندارد، هر چند بتواند قرض کند و قرض خود را به سهولت ادا کند، مستطیع نیست.

مناسک الحج، ص ۱۹، م ۳۴

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۸، م ۲۰، با استفاده از پاورقی ۱

آیت‌الله مکارم شیرازی رحمته‌الله علیه

شخصی که مستطیع نیست، اگر هزینه‌های حج را با قرض گرفتن از دیگران فراهم کند، مستطیع نمی‌شود، هر چند بتواند در آینده بدهی خود را به راحتی بپردازد، و اگر با چنین پولی حج به جای آورد کفایت از حَجَّةِ الْأَسْلَام نمی‌کند. هر چند حشش صحیح است. آری اگر معادل وام اموالی داشته باشد که از محل آن بتواند بدهی خود را به آسانی بپردازد مستطیع است.

مناسک جامع حج، ص ۲۲، م ۳۲

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۸، م ۲۰، پاورقی ۱

آیت‌الله نوری همدانی رحمته‌الله علیه

اگر غیر مستطیع، مصارف حج را قرض کند، مستطیع نمی‌شود هر چند بتواند بعداً به سهولت قرض را ادا کند و اگر با آن حج به جا آورد از حَجَّةِ الْأَسْلَام کفایت نمی‌کند. مگر این که به مقدار قرض فعلاً مالی داشته باشد که بعداً قادر باشد قرضش را از آن مال یا مال دیگر ادا کند.

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۸، م ۲۰

مناسک الحج، ص ۳۱، م ۳۰

آیت‌الله وحید خراسانی رحمته‌الله علیه

قرض کردن برای انجام حج (در صورتی که حج بر او مستقر نبوده) واجب نیست، اگر چه به آسانی بتواند آن را پرداخت کند. ولی اگر مبلغی را قرض کند که کافی برای مصارف حج باشد و بتواند آن را بعد بدون سختی پرداخت نماید، حج بر او واجب می‌شود.

مناسک و استفتائات حج، ص ۲۸، عنوان ۳۱، م ۳۰

استفاده از وام مسکن برای تشرّف به حج

سؤال: الف) اگر شخصی وام مسکن را هزینه‌ی سفر حج کرده، آیا حجّش کفایت از حَجَّةِ الْأَسْلَام می‌کند؟
 ب) در صورتی که بخواهد در آینده همان وام را مصرف در هزینه حَجَّةِ الْأَسْلَام نماید، حکم چگونه است؟

آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

الف و ب) اذن حضرت آیت الله در تصرف اموال مذکور مشروط به این است که اموال گرفته شده طبق ضوابطی که به او پرداخت شده عمل کند.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 اذن حضرت آیت الله در تصرف اموال مذکور مشروط به این است که اموال گرفته شده طبق ضوابطی که به او پرداخت شده عمل کند.
 ۱۴۰۵ هـ ق ۱۸ رجب المرجب ۱۴۳۳

آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

الف) کفایت می‌کند.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

کفایت می‌کند.

ب) جایز نیست.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

جایز نیست.

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

الف و ب) پولی که بانک به این عنوان میدهد طبق مقرراتی که دارند وام نیست بلکه بر طبق بعض معاملات شرعی است بنابراین باید کسی که این پول را می‌گیرد توجه به وام نبودن

آن داشته باشد و بداند که چه معامله‌ای صورت می‌گیرد و صرف آن پول هم در غیر مورد آن اشکال دارد لکن اگر در حج پول لباس احرام و قربانی از آن نباشد حج فاسد نمی‌شود.

رسول الله صلی الله علیه و آله
 پولی که بانک یا بن خزان می‌جوید طبق مقرراتی که دارند وام نیست
 بلکه طبق بعضی معاملات است و است تا برای بانک که این پول را
 می‌گیرد توجه به وام ندهد آن پول است و بانک خود مسأله‌ای ندارد
 می‌گیرد و هم است آن پول هم در خزانه آن بانک دارد لکن اگر حج
 پول لباس احرام و قربانی از آن نباشد حج فاسد نمی‌شود
 در اللهم ۵ هرگز نگو
 فقط بوی

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

الف و ب) این کار جایز نیست و باید در همان راه صرف شود که برای آن گرفته شده ولی اگر با آن مکّه رفته مکّه او باطل نیست ولی هرگز این کار را نباید تکرار کند.

این کار جایز نیست و باید در همان راه صرف شود که برای آن گرفته شده
 ولی اگر با آن مکّه رفته مکّه او باطل نیست ولی هرگز این کار را نباید تکرار کند

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

الف و ب) در فرض سؤال باید بر اساس مقررات همان بانک عمل شود و اگر مستطیع نبوده است کفایت از حجة الاسلام نمی‌کند و اگر مستطیع بوده است و خلاف مقررات بانک باشد، اگر لباس احرامش از همان وام نباشد حجش صحیح است اگر چه معصیت کرده است.

حجت الاسلام سید محمد
 در فرض سوال باید بر اساس مقررات همان بانک عمل شود و اگر مستطیع
 نبوده است کفایت از حجة الاسلام نمی‌کند و اگر مستطیع بوده است
 و خلاف مقررات بانک نباشد، اگر لباس احرامش از همان وام نباشد
 حجش صحیح است اگر چه معصیت کرده است
 حجت الاسلام سید محمد

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

الف و ب) وام باید در همان جهتی که معین شده مصرف شود. اگر تحقق استطاعت به مال غصبی باشد مجزی از حجة الاسلام نیست و اگر تحقق استطاعت به این مال نیست اگر ساتر و گوسفند و قربانی و بنابر احتیاط واجب لباس طوافش غصبی نباشد اشکالی ندارد.

اخذ وام پس از ماندن حقوق در صندوق قرض الحسنه و ثبت نام حج با وام مذکور

سؤال: اداره‌ی آموزش و پرورش برای معلمان صندوقی به نام «رفاه معلم» تأسیس کرده است. بر این اساس قراردادی با معلمان بسته می‌شود و آنها هر ماه در صورت تمایل مقداری از حقوق خود را به صندوق واریز می‌نمایند تا در مواقع نیاز، سه برابر موجودی خود وام بدون بهره با یک درصد کارمزد دریافت نمایند. سپس هر ماه با توجه به مقدار حقوق و وام دریافتی، اقساط آن را می‌پردازند و بعد از اتمام اقساط باید چهار ماه بگذرد تا بتوانند مجدداً وام بگیرند. (البته اصل پول در صندوق محفوظ است) با توجه به فرض سؤال:

الف) حکم گرفتن این وام‌ها چگونه است؟ آیا ربا محسوب می‌شود؟

ب) در صورت عدم جواز، شخصی تاکنون دو بار وام گرفته و یک بار با آن وام برای حج ثبت نام کرده است. در حال حاضر وظیفه‌ی او چیست؟

آیت‌الله بهجت رحمته‌الله

الف و ب) اگر شرط شود یا مبنیاً علیه باشد زیادی حکمی و در حکم ربا است و الاً اشکالی ندارد و اگر کارمزدی دریافت می‌شود با کالائی ولو کم بها معامله به شرط وام شود بی‌اشکال است و چون دیون پرداخت شده است ثبت نام صحیح است.

اگر شرط شود یا مبنیاً علیه باشد زیاده حکمی

و در حکم ربا است و الاً اشکالی ندارد و اگر

کارمزدی دریافت می‌شود یا کالائی ولو کم بها

معامله بی‌اشکال است و اگر

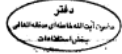
دیون پرداخت شده است ثبت نام صحیح است.

آیت الله خامنه‌ای رحمته الله علیه

الف و ب) دریافت و پس انداز مبالغ مذکور در چارچوب مقررات شرعی برای عضو شدن و ایجاد توان پرداخت وام به اعضاء و نیز دریافت مبلغی به عنوان کارمزد (در صورتی که واقعاً مزد کار باشد) بلا مانع است.

دریافت و پس انداز مبلغ مذکور در چارچوب مقررات شرعی برای عضو شدن برای توان
پرداخت وام به اعضاء و نیز دریافت مبلغی به عنوان کارمزد (در صورتی که واقعاً مزد کار باشد) بلا مانع
است.

آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

الف) کارمزد همان سود و بهره است پس وام یاد شده قرض ربوی محسوب می شود.
کارمزد همان سود و بهره است پس وام یاد شده قرض ربوی محسوب می شود.

ب) فعلاً نسبت به گذشته وظیفه‌ای ندارد.

فعلاً نسبت به گذشته وظیفه‌ای ندارد.

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

الف) وام به نحو مذکور ربوی و حرام است.

بسم الله الرحمن الرحیم
وام به نحو مذکور ربوی و حرام است هم اولیام
۱۰/۱۰/۱۳۸۰

ب) شخص مذکور آنچه را که بعنوان کارمزد داده برگیرندگان واقعاً حلال کند و دیگر از

این قبیل وام‌ها نگیرد.

تخصیص کارمزد به کارمندان کارمندان و غیره
در صورتی که در قبال خدمات و غیره باشد
۱۰/۱۰/۱۳۸۰

آیت‌الله فاضل لنکرانی رحمته‌الله

الف) گرفتن وام مانعی ندارد. البته صندوق تنها حق دارد بمقدار مخارج واقعی خود کارمزد بگیرد و زائد بر آن ربا و حرام است.

گرفتن وام مانعی ندارد. البته صندوق تنها حق دارد بمقدار مخارج واقعی خود کارمزد بگیرد و زائد بر آن ربا و حرام است.

ب) وظیفه‌ای ندارد. البته اگر برای حج ثبت نام کرده است و اقساط آنرا قبل از تشریف به حج پرداخته و سال بر آن گذشته خمس دارد.

وظیفه‌ای ندارد. البته اگر برای حج ثبت نام کرده است و قسط آنرا قبل از تشریف به حج پرداخته و سال بر آن گذشته خمس دارد.

آیت‌الله مکارم شیرازی رحمته‌الله

الف و ب) هرگاه شرط مذکور برای اعطای تسهیلات بیشتر به سایر متقاضیان وام باشد نه صاحبان صندوق اشکالی ندارد.

هرگاه شرط مذکور برای اعطای تسهیلات بیشتر به سایر متقاضیان وام باشد صاحبان صندوق اشکالی ندارد.

آیت‌الله نوری همدانی رحمته‌الله

الف و ب) چنانچه پول را به عنوان اعتبار سپرده‌گذاری کرده است و کارمزد هم در حد متعارف باشد، آن وام اشکال ندارد.

چنانچه پول را به عنوان اعتبار سپرده‌گذاری کرده است و کارمزد هم در حد متعارف باشد، آن وام اشکال ندارد.

استطاعت حاصله از وجوهات شرعی

سؤال: کسی که از وجوه شرعی نظیر خمس و زکات ارتزاق می‌کند، اگر از آن خمس یا زکات، اضافه آید، که به قدر مخارج حج باشد، آیا با وجود سایر شرایط مستطیع خواهد بود؟

آیات عظام: آیت الله بهجت رحمته الله، شبیری زنجانی رحمته الله، فاضل لنکرانی رحمته الله، مکارم شیرازی رحمته الله، حج بر او واجب است.^۱

آیت الله تبریزی رحمته الله

کسی که در زمان اخذ زکات و سهم سادات، مستحق آن باشد آن را مالک می‌شود و جزء ترکه او حساب می‌شود. اگر با آن کسب کند و از راه کسب یا نماء منافعی داشته باشد با وجود سایر شرایط مستطیع می‌شود و در سهم امام - علیه السلام - چنانچه عین آن باقی باشد ملک گیرنده نیست و جزء ترکه او حساب نمی‌شود و اگر با آن چیزی را خریده و با سهم امام - علیه السلام - ثمن آن را ادا کرده آنچه را که خریده مالک می‌شود و احکام ملک بر او بار می‌شود.

مناسک محشی ۸۸، ص ۳۸، س ۶۱، پاورقی ۳

آیت الله خامنه‌ای رحمته الله

اگر استحقاق دریافت را به وجه شرعی داشت و باقیمانده وافی به هزینه حج بود و سایر

شرایط را هم دارا بود مستطیع است.

سید محمد
اگر استحقاق دریافت را به وجه شرعی داشت و باقیمانده وافی به هزینه حج بود و سایر شرایط را
هم دارا بود مستطیع است.

مناسک محشی ۸۸، ص ۳۸، س ۶۱، پاورقی ۳

۱. آیت الله بهجت رحمته الله: مناسک حج، ص ۳۸، م ۵۵ و مناسک محشی ۸۸، ص ۳۸، س ۶۱، پاورقی ۳

آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله: استفتائات موجود در اداره پاسخ به سؤالات دینی

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله: مناسک محشی، ص ۳۸، س ۶۱، پاورقی ۳

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله: مناسک محشی، ص ۳۸، س ۶۱، پاورقی ۳

آیت الله خوئی رحمته الله علیه

اگر بر حسب عادت مخارجش بدون مشقت مضمون و حتمی باشد در صورتی که دارای مقداری پول گردد که وافی به هزینه حج و مخارج عیالش باشد، بعید نیست حج بر او واجب باشد و عین سهم امام که به اهل علم برای ارتزاق داده می شود، ملک آنها نیست.

مناسک حج، ص ۲۶، م ۲۸

مناسک محشی ۸۸، ص ۳۸، س ۶۱، پاورقی ۳

آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

در مورد سهم امام علیه السلام اگر فقط مجاز در تصرف باشد، مالک نمی شود و جزء ترکه نیست و موجب استطاعت نمی باشد. و اگر از سوی حاکم شرع تملیک شده باشد جزء ترکه است و موجب استطاعت و اما سهم سادات و زکات اگر مستحق بوده مالک است و جزء ترکه است و موجب استطاعت می شود.

مناسک محشی ۸۸، ص ۳۸، س ۶۱، پاورقی ۳

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

چنانچه به صورت مشروع خمس و زکات گرفته باشد با فرض حصول استطاعت، حج واجب است.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

چنانچه به صورت مشروع خمس و زکات گرفته باشد با فرض حصول استطاعت حج واجب است والله العالم ۲۵ جاری اولی ۱۳۳۹

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

واجب نیست.

مناسک الحج، ص ۳۰، م ۲۵

مناسک محشی ۸۸، ص ۳۸، س ۶۱، پاورقی ۳

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

چنانچه به نحو شرعی بر آن مال دست یافته است، با وجود سائر شرایط مستطیع می شود.

مناسک و استفتانات حج، ص ۵۷، عنوان ۱۱۱

استطاعت به واسطه‌ی پول حاصل از گلدکوئیست

سؤال: وظیفه‌ی شخصی که با پول به دست آمده از گلدکوئیست و امثال آن مستطیع شده، چیست؟

آیت‌الله بهجت رحمته‌الله علیه

آن پول که زاید بر پول اولی که داده شده را باید از باب ردّ مظالم بدهد و اصلاً مال او نمی‌شود تا با آن مستطیع شود.

آن پول که زاید بر پول اولی که داده شده را
باید از باب ردّ مظالم بدهد و اصلاً مال او نمی‌شود
تا با آن مستطیع شود.

آیت‌الله تبریزی رحمته‌الله علیه

کسی که از طریق مذکور پولی به او می‌رسد چنانچه آن مال مالک محترم‌المالی داشته باشد باید آن را به صاحبش برگرداند و اگر صاحب آن را نمی‌شناسد و تمکن از شناختن هم نیست باید به اذن مجتهد جامع‌الشرائط آنرا به فقراء مؤمن صدقه بدهد.

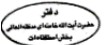
کسی که از طریق مذکور پولی به او می‌رسد چنانچه
آن مال مالک محترم‌المالی داشته باشد باید آنرا به صاحبش برگرداند
و اگر صاحب آن را نمی‌شناسد و تمکن از شناختن هم نیست باید با اذن
مجتهد جامع‌الشرائط آنرا به فقراء مؤمن صدقه بدهد.

آیت‌الله خامنه‌ای رحمته‌الله علیه

اگر همه مبلغ بدست آمده از طریق مذکور بوده، استطاعت حاصل نشده، و مکلف موظف است مال را به صاحبان اصلیش بازگرداند و در صورت عدم امکان، وجوه مذکور را باید به مسئولین قضایی تحویل دهد.

اگر همه مبلغ بدست آمده از طریق مذکور بوده، استطاعت حاصل نشده
مکلف موظف است مال را به صاحبان اصلیش بازگرداند و در
صورت عدم امکان، وجوه مذکور را باید به مسئولین قضایی تحویل دهد.

آیت‌الله سیستانی رحمته الله علیه

اگر مال کافری باشد که محترم‌المال نیست حلال است ولی اگر مال مسلم باشد حکم مجهول‌المالک را دارد و باید از طرف مالکش صدقه داده شود و در این صورت دوم مستطیع نشده است.

اگر مال کافری باشد محترم‌المال نیست حلال است ولی اگر مال مسلم باشد حکم مجهول‌المالک را دارد و باید از طرف مالکش صدقه داده شود و در این صورت دوم مستطیع نشده است.

آیت‌الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

این پولها مجهول‌المالک است که باید از سوی صاحبش به فقیر صدقه داده شود و با این پول کسی مستطیع نمی‌شود.

این پولها مجهول‌المالک است که باید از سوی صاحبش به فقیر صدقه داده شود و با این پول کسی مستطیع نمی‌شود.

آیت‌الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

چنین درآمدی مشروع نیست و موجب استطاعت نمی‌شود.

چنین درآمدی مشروع نیست و موجب استطاعت نمی‌شود.

آیت‌الله نوری همدانی رحمته الله علیه

لازم است که به حاکم شرع مراجعه نمایند.

لازم است که به حاکم شرع مراجعه نمایند.

رفتن به حج با فروش زمین ارثی با فقر مالی شوهر

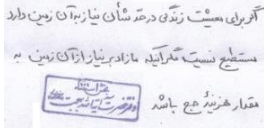
خانمی که از طریق ارث زمینی زراعی به او رسیده است، با توجه به این که واجب‌النفقة شوهرش می‌باشد و شوهر هم توان مالی کافی برای اداره خانواده را ندارد؛ آیا زن مستطیع است و باید زمین را فروخته و به حج برود؟

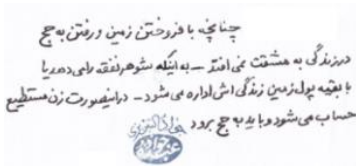
آیت الله بهجت رحمته الله علیه

اگر برای معیشت زندگی در حد شأن نیاز به آن زمین دارد مستطیع نیست مگر اینکه مازاد بر نیاز از آن زمین به مقدار هزینه حج باشد.

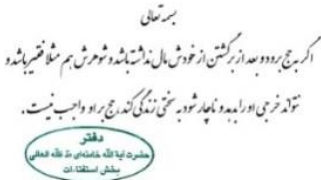
آیت الله تبریزی رحمته الله علیه

چنانچه با فروختن زمین و رفتن به حج در زندگی به مشقت نمی افتد - به این که شوهر نفقه را می دهد یا با بقیه پول زمین زندگی اش اداره می شود - در این صورت زن مستطیع حساب می شود و باید به حج برود.

آیت الله خامنه ای رحمته الله علیه

اگر به حج برود و بعد از برگشتن از خودش مال نداشته باشد و شوهرش هم مثلاً فقیر باشد و نتواند خرجی او را بدهد و ناچار شود به سختی زندگی کند، حج بر او واجب نیست.

آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

اگر با فروش آن در حرج و سختی می افتد حج بر او واجب نیست.

اگر با فروش آن در حرج و سختی برآید حج بر او واجب نیست.

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

در صورتی که خانم مذکور پول و ملک خود را صرف حج کند برای مخارج زندگی معطل

می ماند مستطیع نیست.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

در صورتی که خانم مذکور پول و ملک خود را صرف حج کند برای مخارج زندگی معطل می ماند مستطیع نیست والله اعلم. ۲۵ شهریور ۱۳۴۹

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

خیر. بلکه می تواند آن را صرف زندگی خود کند.

خیر. بلکه می تواند آن را صرف زندگی خود کند.

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

در صورتی که بدون آن زمین زندگی اش تأمین نشود، مستطیع نیست.

در صورتی که بدون آن زمین زندگی اش تأمین نشود، مستطیع نیست.

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

در فرض مزبور؛ اگر از طریق ارث مستطیع شود، باید به حج برود.

برس تقی

در فرض مزبور؛

اگر از طریق ارث مستطیع شود، باید به حج برود.

۱۳۲۶/۶/۶ در شهر قم

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

اگر با فروختن زمین و رفتن به حج در زندگی به سختی می افتد حج واجب نیست. در غیر

این صورت باید زمین را بفروشد و به حج برود.

استفتاء شفاهی از دفتر معظم له

استطاعت مالی زن و به زحمت افتادن شوهر

سؤال: اگر شوهر توان مالی کافی برای اداره‌ی زندگی را ندارد ولی زن توان مالی دارد، در صورتی که زن به حج برود شوهر برای مخارج خانواده به زحمت می‌افتد، آیا زن مستطیع می‌باشد؟

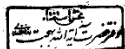
آیات عظام: امام خمینی رحمته الله علیه، اراکی رحمته الله علیه، خوئی رحمته الله علیه، نوری همدانی رحمته الله علیه

اگر به زحمت افتادن شوهر موجب حرج برای زن نباشد، مستطیع است و باید به حج برود و به زحمت افتادن شوهر، مانع استطاعت زن نمی‌شود.^۱

آیت‌الله بهجت رحمته الله علیه

اگر زن برای مخارج خودش به زحمت نیفتد مستطیع است.

اگر زن برای مخارج خودش به زحمت نیفتد مستطیع است

آیت‌الله تبریزی رحمته الله علیه

چنانچه زن تمکن مالی از رفتن به حج دارد و رفتن به حج موجب حرج در زندگی خود زن نشود در این صورت زن مستطیع حساب می‌شود و باید به حج برود و کسی نمی‌تواند او را منع کند حتی شوهرش.

چنانچه زن تمکن مالی از رفتن به حج دارد

و رفتن به حج موجب حرج در زندگی خود زن نشود در این صورت

زن مستطیع حساب می‌شود و باید به حج برود و کسی نمی‌تواند او را منع

کند حتی شوهرش

۱. آیات عظام: امام خمینی رحمته الله علیه، اراکی رحمته الله علیه، خوئی رحمته الله علیه، نوری همدانی رحمته الله علیه: مناسک محشی ۹۷، ص ۴۸ و ۴۹، م ۵۳

آیت‌الله خامنه‌ای علیه السلام

اگر رفتن به حج برای زن موجب مشقت و حرج در زندگی مشترک نشود باید به حج

برود.

اگر رفتن به حج برای زن موجب مشقت و حرج
در زندگی مشترک نشود باید به حج برود

آیت‌الله سیستانی علیه السلام

اگر به زحمت افتادن شوهر موجب حرج و مشقت و سختی فوق‌العاده در زندگی زن

نمی‌شود، مستطیع است و حج بر او واجب می‌شود.

استفتانات، ج ۱، ص ۱۱۵، س ۱۶۸

مناسک محشی ۹۷، ص ۴۸ و ۴۹، م ۵۳، پاورقی ۱

آیت‌الله شبیری زنجانی علیه السلام

در صورتی که حج مستلزم مشقت شدید برای زن بوده یا با آبروریزی و هتک حیثیت وی

همراه باشد زن مستطیع نیست لذا در مفروض سؤال معمولاً زن مستطیع نیست.

در صورتی که حج مستلزم مشقت شدید برای زن بوده یا
با آبروریزی و هتک حیثیت وی همراه باشد، زن مستطیع نیست،
لذا در مفروض سؤال معمولاً زن مستطیع نیست.

آیت‌الله صافی گلپایگانی علیه السلام

اگر به زحمت افتادن شوهر موجب حرج و مختل شدن زندگی او نباشد مستطیع است و

باید به حج برود و به زحمت افتادن شوهر مانع استطاعت زن نمی‌شود.

مناسک محشی ۹۷، ص ۴۸ و ۴۹، با استفاده از م ۵۳، پاورقی ۱

آیت‌الله فاضل لنکرانی علیه السلام

زن در فرض سؤال واجب نیست به حج برود. و می‌تواند پول را صرف زندگی کند اما اگر

به حج برود از حجة الاسلام وی کفایت می‌کند.

زن در فرض سؤال حج برود، و می‌تواند پول را صرف زندگی کند
اما اگر به حج برود از حجة الاسلام وی کفایت می‌کند

آیت الله گلپایگانی رحمته الله علیه

اگر به زحمت افتادن شوهر موجب حرج و مختل شدن زندگی او نباشد مستطیع است و باید به حج برود و به زحمت افتادن شوهر مانع استطاعت زن نمی شود.

مجمع المسائل، ج ۱، ص ۴۲۹، با استفاده از س ۱۱
مناسک محشی ۹۷، ص ۴۸ و ۴۹، با استفاده از م ۵۳، پاورقی ۱

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

در صورتی مستطیع است که به زحمت افتادن شوهر موجب مشکلاتی برای زن نباشد.

مناسک محشی ۹۷، ص ۴۸ و ۴۹، م ۵۳
مناسک جامع حج، ص ۳۶، م ۴۲

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

اگر فقر شوهر موجب حرج و مشقت زن شود، حج بر او واجب نیست.

توضیح المسائل، ص ۳۶۰، با استفاده از م ۲۰۵۵

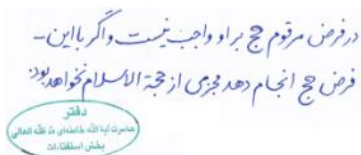
استطاعت مالی زوجه و به زحمت افتادن وی

سؤال: زنی که همسرش توان مالی ندارد، اگر با هزینه‌ی خود به سفر حج برود و می‌داند پس از برگشت، برای مخارج زندگی خود به حرج می‌افتد، آیا حجی را که انجام داده کفایت از حجة الاسلام می‌کند؟

آیت الله خامنه‌ای رحمته الله علیه

در فرض مرقوم حج بر او واجب نیست و اگر با این فرض انجام دهد مجزی از حجة الاسلام نخواهد بود.

آیت‌الله سیستانی رحمته الله علیه

در فرض سؤال، حج، واجب نمی‌شود. (در نتیجه کفایت نمی‌کند).

در فرض سؤال، حج، واجب
نمی‌شود.

آیت‌الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

حج وی صحیح است ولی اگر وقتی مستطیع شد باید حجة الاسلام را به جا بیاورد.

حج وی صحیح است ولی اگر وقتی مستطیع شد
باید حجة الاسلام را بجا بیاورد و برودگی آن صحیح است.

آیت‌الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

در فرض سؤال حج او کفایت از حجة الاسلام نمی‌کند.

در فرض سؤال، حج او کفایت از حجة الاسلام نمی‌کند، والله اعلم.

آیت‌الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

کفایت نمی‌کند.

کفایت نمی‌کند
نام مکارم شیرازی

آیت‌الله نوری همدانی رحمته الله علیه

در فرض سؤال اگر قبلاً حج بر او مستقر بوده است کافی است و از عهده او ساقط شده

است. در غیر این صورت مستطیع نبوده است و کفایت از حج واجب نمی‌کند.

بمقتضی

در فرض سؤال
اگر قبلاً حج بر او مستقر بوده است کفایت از عهده او ساقط شده است
در غیر این صورت مستطیع نبوده است و کفایت از حج واجب نمی‌کند.

۹۰،۹۲۸

آیت‌الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

در فرض سؤال کافی از حجة الاسلام نیست.

﴿ انجاء حج با پول بذل شده‌ی غضبی ﴾

سؤال: اگر فردی، با پول بذل شده‌ی غضبی حج نماید، لکن غضبی بودن پول را بعد از حج متوجه شود، آیا کفایت از حجة الاسلام می‌کند؟

مراجع عظام: امام خمینی رحمته الله علیه، اراکی رحمته الله علیه، تبریزی رحمته الله علیه، خامنه‌ای رحمته الله علیه، خویی رحمته الله علیه، سیستانی رحمته الله علیه،
فاضل لنکرانی رحمته الله علیه، نوری همدانی رحمته الله علیه، وحید خراسانی رحمته الله علیه

کفایت نمی‌کند.^۱

آیت الله بهجت رحمته الله علیه

بله، کفایت می‌کند در صورتی که مال را به صاحب مال برگرداند.

مناسک الحج، ص ۲۸، م ۵۳

آیت الله گلپایگانی رحمته الله علیه

بنابر اقوی کفایت می‌کند.

العروة الوثقی، ج ۲، ص ۲۶۶، م ۵۲، پاورقی ۵

۱. امام خمینی رحمته الله علیه: العروة الوثقی، ج ۲، ص ۲۶۶، م ۵۲

آیت الله اراکی رحمته الله علیه: العروة الوثقی، ج ۲، ص ۲۶۶، م ۵۲

آیت الله تبریزی رحمته الله علیه: مناسک حج، ص ۲۸، م ۵۶

آیت الله خامنه‌ای رحمته الله علیه: استفتائات موجود در اداره پاسخ به سؤالات دینی

آیت الله خویی رحمته الله علیه: مناسک حج، ص ۴۱، م ۵۶

آیت الله سیستانی رحمته الله علیه: مناسک حج، ص ۴۶، م ۵۶

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه: العروة الوثقی مع تعلیقات، ج ۲، ص ۳۵۹، م ۳۵

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه: مناسک الحج، ص ۳۸، م ۵۳

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه: مناسک حج، ص ۳۶، م ۵۳

آیت‌الله مکارم شیرازی رحمته‌الله علیه
بنابر اقوی حجتش صحیح است.

العروة الوثقی مع تعلیقات، ج ۲، ص ۳۰۲، ۵۲م، پاورقی ۸

شک نایب در حجة الإسلام و یا نذری

سؤال: نایب می‌داند برای حج تمتع اجیر شده است، اما نمی‌داند برای حجة‌الاسلام نایب شده یا حج نذری یا حج مستحب، اگر نیت کند «... حج تمتع برای منوب عنه خودم» یا «حجّی که برای آن اجیر شده‌ام» آیا کافی و صحیح است؟

آیات عظام: بهجت رحمته‌الله علیه، تبریزی رحمته‌الله علیه، سیستانی رحمته‌الله علیه
کافی است.^۱

آیت‌الله خامنه‌ای رحمته‌الله علیه

قصد اجمالی حجّی که برای انجام آن نایب شده مجزی است.

تصراحتاً آنجی که برای انجام نایب شده مجزی نیست.
سید مرتضی

آیت‌الله شبیری زنجانی رحمته‌الله علیه

کافی است و قصد تفصیلی لازم نیست.

با مرتضی

کافی است و قصد تفصیلی لازم نیست.

۱۳۸۸ هجری قمری / ۲۳۸ هجری شمسی
مجلس استفتائات

آیت‌الله صافی گلپایگانی رحمته‌الله علیه

به صورت مذکور در سؤال نیت کند کافی است.

بیت‌الله العظمی

به صورت مذکور در سؤال نیت کند کافی است والله العالم.

۲۵ خرداد ۱۴۰۱ / ۱۴۴۱ هجری قمری
مجلس استفتائات

۱. آیات عظام: بهجت رحمته‌الله علیه، تبریزی رحمته‌الله علیه، سیستانی رحمته‌الله علیه: مناسک محشی ۸۸، ص ۸۴، س ۱۴۹، پاورقی ۲

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

نیت می کند حجی را که برای آن اجیر شده ام، به جا می آورم (مجزی است).

مناسک محشی ۸۸، ص ۸۴، س ۱۴۹، پاورقی ۲

آیت الله گلپایگانی رحمته الله علیه

اگر نیت کند حجی را که برای آن اجیر شده یا آنچه شرعا بر حسب اجاره بر ذمه اش هست،

مجزی است.

مناسک محشی ۸۸، ص ۸۴، س ۱۴۹، پاورقی ۲

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

نیت می کند حجی را که برای آن اجیر شده ام، به جا می آورم. (مجزی است)

مناسک محشی ۸۸، ص ۸۴، س ۱۴۹، پاورقی ۲

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

کافی و صحیح نیست باید قصد امر واقعی متوجه به منوب عنه خودش را نیت کند.

استفتاء شفاهی از دفتر معظم له

عبور کردن ناسی و جاهل از میقات، بدون احرام

سؤال: وظیفه فردی که به علت فراموشی یا ندانستن مسأله یا عذر دیگر در میقات محرم

نشده، چیست؟

امام خمینی رحمته الله علیه

۱) اگر وقت کافی برای اعمال عمره باشد و برگشتن به میقات هم امکان دارد، واجب است

برگردد و از میقات احرام ببندد، چه داخل حرم شده باشد یا نه.

(۲) اگر به نحوی که گفته شد، ممکن نیست.

الف) اگر داخل حرم نشده، از همان جا احرام ببندد و احتیاط مستحب آن است که هر مقداری می‌تواند به طرف میقات برگردد.

ب) اگر داخل حرم شده، واجب است اگر می‌تواند و به اعمال عمره می‌رسد از حرم خارج شود و محرم گردد و اگر نمی‌تواند به نحوی که گفته شد همان جا محرم شود و احتیاط مستحب آن است که هر قدر می‌تواند به طرف خارج حرم برگردد و آنجا محرم شود.

مناسک محشی ۹۷، ص ۱۳۹ و ۱۴۰، م ۲۱۵

آیت‌الله اراکی رحمته الله علیه

(۱) اگر وقت کافی برای اعمال عمره باشد و برگشتن به میقات هم امکان دارد، واجب است برگردد و از میقات احرام ببندد، چه داخل حرم شده باشد یا نه.

(۲) اگر ممکن نیست، به نحوی که گفته شد.

الف) اگر داخل حرم نشده، از همان جا احرام ببندد و احتیاط مستحب آن است که هر مقداری می‌تواند به طرف میقات برگردد و آنجا محرم شود.

ب) اگر داخل حرم شده، واجب است اگر می‌تواند و به اعمال عمره می‌رسد، از حرم خارج شود و محرم گردد و اگر نمی‌تواند به نحوی که گفته شد همان جا محرم شود و احتیاط مستحب آن است که هر قدر می‌تواند به طرف خارج حرم برگردد و آنجا محرم شود.

مناسک محشی، ص ۱۳۹ و ۱۴۰، م ۲۱۵

آیت‌الله بهجت رحمته الله علیه

اگر کسی به خاطر عذری، مانند بیماری یا فراموشی یا ندانستن مسأله یا میقات - در صورتی که ندانستن از روی تقصیر نباشد - بدون احرام از میقات عبور نماید، یا بعد از عبور از میقات بفهمد احرامش باطل بوده چند صورت دارد:

۱) اگر بتواند به میقات برگردد واجب است برگردد و از آنجا محرم شود.

۲) اگر نتواند به میقات برگردد:

الف) اگر به محدوده‌ی حرم نرسیده باشد، از همان جا محرم شود.

ب) اگر به محدوده‌ی حرم رسیده باشد، چنانچه بتواند از حرم خارج شود باید خارج شود و محرم شود و در این دو صورت بنا بر احتیاط واجب هر قدر می‌تواند به نحوی که حج از او فوت نمی‌شود از حرم فاصله بگیرد. و اگر نتواند از حرم خارج شود از همان جایی که هست محرم می‌شود هر چند وارد مکه شده باشد.

مناسک حج، ص ۸۶ و ۸۷، م ۲۷۳، ۲۷۴ و ۲۷۵

مناسک محشی ۹۷، ص ۱۳۹ و ۱۴۰، م ۲۱۵، پاورقی ۳

آیت‌الله تبریزی رحمته‌الله

مسأله دارای چهار صورت می‌باشد:

۱. آنکه بتواند به میقات برگردد که در این صورت واجب است به میقات برگشته و از همان جا احرام ببندد.

۲. آنکه در حرم باشد و برگشتن به میقات غیرممکن و به خارج حرم ممکن باشد که در این صورت لازم است از حرم بیرون رفته و از خارج حرم مُحْرِم شود و احوط در این صورت این است که هرچه بتواند از حرم دور شود و احرام ببندد.

۳. آنکه در حرم باشد و برگشتن به خارج حرم برایش ممکن نباشد که در این صورت لازم است از جای خود احرام ببندد هر چند وارد مکه شده باشد.

۴. آنکه در خارج حرم باشد و نتواند به میقات برگردد که در این صورت لازم است از خارج حرم محرم شود و احوط این است که هرچه بتواند از حرم دور شود و احرام ببندد و در تمام این چند صورت حکم به صحت عمل مکلف می‌شود، اگر وظایفی را که گفته شد انجام بدهد.

مناسک حج، ص ۷۶ و ۷۷، م ۱۶۹

آیت‌الله خامنه‌ای علیه السلام

(۱) اگر وقت کافی برای اعمال عمره باشد و برگشتن به میقات هم ممکن باشد، واجب است برگردد و از میقات احرام ببندد، چه داخل حرم شده باشد یا نه.

(۲) اگر از جهت ضیق وقت یا عذر دیگر نمی‌تواند به میقات برگردد؛

الف) لکن هنوز داخل حرم نشده است، بنا بر احتیاط واجب باید برگردد به طرف میقات به هر مقدار که ممکن باشد تا از آنجا محرم شود.

ب) اگر داخل حرم شده و می‌تواند از حرم برای احرام خارج شود، باید برای احرام از حرم خارج شود و اگر به علت تنگی وقت و مانند آن نمی‌تواند از حرم خارج شود باید داخل حرم از همان جایی که عذرش برطرف شده است، محرم شود.

مناسک حج، مطابق با فتاوی‌ای مقام معظم رهبری علیه السلام، ص ۵۱، م ۸۵

مناسک محشی ۹۷، ص ۱۳۹ و ۱۴۰، م ۲۱۵، باورقی ۲

آیت‌الله خونی علیه السلام

(۱) اگر بازگشت به میقات ممکن باشد واجب است برگشته و از همان جا احرام ببندد

این حکم در غیر مورد مسجد شجره است و کسی که از آن عبور کند هر چند عمدی باشد می‌تواند از حُجفه مُحرَم شود گرچه گناه کرده است.

(۲) اگر در حرم باشد و برگشتن به میقات غیر ممکن باشد ولی به خارج حرم ممکن باشد در این صورت لازم است از حرم بیرون رفته و از خارج حرم محرم شود و اولی این است که هر چه قدر که می‌تواند از حرم دور شود و احرام ببندد.

(۳) اگر در حرم باشد و برگشتن به خارج حرم برایش ممکن نباشد در این صورت لازم است از جای خود احرام ببندد هر چند وارد مکه شده باشد.

(۴) اگر در خارج از حرم باشد و نتواند به میقات برگردد که در این صورت لازم است از جای خود محرم شود. و در تمام این چند صورت حکم به صحت عمل مکلف می‌شود.

مناسک حج، ص ۱۱۹ و ۱۲۰، م ۱۶۹ و ۱۷۰

آیت‌الله سیستانی رحمته الله علیه

- ۱) اگر بتواند به میقات برگردد واجب است به میقات برگردد و از همان جا احرام ببندد. این حکم در غیر مسجد شجره است و کسی که از آن عبور کند هر چند عمدی باشد می‌تواند از حُجفه مُحرم شود گرچه گناه کرده است.
- ۲) اگر در حرم باشد و برگشتن به میقات غیر ممکن باشد و رفتن به بیرون حرم ممکن باشد در این صورت لازم است از حرم بیرون رفته و از بیرون حرم محرم شود و اولی این است که هر قدر می‌تواند از حرم دور شود، سپس از آنجا محرم شود.
- ۳) اگر در حرم باشد و بیرون رفتن از حرم برایش ممکن نباشد در این صورت لازم است از جای خود احرام ببندد هر چند وارد مکه شده باشد.
- ۴) اگر در خارج حرم باشد و نتواند به میقات برگردد و احوط (واجب) در این صورت این است هر مقدار ممکن است برگردد سپس محرم شود.

مناسک حج، ص ۱۲۶ و ۱۲۷، م ۱۶۹ و ۱۷۰

ملحق مناسک حج، ص ۱۶۲، م ۹۸

آیت‌الله شبیری رحمته الله علیه زنجانی رحمته الله علیه

- ۱) اگر برگشتن به میقات ممکن باشد (یعنی وقت وسعت داشته باشد) واجب است برگردد و از همان جا احرام ببندد (و فرقی نمی‌کند که توجه او به مُحرم نشدن در قبل از حرم باشد یا بعد از حرم) و اگر به میقات دیگری برود، احرام بستن او درست است اما گناه کرده است.
- ۲) اگر برایش ممکن نباشد که به همان میقات برگردد اگر در راه، میقات دیگری هست، در آن میقات محرم شود.
- ۳) اگر در خارج حرم متوجه شد، در همان مکان محرم شود.
- ۴) اگر داخل حرم متوجه شد، باید از حرم خارج شود و در همان جا محرم شود، و اگر نمی‌تواند از حرم خارج شود یا وقت وسعت ندارد، باید از همان جا محرم شود و از حج و عمره واجب او مکفی است.

مناسک الحج، ص ۵۹، م ۱۲۴

آیت‌الله صافی گلپایگانی رحمته‌الله علیه

- (۱) اگر برگشتن به میقات ممکن است، باید برگردد و از میقات محرم شود.
- (۲) اگر برگشتن به میقات ممکن نیست، از میقات دیگری عبور کند اگر میقات دیگری نیست به مقداری که می‌تواند به طرف میقات برگردد و احتیاط واجب آن است که هر مقدار که ممکن است به سوی میقات برگردد و از آنجا محرم شود و اگر برگشتن به هیچ وجه ممکن نیست از همان مکان احرام خود را ببندد.

استفتائات حج، ص ۸۳، س ۲۱۲
 مناسک حج، ص ۳۲، ذیل م ۱۴

آیت‌الله فاضل لنکرانی رحمته‌الله علیه

- (۱) در صورت امکان هر جا که یادش آمد باید به میقات برگشته و از آنجا محرم شود.
- (۲) اگر امکان رجوع به میقات نباشد، اگر داخل حرم نشده از هر جا یادش آمد محرم شود، هر چند مستحب است تا می‌تواند به طرف میقات برگشته و دورتر از حرم محرم شود.
- (۳) اگر بعد از دخول به حرم یادش آمد و امکان و فرصت برگشت به خارج از حرم را دارد باید خارج شده از ادنی الحل محرم شود. و احتیاط مستحب آن است که تا می‌تواند به طرف میقات برگردد، و اگر امکان ندارد از داخل حرم محرم شود.

مناسک حج، ص ۹۸، م ۲۶۵، ۲۶۶، و ۲۶۷
 مناسک محشی ۹۷، ص ۱۴۰، م ۲۱۵، پاورقی ۳ و ۱

آیت‌الله گلپایگانی رحمته‌الله علیه

- (۱) واجب است در صورت تمکن به میقات قبلی رجوع نماید هر چند میقات دیگری در مسیر او باشد و الاّ از میقات بعدی محرم شود
- (۲) در صورت عدم تمکن به میقات قبلی و نبود میقات در مسیر او، به مقداری که می‌تواند به طرف میقات برگردد و اگر به همین مقدار هم ممکن نیست از همان محلّ محرم شود. اگر داخل حرم شده، در صورت عدم تمکن از برگشتن به میقات به مقداری که ممکن است برگردد به طرف میقات و اگر این مقدار هم ممکن نبود در ادنی‌الحل محرم شود و اگر این مقدار هم ممکن نباشد در همان محلّ محرم شود.

آداب و احکام حج، ص ۱۲۷، م ۲۹۲ و ۲۹۳

آیت‌الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

(۱) اگر بیرون حرم است از همان جا احرام ببندد.

(۲) اگر وارد حرم شده به بیرون حرم (مثلاً به تنعیم) برود و احرام ببندد، و اگر نمی‌تواند از حرم بیرون برود از همان جا که هست احرام ببندد.

مناسک حج، ص ۴۴، م ۵۹

مناسک جامع حج، ص ۱۰۶ و ۱۰۷، م ۲۷۵

آیت‌الله نوری همدانی رحمته الله علیه

(۱) اگر وقت کافی برای اعمال عمره باشد و برگشتن به میقات هم ممکن باشد، واجب است

برگردد و از میقات احرام ببندد، چه داخل حرم شده باشد یا نه.

(۲) اگر ممکن نیست، به نحوی که گفته شد.

الف) اگر داخل حرم نشده از همان جا احرام ببندد و احتیاطاً مستحب آن است که هر مقداری می‌تواند به طرف میقات برگردد و آنجا محرم شود

ب) اگر داخل حرم شده، واجب است اگر می‌تواند و به اعمال عمره می‌رسد از حرم خارج شود و محرم گردد و اگر نمی‌تواند به نحوی که گفته شد همان جا محرم شود و احتیاطاً مستحب آن است که هر قدر می‌تواند به طرف خارج حرم برگردد و آنجا محرم شود.

مناسک محشی ۹۷، ص ۱۳۹ و ۱۴۰، م ۲۱۵

آیت‌الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

(۱) اگر امکان برگشتن به میقات باشد باید برگردد و از آنجا احرام ببندد.

(۲) اگر در حرم باشد و امکان بازگشت به میقات نباشد ولی برگشتن به بیرون حرم برایش ممکن باشد باید از حرم بیرون رود و احتیاطاً واجب آن است که هر اندازه می‌تواند از حرم دور شود، سپس احرام ببندد.

۳) اگر در حرم باشد و امکان بیرون رفتن از حرم نباشد در این صورت باید از همان جایی که هست اگر چه مکه باشد احرام ببندد.

۴) اگر در بیرون حرم باشد و برگشت به میقات برایش ممکن نباشد در این صورت اگر در مسیر او تا مکه میقات دیگری باشد باید از آنجا احرام ببندد ولی اگر نبود، بنابر احتیاط واجب احرام ببندد و آن را تا آخرین جای خارج حرم به تأخیر نیندازد.

مناسک حج، ص ۹۲ و ۹۳، م ۱۶۶ و ۱۶۷

نیت اشتباه در احرام حج نیابی

سؤال: افرادی که هر سال به حج می‌روند مانند خدمه کاروان‌ها، در محل خود از کسی نیابت قبول می‌کنند ولی در میقات بر اثر اشتغال از نیابت غافل و مُحْرِم می‌شوند، بعد که متوجه شدند، دوباره نیت نیابت می‌کنند، آیا حج نیابتی آنان درست است یا حج برای خودشان حساب می‌شود؟

آیت‌الله اراکی رحمته‌الله

اگر شخص غافل، ارتکازاً^۱ قصد منوب‌عنه را داشته و داعی و انگیزه‌ی او منوب‌عنه بوده هر چند قصد خودش را اخطار کرده، قصد ارتکازی بر اخطار فعلی مقدم است و برای منوب‌عنه واقع می‌شود و حج نیابتی صحیح است.

مناسک محشی ۹۷، ص ۹۰ و ۹۱، س ۱۳۰، پاورقی ۱

آیت‌الله بهجت رحمته‌الله

در صورتی که قصد انجام وظیفه داشته، محلّ به نیابت نیست و عمل مجزی است .

مناسک محشی ۹۷، ص ۹۰ و ۹۱، س ۱۳۰، پاورقی ۱

آیت‌الله تبریزی رحمته الله علیه

اگر اتکازاً قصد منوب عنه را داشته‌اند؛ به طوری که اگر کسی می‌پرسید جواب میدادند برای منوب عنه حج به جا می‌آوریم؛ کفایت می‌کند و حج نیابت آنها صحیح است.

مناسک محشی ۹۷، ص ۹۰ و ۹۱، س ۱۳۰، پاورقی ۱

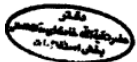
آیت‌الله خامنه‌ای رحمته الله علیه

سؤال: شخصی که از اول قصد احرام برای شخص معینی را در نظر داشته ولی هنگام نیت اشتباهاً برای خودش نیت می‌کند، آیا اعمال را برای خودش تمام کند یا برای شخصی که ابتدا در نظر داشته است؟

اگر نیت ارتکازی اش نیابت بوده لکن از ذکر نام منوب عنه غفلت نموده است، این نیابت کفایت می‌کند و اعمال را به نیت منوب عنه باید به اتمام برساند ولی اگر با توجه برای خودش محرم شده هر چند قصد قبلی او نیابت بوده اعمال را باید برای خودش به اتمام برساند و در این صورت اگر حج واجبی بر ذمه خودش نباشد می‌تواند پس از اتمام عمره تمتع از انجام حج برای خود رفع ید نموده و مجدداً به میقات رفته و به نیابت از منوب عنه محرم شود.

اگر نیت ارتکازی اش نیابت بوده لکن از ذکر نام منوب عنه غفلت نموده
است، این نیابت کفایت می‌کند و اعمال را باید به اتمام برساند ولی اگر با توجه برای خودش محرم شده هر چند قصد قبلی او نیابت بوده
اعمال را باید برای خودش به اتمام برساند و در این صورت اگر حج واجبی بر ذمه
خودش نباشد می‌تواند پس از اتمام عمره تمتع از انجام حج برای خود رفع ید نموده

و مجدداً به میقات رفته و به نیابت از منوب عنه محرم شود.

آیت‌الله سیستانی رحمته الله علیه

اگر محرک آنان در احرام، حج نیابتی باشد کافی است ولی اگر به کلی غافل باشند که اگر از آنها پرسیده شود، جواب می‌دهند که برای خود احرام می‌بندیم باید حج را به نیت خود تمام کنند، ولی اگر پس از انجام عمره از مکه خارج شوند و در ماه بعد به مکه برگردند؛ مثلاً آخر ذی‌القعده خارج و اول ذی‌الحجه وارد شوند عمره آنها باطل می‌شود و می‌توانند از یکی از مواقیت به نیت منوب عنه احرام ببندند، گرچه باطل کردن عمره‌ی تمتع عمداً گناه است.

مناسک محشی ۹۷، ص ۹۰ و ۹۱، س ۱۳۰، پاورقی ۳

آیت‌الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

با فرض آن که مستطیع نبوده و از قبل اجیر برای انجام حج شده است، نیت احرام برای خود او منعقد نشده است و در صورتی که مجدداً به نیت منوب عنه محرم شده است حج نیابتی او صحیح است.

مناسک محشی ۹۷، ص ۹۰ و ۹۱، س ۱۳۰، پاورقی ۳

آیت‌الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

اگر شخص غافل، ارتکازاً قصد منوب عنه را داشته و داعی و انگیزه‌ی او منوب عنه بوده هر چند قصد خودش را اخطار کرده، قصد ارتکازی بر اخطار فعلی مقدم است و برای منوب عنه واقع می‌شود و حج نیابتی صحیح است.

مناسک محشی ۹۷، ص ۹۰ و ۹۱، س ۱۳۰، پاورقی ۳

آیت‌الله گلپایگانی رحمته الله علیه

با فرض آنکه مستطیع نبوده و از قبل اجیر برای انجام حج شده است نیت احرام برای خود او منعقد نشده است و در صورتی که مجدداً به نیت منوب عنه محرم شده است حج نیابتی او صحیح است.

مناسک محشی ۹۷، ص ۹۰ و ۹۱، س ۱۳۰، پاورقی ۳

آیت‌الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

همین اندازه که نیت نیابت در عمق ذهن او باشد، کافی است.

مناسک محشی ۹۷، ص ۹۰ و ۹۱، س ۱۳۰، پاورقی ۳

آیت‌الله نوری همدانی رحمته‌الله علیه

چون در محل خود نیابت را پذیرفته و با این قصد به حج آمده است همین قصد ارتکازی که اگر متوجه شود و همان را در نظر می‌گیرد کافی است و حج برای منوب عنه واقع می‌شود.

هزار و یک مسأله فقهی، ج ۱، ص ۱۰۲، س ۳۵۳
مناسک محشی ۹۷، ص ۹۰ و ۹۱، س ۱۳۰، پاورقی ۳

آیت‌الله وحید خراسانی رحمته‌الله علیه

اگر ارتکازا برای منوب عنه قصد داشته عملش صحیح و برای منوب عنه واقع می‌شود و اگر به طور کلی غافل بوده است که اگر از او سؤال شود بگوید: برای خودم به جا می‌آورم، اگر مستطیع باشد برای خودش واقع می‌شود و اگر مستطیع نباشد به میقات برگردد و برای منوب‌عنه محرم شود.

مناسک و استفتائات حج، ص ۸۹، عنوان ۱۸۷

نیت ریایی در حج تمتع

سؤال: اگر کسی حج تمتع را به ریا و غیر آن باطل کند وظیفه‌اش چیست؟

آیات عظام: امام خمینی رحمته‌الله علیه، اراکی رحمته‌الله علیه، بهجت رحمته‌الله علیه، تبریزی رحمته‌الله علیه، خویی رحمته‌الله علیه، سیستانی رحمته‌الله علیه، شبیری زنجانی رحمته‌الله علیه، گلپایگانی رحمته‌الله علیه، فاضل لنکرانی رحمته‌الله علیه، مکارم شیرازی رحمته‌الله علیه، نوری همدانی رحمته‌الله علیه

باید سال دیگر عمره و حج را اعاده کنند.^۱

۱. آیات عظام: امام خمینی رحمته‌الله علیه، اراکی رحمته‌الله علیه، بهجت رحمته‌الله علیه، تبریزی رحمته‌الله علیه، خویی رحمته‌الله علیه، سیستانی رحمته‌الله علیه، شبیری زنجانی رحمته‌الله علیه، گلپایگانی رحمته‌الله علیه، فاضل لنکرانی رحمته‌الله علیه، مکارم شیرازی رحمته‌الله علیه، نوری همدانی رحمته‌الله علیه: مناسک محشی ۹۷، ص ۱۶۱، م ۲۵۵

نیت ریایی در بعض ارکان حج تمتع

سؤال: آیا نیت ریایی در حج تمتع موجب بطلان می‌شود؟

آیات عظام: امام خمینی رحمته الله علیه، اراکی رحمته الله علیه، بهجت رحمته الله علیه، تبریزی رحمته الله علیه، خامنه‌ای رحمته الله علیه، خوئی رحمته الله علیه، سیستانی رحمته الله علیه، صافی گلپایگانی رحمته الله علیه، فاضل لنکرانی رحمته الله علیه، گلپایگانی رحمته الله علیه، مکارم شیرازی رحمته الله علیه، نوری همدانی رحمته الله علیه :

اگر نتواند آن را جبران کند حکم بطلان حج را دارد، ولی اگر محل جبران باقی است و جبران کرد، عملش صحیح است گرچه معصیت کار است.^۱

آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

اگر امکان تدارک آن در وقت مناسب نباشد حکم بطلان حج را دارد و اگر امکان تدارک باشد؛ واجب است تمام اعمال باطل شده را کامل با نیت خالص به جا آورد اگر چه معصیت کار است.

مناسک الحج، ص ۷۲، ۱۵۸م

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

موارد آن مختلف است که آیا زمان تدارک و جبران مانده باشد یا نمانده باشد و در موارد عدم قابلیت برای تدارک و جبران گاهی حجت فاسد است، ولی باید با احرامی که بسته یک عمره مفرده به جا آورد.

مثلاً در حج تمتع در طواف نیت ریاء کند چون تا آخر ذی الحجه وقت تدارک دارد، باطل نیست ولی در وقوفات چون قابل تدارک نیست، پس باطل است.

استفتائات موجود در اداره پاسخ به سؤالات دینی

۱. آیات عظام: امام خمینی رحمته الله علیه، اراکی رحمته الله علیه، بهجت رحمته الله علیه، تبریزی رحمته الله علیه، خوئی رحمته الله علیه، سیستانی رحمته الله علیه، صافی گلپایگانی رحمته الله علیه، گلپایگانی رحمته الله علیه، فاضل لنکرانی رحمته الله علیه، مکارم شیرازی رحمته الله علیه، نوری همدانی رحمته الله علیه؛ مناسک محشی ۹۷، ص ۱۶۱ و ۱۶۲، ۲۵۶م
آیت الله خامنه‌ای رحمته الله علیه؛ استفتائات موجود در اداره پاسخ به سؤالات دینی

تطهیر بدن و لباس در حال احرام

سؤال: آیا تطهیر بدن و لباس در حال احرام لازم است؟

آیات عظام: امام خمینی رحمته الله علیه، اراکی رحمته الله علیه، تبریزی رحمته الله علیه، خامنه ای رحمته الله علیه

بنابر احتیاط واجب باید تطهیر یا تبدیل شود و احوط در صورت نجاست بدن در حال احرام

مبادرت به تطهیر است.^۱

آیت الله بهجت رحمته الله علیه

احوط تطهیر لباس احرام است و بنابر اظهر چنانچه بدن نجس شود تطهیر آن از جهت مُحرم

بودن واجب نیست.

مناسک حج، ص ۸۷ و ۸۸، م ۲۸۰ و ۲۸۸

مناسک محشی ۹۷، ص ۱۷۰، م ۲۷۸، پاورقی ۳

آیت الله خوئی رحمته الله علیه

احوط این است که هر چه زودتر لباس را تبدیل یا تطهیر نماید.

مناسک حج، ص ۱۳۶، م ۱۹۷

آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

به احتیاط واجب باید لباس احرام را تبدیل یا تطهیر نماید و وجوب مبادرت به تطهیر بدن

هم ثابت نیست.

مناسک محشی ۹۷، ص ۱۷۰، م ۲۷۸، پاورقی ۳

استفتائات مناسک حج، ص ۱۳۵، س ۲۸۲ و ۲۸۴

۱. امام خمینی رحمته الله علیه: مناسک محشی ۹۷، ص ۱۷۰، م ۲۷۸

آیت الله اراکی رحمته الله علیه: مناسک محشی ۹۷، ص ۱۷۰، م ۲۷۸

آیت الله تبریزی رحمته الله علیه: مناسک محشی ۹۷، ص ۱۷۰، م ۲۷۸ و مناسک حج، ص ۱۸۶ و ۱۸۷، م ۱۹۷

آیت الله خامنه ای رحمته الله علیه: مناسک حج مطابق با فتاوی حضرت امام خمینی رحمته الله علیه و مقام معظم رهبری رحمته الله علیه، ص ۸۹، م ۲۶۰

آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

هر گاه بدن یا لباس محرم نجس شود باید بدون تأخیر آن را تطهیر کند یا لباس را عوض نماید.

مناسک محشی ۹۷، ص ۱۷۰، م ۲۷۸، پاورقی ۱

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

اگر لباس احرام نجس شود احتیاط مستحب آن است که آن را تطهیر یا عوض نماید و اگر بدنش نجس شود بنابر احتیاط مستحب نجاست آن را زایل نماید.

مناسک حج، ص ۹۰ و ۹۱، س ۲۳۹

مناسک محشی ۹۷، ص ۱۷۰، م ۲۷۸، پاورقی ۱

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

جامه احرام یا لباسی که زن محرم می پوشد باید پاک باشد و به احتیاط واجب اگر نجس شود باید آن را تطهیر یا تبدیل کند ولی اگر بدنش نجس باشد احتیاط مستحب است که آن را پاک کند.

مناسک حج، ص ۱۰۷، م ۳۰۳

مناسک محشی ۹۷، ص ۱۷۰، م ۲۷۸، پاورقی ۲ و ۳

آیت الله گلپایگانی رحمته الله علیه

اگر لباس احرام نجس شود احتیاط مستحب آن است که آن را تطهیر یا عوض نماید و اگر بدنش نجس شود بنابر احتیاط مستحب نجاست آن را زایل نماید.

احکام و آداب حج، ص ۱۳۸، م ۳۲۶

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

هر گاه لباس احرام نجس شود باید لباس را بشوید و اگر میسر نبود هر وقت ممکن شد اقدام به تطهیر آن می کند و احتیاط آن است که اگر بدن نیز در حال احرام نجس شود مبادرت به تطهیر آن کند.

مناسک جامع حج، ص ۱۱۵، م ۳۰۵

مناسک محشی ۹۷، ص ۱۷۰، م ۲۷۸، پاورقی ۱

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

هر وقت در بین اعمال یا غیر آن در احوال احرام دو جامه (احرام) نجس شود باید آنها را تطهیر و یا تبدیل کند و بنا بر احتیاط بدن باید تطهیر شود.

مناسک حج، ص ۳۶، شماره ۶

مناسک محشی ۹۷، ص ۱۷۰، ۲۷۸م، پاورقی ۱

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

بنا بر اقوی اگر لباس نجس شود فوراً تبدیل یا تطهیر کند. اما تطهیر بدن در حال احرام لازم نیست مگر سرایت کننده به لباس باشد.

مناسک حج، ص ۱۰۴، م ۱۹۴

مناسک و استفتائات حج، ص ۱۵۸، م ۱۹۴

استفتاء شفاهی از دفتر معظم له

پوشاندن سر مُحرم توسط دیگری

سؤال: آیا برای کسی که خودش مُحرم نیست جایز است چیزی روی سر فرد مُحرمی بیندازد، مثلاً مُحرمی که خوابیده پتو را روی سر او بیندازد و چنانچه مُحرم باشد چه حکمی

دارد؟

آیت الله بهجت رحمته الله علیه

دلیلی بر منع آن نرسیده است چه مُحل (غیر مُحرم) باشد چه مُحرم.

مناسک محشی ۸۸، ص ۲۱۶، م ۵۲۵، پاورقی ۱

آیات عظام: تبریزی رحمته الله علیه، سیستانی رحمته الله علیه، فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

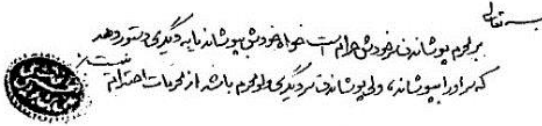
جایز نیست.^۱

۱. آیات عظام: تبریزی رحمته الله علیه، سیستانی رحمته الله علیه، فاضل لنکرانی رحمته الله علیه: مناسک محشی ۸۸، ص ۲۱۶، م ۵۲۵، پاورقی ۱

آیت الله خامنه ای علیه السلام

بر محرم پوشاندن سر خودش حرام است خواه خودش بیوشاند یا به دیگری دستور دهد که سر او را بیوشاند، ولی پوشاندن سر دیگری ولو محرم باشد از محرمات احرام نیست.

مناسک محشی ۸۸، ص ۲۱۶، م ۵۲۵، پاورقی ۱

آیت الله شبیری زنجانی علیه السلام

در هر دو صورت اشکالی ندارد.

بسم تعالی

در هر دو صورت اشکالی ندارد.

آیت الله صافی گلپایگانی علیه السلام

دلیلی بر منع آن نرسیده است چه محل باشد چه محرم.

مناسک محشی ۸۸، ص ۲۱۶، م ۵۲۵، پاورقی ۱

آیت الله مکارم شیرازی علیه السلام

احتیاط ترک این امور است.

مناسک محشی ۸۸، ص ۲۱۶، م ۵۲۵، پاورقی ۱

آیت الله نوری همدانی علیه السلام

نباید بر سر محرم چیزی بیندازند.

بسم تعالی

نباید بر سر محرم چیزی بیندازند.

آیت‌الله وحید خراسانی رحمته‌الله علیه

محرم و غیر محرم بنا بر احتیاط بر روی سر محرم پتو نیندازد.

استفتاء موجود در اداره پاسخ به سؤالات

پوشش صورت در حال احرام

سؤال: پوشش تمام صورت^۱ یا قسمتی از آن در حال احرام برای زنان چه حکمی دارد؟

آیات عظام: امام خمینی رحمته‌الله علیه، اراکی رحمته‌الله علیه، بهجت رحمته‌الله علیه، تبریزی رحمته‌الله علیه، شبیری زنجانی رحمته‌الله علیه، صافی رحمته‌الله علیه، گلپایگانی رحمته‌الله علیه، گلپایگانی رحمته‌الله علیه:

پوشاندن تمام صورت جایز نیست و بعض رو در حکم تمام آن است.^۲

۱. تذکر: منظور از صورت به مقداری که شستن آن در وضو واجب است، و زیر چانه جزء صورت محسوب نمی‌شود و در حال احرام و غیر احرام (مانند نماز) و نیز از نامحرم لازم است پوشانده شود.

۲. امام خمینی رحمته‌الله علیه: مناسک محشی، ص ۲۲۶، با استفاده از م ۴۲۹ و ص ۲۴۸، س ۵۰۵

آیت‌الله اراکی رحمته‌الله علیه: مناسک محشی ۹۷، ص ۲۴۲، با استفاده از م ۴۲۹ و ص ۲۶۷، س ۵۱۵

آیت‌الله بهجت رحمته‌الله علیه: مناسک محشی ۸۸، ص ۲۲۶، با استفاده از م ۴۲۹ و ص ۲۴۸، س ۵۰۵

آیت‌الله تبریزی رحمته‌الله علیه: مناسک محشی ۹۷، ص ۲۲۶، م ۴۲۹، پاورقی ۵ و صراط النجاة، ج ۴، ص ۱۲۷، س ۵۹۷

آیت‌الله شبیری زنجانی رحمته‌الله علیه: مناسک الحج، ص ۸۴، م ۲۱۰ و ص ۸۵، م ۲۱۶ و مناسک محشی ۹۷، ص ۲۴۸، س ۵۰۵

آیت‌الله صافی گلپایگانی رحمته‌الله علیه: مناسک محشی ۹۷، ص ۲۲۶، با استفاده از م ۴۲۹ و ص ۲۴۸، س ۵۰۵ و مناسک حج،

ص ۲۱۵، ص ۶۴، مورد نوزدهم

آیت‌الله گلپایگانی رحمته‌الله علیه: مناسک محشی ۹۷، ص ۲۲۶، با استفاده از م ۴۲۹ و ص ۲۴۸، س ۵۰۵ و مناسک حج، ص ۲۱۵، ص ۶۴،

مورد نوزدهم

آیت الله خامنه‌ای رحمته الله علیه

بر زنان جایز نیست پوشاندن صورت به آنگونه که متعارف زنان برای حفظ حجاب عمل می کنند بنابراین پوشاندن بخشی از صورت به نحوی که پوشاندن صورت بر آن صدق کند مانند پوشاندن گونه‌ها، بینی، دهان و چانه جهت حفظ یا شناخته نشدن مانند پوشاندن تمام صورت است و جایز نمی باشد. اما پوشاندن اطراف صورت از بالا یا پایین یا دو طرف آن به طوری که زنان هنگام پوشیدن مقنعه به نحو متعارف یا هنگام پوشاندن سر در نماز انجام می دهند پوشاندن صورت بر آن صدق نمی کند، اشکال ندارد. چه نماز و چه در حال دیگر.

مناسک حج، مطابق با فتاوی مقام معظم رهبری رحمته الله علیه (ویرایش جدید)، ص ۶۴، ۱۸۴ م و ۱۸۶

مناسک محشی، ص ۲۴۸، با استفاده از س ۵۰۵، پاورقی ۲ و ص ۲۲۶، ۴۲۹ م، پاورقی ۵

آیت الله خوئی رحمته الله علیه

پوشاندن تمام صورت در حال احرام به وسیله نقاب، پوشیه و غیره جایز نیست و بنا بر احتیاط بعض صورت را هم نپوشاند.

مناسک الحج، ص ۱۱۴ و ۱۱۵، م ۲۶۶

آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

زن در حال احرام جایز نیست صورت خود را (با پوشیه، نقاب و بادبزن و مانند آن) بپوشاند و احتیاط واجب این است که صورت خود را با هیچ چیز نپوشاند همچنان که احتیاط (واجب) این است که قسمتی از صورت مانند مقنعه که اطراف صورت یا چانه را می پوشاند را هم نپوشاند.

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۲۶، با استفاده از ۴۲۹ م، پاورقی ۵ و ص ۲۴۸، ۵۰۵ م، پاورقی ۲

مناسک حج، ص ۱۹۲، م ۲۶۶

آیت‌الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

زن نباید صورت خود را با نقاب، پوشیه و حتی بادبزن بپوشاند و پوشاندن صورت تا زیر بینی (بوسیله نقاب و ...) حکم پوشاندن تمام صورت است و احتیاطاً چانه و قسمت پایین صورت ملحق به تمام صورت است.

مناسک حج، ص ۱۲۹، م ۳۵۹ و ۳۶۰

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۲۶، م ۴۲۹ و ص ۲۴۸، س ۵۰۵

آیت‌الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

پوشاندن صورت برای زنان در حال احرام جایز نیست خواه بوسیله نقاب باشد یا پوشیه یا بادبزن یا مانند آن؛ ولی پوشانیدن قسمتی از صورت به طوری که به آن نقاب یا برقع نگویند، حرام نیست.

مناسک جامع حج، ص ۱۳۶، با استفاده از م ۳۹۳ و ۳۹۴

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۲۶ و ۲۲۷، س ۴۲۹، پاورقی ۵ و ص ۲۴۸، با استفاده از س ۵۰۵، پاورقی ۲

آیت‌الله نوری همدانی رحمته الله علیه

پوشاندن تمام صورت حرام است ولی چون چانه جزء صورت محسوب می شود پس باید

مقنعه را طوری ببندد که زیر چانه قرار بگیرد.

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۲۶ و ۲۲۷، م ۴۲۹، پاورقی ۵ و ص ۲۴۸، س ۵۰۵

آیت‌الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

پوشاندن صورت از چانه تا قسمت پایین بینی - به هر چه که باشد - بر زن محرمه حرام است، و بنا بر احتیاط واجب از پوشاندن باقی صورت نیز اجتناب نماید.

مناسک حج، ص ۱۳۴، م ۲۶۳

کفاره‌ی پوشاندن صورت در حال احرام

سؤال: آیا بر زن محرم، در نقاب زدن و پوشاندن صورت، کفاره واجب است؟ چه مقدار؟

آیات عظام: امام خمینی رحمته الله علیه، خامنه‌ای رحمته الله علیه، سیستانی رحمته الله علیه، فاضل لنکرانی رحمته الله علیه،

مکارم شیرازی رحمته الله علیه، وحید خراسانی رحمته الله علیه

پوشاندن صورت کفاره ندارد هر چند احوط آن است که کفاره بدهد.^۱

آیات عظام: آیت‌الله اراکی رحمته الله علیه، تبریزی رحمته الله علیه، خوئی رحمته الله علیه

بنا بر احتیاط واجب، باید یک گوسفند بدهد.^۲

۱. امام خمینی رحمته الله علیه: مناسک محشی ۹۷، ص ۲۲۸، م ۴۳۶

آیت‌الله خامنه‌ای رحمته الله علیه: مناسک حج مطابق با فتاوی‌ای مقام معظم رهبری رحمته الله علیه (ویرایش جدید)، ص ۶۵، م ۱۹۰

آیت‌الله سیستانی رحمته الله علیه: مناسک حج، ص ۱۹۳، م ۲۶۸ و مناسک محشی ۹۷، ص ۲۲۸، م ۴۳۶، پاورقی ۳

آیت‌الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه: مناسک حج، ص ۱۳۰، م ۳۶۶

آیت‌الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه: مناسک حج، ص ۶۳، م ۱۰۸

آیت‌الله وحید خراسانی رحمته الله علیه: مناسک حج، ص ۱۳۴، م ۲۶۵

۲. آیت‌الله اراکی رحمته الله علیه: مناسک محشی، ص ۲۴۵، م ۴۳۶، پاورقی ۱

آیت‌الله تبریزی رحمته الله علیه: مناسک حج، ص ۱۱۰، م ۲۶۸ و مناسک محشی ۹۷، ص ۲۲۸، م ۴۳۶، پاورقی ۳

آیت‌الله خوئی رحمته الله علیه: مناسک الحج، ص ۱۱۵، م ۲۶۸ و مناسک محشی ۹۷، ص ۲۲۸، م ۴۳۶، پاورقی ۳

آیت‌الله بهجت رحمته الله علیه

در ثابت شدن کفاره - یک گوسفند - برای پوشاندن صورت بر زنان، تأمل است (مکلف در این مسأله می‌تواند به فتوای أعلم فالأعلم مراجعه کند).

مناسک حج، ص ۱۰۹، م ۴۲۴

آیت‌الله شبیری رحمته الله علیه زنجانی

کفاره پوشاندن صورت با چیزهای پوششی (ثابت) مانند (نقاب، پوشیه) یک گوسفند است و در غیر آن (پوشش‌های غیر ثابت مانند بادبزن، حوله و ...) ظاهراً کفاره ندارد ولی احتیاط مستحب مؤکد یک گوسفند است.

مناسک زائر، ص ۲۶ و ۲۷، مورد هفتم (پوشاندن صورت برای زنان و کفاره)

آیت‌الله صافی رحمته الله علیه گلپایگانی

یک گوسفند کفاره بر او لازم است.

مناسک حج، ص ۶۵، م ۶۹

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۲۸، م ۴۳۶، پاورقی ۳

آیت‌الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

پوشاندن صورت کفاره ندارد، گرچه احتیاط مستحب این است که یک گوسفند کفاره بدهد.

آیت‌الله گلپایگانی رحمته الله علیه

یک گوسفند کفاره بر او لازم است.

مناسک حج، ص ۴۴، م ۶۹

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۲۸، م ۴۳۶، پاورقی ۳

آیت‌الله نوری رحمته الله علیه همدانی

کفاره بر او لازم نیست.

مناسک حج، ص ۶۱، م ۹۴

استفاده از ماسک در حال احرام

سؤال: استفاده از ماسک‌هایی که جهت جلوگیری از تنفس هوای آلوده به دهان می‌زنند، و بند آن را پشت سر می‌اندازند که بخش کوچکی از سر را می‌پوشاند، برای مردان و زنان مُحرم چه حکمی دارد؟

آیت‌الله تبریزی رحمته الله علیه

نسبت به مردان اگر مثل نخ باشد مانعی ندارد و اگر زنان، مضطرب به این عمل باشند اشکال ندارد.

مناسک محشی ۸۸، ص ۲۱۴، ۵۱۲م، پاورقی ۱

آیت‌الله خامنه‌ای رحمته الله علیه

استفاده از ماسک برای زنان اگر در حد متعارف (برای پوشش بینی و دهان) باشد، مانعی ندارد و انداختن بند آن بر سر برای مردان جایز است.

استفاده از ماسک برای زنان اگر در حد متعارف باشد، مانعی ندارد و انداختن بند آن بر سر برای مردان جایز است.

دفترا
مفتی‌جمهوری اسلامی ایران
پانزدهم اسفندماه ۱۳۸۸

مناسک حج مطابق با فتاوی‌ای مقام معظم رهبری رحمته الله علیه (ویرایش جدید)، ص ۱۶۴، ۱۸۵م

آیت‌الله سیستانی رحمته الله علیه

اگر از بوی بد مانع شود جایز نیست و برای زنان به احتیاط واجب مطلقاً جایز نیست.

مناسک محشی ۸۸، ص ۲۱۴، ۵۱۲م، پاورقی ۱

آیت‌الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

مُحرم - زن یا مرد - در صورت حاجت می‌تواند استفاده کند اما باید کفاره بدهد. بله! اگر استفاده از آن، حاجت نوعیه صنف خاصی - مثلاً بیماران خاصی که باید از آن استفاده کنند - باشد کفاره هم ندارد.

مُحرم - زن یا مرد - در صورت حاجت می‌تواند استفاده کند بله!

کفاره بدهد. بلکه اگر استفاده از آن، حاجت نوعیه صنف خاصی -

مثلاً بیماران خاصی که باید از آن استفاده کنند - باشد کفاره هم ندارد.

آیت‌الله صافی گلپایگانی رحمته‌الله علیه

بدون ضرورت جایز نیست و با ضرورت تکلیفاً جایز است ولی با فرض پوشیده شدن بعضی سر در مرد و بعضی صورت در زن کفاره دارد.

مناسک محشی ۸۸، ص ۲۱۴، ۵۱۲م، پاورقی ۱

آیت‌الله فاضل لنکرانی رحمته‌الله علیه

برای زنان در حال ضرورت مانعی ندارد و کفاره هم ندارد. ولی در حال اختیار جایز نیست. ولی برای مردان مطلقاً مانعی ندارد حتی اگر دوخته باشد.

برای زنان در حال ضرورت مانعی ندارد و کفاره هم ندارد. ولی در حال اختیار جایز نیست.

ولی برای مردان مطلقاً مانعی ندارد حتی اگر دوخته باشد.

آیت‌الله مکارم شیرازی رحمته‌الله علیه

اشکال ندارد.

مناسک محشی ۸۸، ص ۲۱۴، ۵۱۲م، پاورقی ۱

آیت‌الله نوری همدانی رحمته‌الله علیه

جایز نیست و علت آن این است که برای مرد به خاطر پوشانده شدن بعضی سر و برای زنان به جهت پوشاندن بعضی صورت اشکال پیدا می‌کند.

مناسک محشی ۸۸، ص ۲۱۴، ۵۱۲م، پاورقی ۱

آیت‌الله وحید خراسانی رحمته‌الله علیه

مردان: اگر بند ماسک پشت گوش بیفتد که بعضی سر پوشیده شود، بنابر احتیاط واجب جایز نیست و کفاره آن بنابر احتیاط واجب یک گوسفند است مگر در صورت ضرورت و جلوگیری از مرضی که احتمال عقلایی ابتلاء به آن باشد که جایز است و کفاره ندارد.

زنان: پوشیدن ماسک برای زن مُحرمه در صورت ضرورت و جلوگیری از ابتلاء به مرضی که احتمال عقلایی ابتلاء به آن باشد، جایز است و در هر صورت کفاره ندارد.

مناسک و استفتائات حج، ص ۲۱۹ و ۲۲۰، عنوان ۴۹۱

پوشش صورت زن در حال احرام برای نماز

سؤال: آیا زن مُحْرِم می‌تواند برای خواندن نماز، صورت خود را بپوشاند؟ چه مقدار؟

امام خمینی رحمته الله علیه

مقدمتاً برای پوشانیدن سر کمی از اطراف رو را بپوشاند، لیکن واجب است بعد از نماز فوراً آن را باز کند.

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۲۷، م ۴۳۲

آیت الله اراکی رحمته الله علیه

پوشانیدن رو که مقدمه‌ی پوشانیدن سر می‌باشد در حال نماز عیبی ندارد.

مناسک محشی ۹۷، ص ۴۴۳، م ۴۳۲، پاورقی ۳

آیت الله بهجت رحمته الله علیه

پوشاندن قسمتی از صورت یا آویزان کردن چادر جلوی صورت برای نماز جهت اطمینان حاصل نمودن به رعایت پوشش نمازی، مانعی ندارد ولی بعد از نماز فوراً آن را بردارد.

مناسک حج، ص ۱۰۹، م ۴۲۲ و ۴۲۳، قسمت ج

آیت الله تبریزی رحمته الله علیه

پوشاندن قسمتی از صورت که مقدمه‌ی پوشاندن سر می‌باشد در حال نماز عیبی ندارد و احتیاط این است که پس از فراغت از نماز آن را بردارد.

مناسک حج، ص ۱۰۹ و ۱۱۰، م ۲۶۶

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۲۷، م ۴۳۲، پاورقی ۳

آیت الله خامنه‌ای رحمته الله علیه

پوشاندن گوشه‌هایی از بالا و پایین صورت یا دوطرف آن به طوری که پوشاندن صورت بر آن صدق نکند مانع ندارد چه در نماز چه در غیر آن.

مناسک حج مطابق با فتوای مقام معظم رهبری رحمته الله علیه (ویرایش جدید)، ص ۶۴، م ۱۸۶

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۲۷، م ۴۳۲، پاورقی ۲

آیت‌الله خوئی رحمته الله

پوشاندن قسمتی از صورت که مقدمه‌ی پوشاندن سر می‌باشد در حال نماز عیبی ندارد و احتیاط این است که پس از فراغت از نماز آن را بردارد.

مناسک الحج، ص ۱۱۴، م ۲۶۶

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۲۷، م ۴۳۲، پاورقی ۲ و ۳

آیت‌الله سیستانی رحمته الله

اشکالی ندارد که جهت یقین حاصل نمودن به پوشیده شدن سر در نماز مقداری از صورت را بیوشاند، ولی تنها به اندازه‌ای که یقین ذکر شده حاصل شود و نه بیش از آن، و به شرط این که پوشیدن این مقدار از صورت از راه رها کردن پوششی که بر سر دارد به طرف صورت ممکن نباشد، و اگر بتواند باید همین کار را بکند. و احتیاط واجب آن است که پس از فراغت از نماز آن را بردارد.

مناسک حج، ص ۱۹۲، م ۲۶۶

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۲۷، م ۴۳۲، پاورقی ۳

آیت‌الله شبیری زنجانی رحمته الله

بر زن واجب است که در حال نماز سر و گردن خود را بیوشاند، به همین دلیل اشکالی ندارد که بعضی از صورتش را در نماز بیوشاند. ولی بعد از نماز باید آن پوشش را از صورت بردارد.

مناسک الحج، ص ۸۴، م ۲۱۳

آیت‌الله صافی گلپایگانی رحمته الله

اگر زن در موقع نماز، برای آن که یقین کند سر و گردن او پوشیده شده، مقداری از اطراف صورت را بیوشاند، اشکال ندارد، ولی باید بعد از نماز فوراً آن مقدار را باز کند.

مناسک حج، ص ۶۴، م ۶۸

آیت‌الله فاضل لنکرانی رحمته‌الله

زن می‌تواند در نماز کمی از اطراف صورت را به عنوان مقدمه پوشش سر بیوشاند؛ اما بعد از نماز باید فوراً باز کند.

مناسک حج، ص ۱۲۹، م ۳۶۴

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۲۷، م ۴۳۲

آیت‌الله گلپایگانی رحمته‌الله

برای زن محرم در موقع نماز جایز است که مقداری از صورت را بیوشاند تا یقین کند که مقداری را که ستر آن در نماز واجب است پوشانده است، لکن پس از نماز بلافاصله باید آن مقدار صورت را باز نماید.

آداب و احکام حج، ص ۱۶۲، م ۳۸۰

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۲۷، م ۴۳۲، پاورقی ۲

آیت‌الله مکارم شیرازی رحمته‌الله

پوشاندن قدری از صورت در نماز، برای این که یقین شود که مقدار واجب را پوشانده است، جایز است. لیکن واجب نیست بعد از نماز آن را بردارد.

حج بانوان، ص ۷۸، س ۹

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۲۷، م ۴۳۲، پاورقی ۳

آیت‌الله نوری همدانی رحمته‌الله

بر زن محرم واجب است برای نماز سر را بیوشاند و مقدمتاً برای پوشانیدن سر کمی از اطراف رو را بیوشاند، ولی واجب است بعد از نماز فوراً آن را باز کند.

مناسک حج، ص ۶۰، م ۹۰

آیت‌الله وحید خراسانی رحمته‌الله

پوشاندن مقداری از صورت که متصل به سر است در حال نماز به قدری که مطمئن شود سر را به طور کامل پوشانده است، اشکال ندارد.

مناسک حج، ص ۱۳۴، م ۲۶۳

پوشش صورت زن مُحرم در مقابل نامحرم

سؤال: آیا زن محرم می‌تواند در مقابل نامحرم صورت خود را بپوشاند؟

امام خمینی رحمته الله

برای روگرفتن از نامحرم جایز است چادر یا جامه‌ای را که بر سر افکنده، تا محاذی بینی بلکه چانه، و حتی در صورت احتیاج تا گردن، پایین بیندازد و چیزی بر او نیست.

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۲۷، م ۴۳۳

آیت‌الله اراکی رحمته الله

برای روگرفتن از نامحرم جایز است چادر یا جامه‌ای را که بر سر افکنده، تا محاذی بینی بلکه چانه، و حتی در صورت احتیاج تا گردن، پایین بیندازد و چیزی بر او نیست.

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۲۷، م ۴۳۳

آیت‌الله بهجت رحمته الله

آویزان نمودن مثل چادر جلوی صورت جهت روگرفتن از نامحرم بلکه مطلقاً، مانعی ندارد و لازم نیست که از تماس آن با صورت جلوگیری نمایند.

مناسک حج، ص ۱۰۹، م ۴۲۳، قسمت د

آیت‌الله تبریزی رحمته الله

بانوان مُحرم می‌توانند از نامحرم رو بگیرند، به این نحو که گوشه‌ی چادر یا عبا و مانند آن را که بر سر دارند تا مقابل بینی یا چانه‌ی خود، پایین بکشند و احتیاط این است که قسمت پایین آمده را به وسیله‌ی دست یا چیز دیگر از صورت خود دور نگه دارند.

مناسک حج، ص ۱۱۰، م ۲۶۷

آیت‌الله خامنه‌ای علیه السلام

رها کردن کمی از چادر خود به روی صورت تا محاذی بالای بینی اشکال ندارد، ولی احتیاط آن است که هر گاه در معرض نگاه نامحرم نیست از این کار اجتناب کند.

مناسک الحج، ص ۷۲، م ۱۵۳

آیت‌الله خونی رحمته الله

زن محرمه می‌تواند از مرد اجنبی رو بگیرد، به این نحو که آنچه بر سر پوشیده از روسری و مانند آن را که بر سر دارد تا مقابل بینی یا چانه‌ی خود پایین بکشد و احتیاط (واجب) این است که قسمت پایین آمده را به وسیله‌ی دست یا چیز دیگر از صورت خود دور نگه دارند.

مناسک الحج، ص ۱۱۵، م ۲۶۷

آیت‌الله سیستانی علیه السلام

زن در حال احرام جایز است که صورت خود را از مرد نامحرم بیوشاند، به این کیفیت که طرف چادر و یا هر چیزی که با آن سر خود را پوشانده به طرف صورت رها کند و تا محاذی بینی پایین بیاورد، بلکه می‌تواند آن را تا محاذی گردن هم پایین بیاورد و بنابراین لازم نیست که این پوشش، از صورت به وسیله‌ی دست یا غیر آن فاصله داشته و به آن نجسیده باشد، هر چند که احوط همین است.

مناسک حج، ص ۱۹۳، م ۲۶۷

آیت‌الله شبیری زنجانی علیه السلام

برای روگرفتن از نامحرم جایز است لباس، چادر یا روسری خود را روی صورت آویزان کند و احتیاط مستحب آن است که آن را از صورت دور نگه دارد به طوری که با پوست صورت برخورد نکند.

مناسک الحج، ص ۸۴، م ۲۱۴

آیتالله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

به جهت روگرفتن از نامحرم، جایز است مقداری از چادر یا چیز دیگری که به سرانداخته تا محاذی چانه پایین بیندازد، لیکن احتیاط لازم این است که آن را به دست یا به چوب دور از صورت نگاه دارد که مثل نقاب نشود و در غیر این صورت یک گوسفند کفاره بر او لازم است.

مناسک حج، ص ۶۵، م ۶۹

آیتالله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

برای روگرفتن از نامحرم می تواند چادر یا لباس خود را از روی سر مقابل صورت آویزان کند و به احتیاط مستحب آن را از صورت دور نگه دارد که به صورت نجسبند.

مناسک حج، ص ۱۳۰، م ۳۶۵

آیتالله گلپایگانی رحمته الله علیه

زن محرم در مقابل نامحرم می تواند چادر یا مقنعه‌ی خود را تا مقابل چانه پایین آورد، ولی باید با دست یا چیز دیگری آن را از صورت دور نگهدارد.

آداب و احکام حج، ص ۱۶۲، نوزدهم از محرمات احرام

آیتالله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

جایز است زن، چادر خود را پایین بکشد به طوری که نصف یا تمام صورت را فرا گیرد، خواه به صورت بپسند یا نه، ولی احتیاط واجب آن است که این کار را فقط زمانی انجام دهد که می خواهد خود را از مردان بیوشاند و در غیر این حال، صورت خود را باز نگه دارد. (باز بودن گردی صورت در غیر حال احرام نیز جایز است)

مناسک حج، ص ۶۳، م ۱۰۷

آیتالله نوری همدانی رحمته الله علیه

جایز است برای روگرفتن از نامحرم چادر یا جامه‌ای که بر سر افکنده است تا محاذی بینی پایین بیندازد، بلکه تا چانه و بلکه در صورت احتیاج تا گردن جایز است.

مناسک حج، ص ۶۰، م ۹۱

آیت‌الله وحید خراسانی رحمته‌الله

زن در حال احرام می‌تواند از مرد نامحرم رو بگیرد، به این که گوشهٔ عبا یا چادر و مانند آن را که بر سر دارد تا گردن خود پایین بکشد، ولی احتیاط واجب این است که قسمت پایین آمده را به وسیلهٔ دست یا غیر آن از صورت خود دور نگه دارد.

مناسک حج، ص ۱۳۴، م ۲۶۴

خشک کردن صورت با حوله در حال احرام

سؤال: آیا زن مُحْرَم، می‌تواند صورت خود را با حوله خشک کند؟

امام خمینی رحمته‌الله

احتیاط مراعات شود.

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۴۸ و ۲۴۹، س ۵۰۶

آیت‌الله اراکی رحمته‌الله

احتیاط مراعات شود.

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۴۸ و ۲۴۹، س ۵۰۶

آیت‌الله بهجت رحمته‌الله

خشک کردن صورت اگر به تدریج انجام شود، جایز است.

مناسک حج، ص ۱۰۹، م ۴۲۳، قسمت هـ

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۴۸ و ۲۴۹، س ۵۰۶، پاورقی ۱

آیت‌الله تبریزی رحمته‌الله

بنابر احتیاط، چنین کاری جایز نیست.

استفتائات جدید حج، ج ۱، ص ۲۰۱، س ۵۲۳

آیات عظام: خوئی رحمته الله، فاضل لنکرانی رحمته الله، نوری همدانی رحمته الله

جایز نیست.^۱

آیت الله خامنه‌ای رحمته الله

در صورتی که پوشاندن صورت بر آن اطلاق نشود اشکال ندارد و در غیر این صورت جایز نیست.

مناسک حج مطابق با فتاوی مقام معظم رهبری رحمته الله، ص ۱۵۵، م ۲۹

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۴۸ و ۲۴۹، س ۵۰۶، پاورقی ۱

آیت الله سیستانی رحمته الله

هر چند همگی صورت را پوشاندن بنا بر احتیاط جایز نیست. ولی تمیز کردن بینی با دستمال و مانند آن اشکال ندارد.

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۴۸ و ۲۴۹، س ۵۰۶، پاورقی ۱

آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله

زن محرم می تواند صورت خود را با پوشش های غیر ثابت بپوشاند، بنا بر این؛ شستن صورت و خشک کردن آن با حوله جایز است.

مناسک زائر، ص ۲۶، مبحث پوشش غیر ثابت

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله

به نحوی که صورت پوشیده نشود خشک کند.

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۴۸ و ۲۴۹، س ۵۰۶، پاورقی ۱

۱. آیت الله خوئی رحمته الله: مناسک محشی ۹۷، ص ۲۴۸ و ۲۴۹، س ۵۰۶، پاورقی ۱

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله: مناسک حج، ص ۱۲۹، م ۳۶۲ و مناسک محشی، ص ۲۴۸ و ۲۴۹، س ۵۰۶، پاورقی ۱

آیت الله نوری همدانی رحمته الله: مناسک محشی ۹۷، ص ۲۴۸ و ۲۴۹، س ۵۰۶، پاورقی ۱ و احکام عمره مفرد به انضمام

استفتانات جدید، ص ۴۴، م ۱۳۱

آیت الله گلپایگانی رحمته الله علیه

به نحوی که صورت پوشیده نشود خشک کند.

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۴۸ و ۲۴۹، س ۵۰۶، پاورقی ۱

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

مانعی ندارد.

مناسک جامع حج، ص ۱۶۱، س ۵۴۱

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۴۸ و ۲۴۹، س ۵۰۶، پاورقی ۱

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

بنابر احتیاط واجب نمی تواند مگر اینکه مورد حرج و مشقت باشد.

مناسک و استفتائات حج، ص ۲۲۰، با استفاده از عنوان ۴۹۳

پوشیدن دستکش برای زن در حال احرام

سؤال: برای زنان پوشیدن دستکش در حال احرام چه حکمی دارد؟

آیات عظام: امام خمینی رحمته الله علیه، اراکی رحمته الله علیه، بهجت رحمته الله علیه، تبریزی رحمته الله علیه، خامنه‌ای رحمته الله علیه، خویی رحمته الله علیه، سیستانی رحمته الله علیه، شبیری زنجانی رحمته الله علیه، گلپایگانی رحمته الله علیه، مکارم شیرازی رحمته الله علیه، نوری رحمته الله علیه، همدانی رحمته الله علیه، وحید خراسانی رحمته الله علیه جایز نیست.^۱

آیت‌الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

باید از پوشیدن دستکش قفازین که دستکش مخصوص است خودداری نمایند و بنابر احتیاط واجب از هر نوع دستکش (غیر از قفازین) اجتناب نمایند.

مناسک حج، ص ۵۷، م ۵۷

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۰۳ و ۲۰۴، م ۳۵۳، پاورقی ۶

۱. امام خمینی رحمته الله علیه: مناسک محشی ۹۷، ص ۲۰۳، م ۳۵۳

آیت‌الله اراکی رحمته الله علیه: مناسک محشی ۹۷، ص ۲۱۷، م ۳۵۳، پاورقی ۳

آیت‌الله بهجت رحمته الله علیه: مناسک الحج، ص ۹۸، م ۲۳۱ و مناسک محشی، ص ۲۰۳، م ۳۵۳، پاورقی ۶

آیت‌الله تبریزی رحمته الله علیه: مناسک حج، ص ۱۰۲، م ۲۴۴ و مناسک محشی، ص ۲۰۳، م ۳۵۳، پاورقی ۶

آیت‌الله خامنه‌ای رحمته الله علیه: مناسک حج مطابق با فتاوی‌ای مقام معظم رهبری رحمته الله علیه، ص ۶۸، م ۱۳۶ و مناسک محشی،

ص ۲۰۳ و ۲۰۴، م ۳۵۳، پاورقی ۶

آیت‌الله خویی رحمته الله علیه: مناسک الحج، ص ۱۰۶، م ۲۴۴

آیت‌الله سیستانی رحمته الله علیه: مناسک محشی ۹۷، ص ۲۰۳، م ۳۵۳، پاورقی ۶ و مناسک حج، ص ۱۷۵، م ۲۴۴

آیت‌الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه: مناسک زائر، ص ۲۳، مبحث لباس بانوان

آیت‌الله گلپایگانی رحمته الله علیه: آداب و احکام حج، ص ۱۵۷، م ۳۷۲ و مناسک محشی، ص ۲۰۳، م ۳۵۳

آیت‌الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه: مناسک محشی ۹۷، ص ۲۰۳، م ۳۵۳ و مناسک حج، ص ۵۹، م ۹۳

آیت‌الله نوری همدانی رحمته الله علیه: مناسک محشی ۹۷، ص ۲۰۳، م ۳۵۳

آیت‌الله وحید خراسانی رحمته الله علیه: مناسک حج، ص ۱۲۳، م ۲۴۱ و مناسک و استفتائات حج، ص ۲۲۴، عنوان ۵۱۱

آیت‌الله فاضل لنکرانی رحمته‌الله
 بنا بر احتیاط واجب جایز نیست.

استفتائات حج و عمره، ص ۱۲۰، س ۱۸۹
 مناسک محشی ۹۷، ص ۲۰۳ و ۲۰۴، م ۳۵۳، پاورقی ۶

پوشش صورت میّت مُحَرَّم در هنگام غسل، حنوط و کفن او

سؤال: اگر محرم در حال احرام بمیرد؛ در مورد غسل و حنوط نمودن او با کافور و کفن وی از لحاظ پوشش صورت چگونه باید عمل نمود؟

امام خمینی رحمته‌الله

اگر شخص پیش از تمام شدن سعی بین صفا و مروه در حج و قبل از تقصیر در عمره بمیرد، نباید او را با آب کافور غسل دهند و حنوط کردن او جایز نیست و به جای آب کافور باید با آب خالص غسلش دهند.

کفن کردن او باید مثل دیگران باشد و پوشاندن سر و صورتش اشکال ندارد.

توضیح المسائل، ص ۷۴ و ۷۷، م ۵۵۳، ۵۸۳ و ۵۸۸

تحریر الوسیله، ج ۱، ص ۷۰، م ۵

العروة الوثقی، ج ۱، ص ۲۸۲، م ۹، پاورقی ۶ و ص ۲۹۳، م ۲۳

آیت‌الله اراکی رحمته‌الله

کسی که برای حج یا عمره احرام بسته است اگر پیش از تمام کردن نماز طواف و سعی بین صفا و مروه بمیرد، نباید او را با آب کافور غسل دهند و حنوط جایز نیست و به جای آن باید با آب خالص غسلش دهند.

کفن کردن او باید مثل دیگران باشد و پوشاندن سر و صورتش اشکال ندارد.

توضیح المسائل، ص ۱۰۱، ۱۰۵ و ۱۰۶، م ۵۷۸، ۵۴۹ و ۵۸۳

العروة الوثقی، ج ۱، ص ۲۸۲، م ۹، پاورقی ۶ و ص ۲۹۳، م ۲۳ و ص ۲۹۸، م ۱، پاورقی ۷

آیت الله بهجت رحمته الله

لازم نیست تمام شروط، اجرا و مراعات شود.

بسته: لازم نیست شرط اجرا و مراعات شود

مراعات شود

شخصی که در حال احرام بستن حج قبل از تمام کردن سعی بین صفا و مروه بمیرد، حنوط کردن او جایز نیست و نیز اگر در احرام عمره پیش از آنکه تقصیر کند بمیرد، نباید او را حنوط کنند.

توضیح المسائل، ص ۹۹، م ۵۰۸

استفتائات، ج ۱، ص ۳۶۵، س ۱۲۹۰ و ۱۲۹۱

آیت الله تبریزی رحمته الله

شخصی برای حج یا عمره احرام بسته است، اگر بمیرد نباید او را با آب کافور غسل دهند و حنوط کردن او جایز نیست مگر اینکه در احرام حج بعد از تمام کردن سعی بمیرد. کفن کردن او باید مثل دیگران باشد و پوشاندن سر و صورتش اشکال ندارد.

توضیح المسائل، ص ۸۸، م ۵۵۹، و ص ۹۱ و ۹۲، م ۵۸۹ و ۵۹۴

آیت الله خامنه‌ای رحمته الله

اگر شخصی در حال احرام از دنیا برود او را مانند محلّ سه نوبت غسل می دهند و لکن در غسل دوم، آب غسل را با کافور مخلوط نمی کنند، مگر در صورتی که، مرگ او اگر در عمره بوده بعد از تقصیر، و اگر در حج بوده بعد از سعی واقع شده باشد و چنین شخصی را نباید با کافور نیز حنوط کنند مگر بعد از تقصیر در عمره و بعد از سعی در حج و پوشاندن صورت زنیه که در حال احرام از دنیا رفته است مانعی ندارد.

اگر شخصی در حال احرام از دنیا برود او را مانند محلّ سه نوبت غسل می دهند و لکن در غسل دوم، آب غسل را با کافور مخلوط نمی کنند، مگر در صورتی که مرگ او اگر در عمره بوده بعد از تقصیر، و اگر در حج بوده بعد از سعی واقع شده باشد و چنین شخصی را نباید با کافور نیز حنوط کنند مگر بعد از تقصیر در عمره و بعد از سعی در حج و پوشاندن صورت زنیه

آیت‌الله خوئی رحمته الله

شخصی برای حج یا عمره احرام بسته است، اگر بمیرد نباید او را با آب کافور غسل دهند و حنوط کردن او جایز نیست مگر اینکه در احرام حج بعد از تمام کردن سعی بمیرد. کفن کردن او باید مثل دیگران باشد و پوشاندن سر و صورتش اشکال ندارد. توضیح المسائل، ص ۹۶، ۹۹ و ۱۰۰، م ۵۸۹، ۵۹۴ و ۵۹۴

آیت‌الله سیستانی رحمته الله

اگر کسی در حال احرام بمیرد، نباید او را با آب کافور غسل دهند و حنوط کردن او جایز نیست و به جای آب کافور باید با آب خالص غسل بدهند، مگر این که در احرام حج تمتع بوده و طواف و نمازش و سعی را تمام نموده باشد، یا آن که در احرام حج قران یا افراد بوده و حلق را انجام داده باشد، در این دو صورت با آب کافور باید غسل دهند. کفن کردن او باید مثل دیگران باشد و پوشاندن سر و صورتش اشکال ندارد. توضیح المسائل، ص ۱۱۳ و ۱۱۸، م ۵۷۲، ۵۷۷ و ۵۷۷

آیت‌الله شبیری زنجانی رحمته الله

اگر کسی در حال احرام بمیرد، نباید او را با آب کافور غسل دهند و حنوط کردن او جایز نیست و به جای آب کافور باید با آب خالص غسلش دهند، مگر این که در احرام حج بوده و حلق یا تقصیر و سعی بین صفا و مروه کرده باشد یا در احرام عمره مفرده بوده و حلق یا تقصیر نموده باشد. کفن کردن او باید مثل دیگران باشد و پوشاندن سر و صورتش اشکال ندارد. توضیح المسائل، ج ۱، ص ۱۳۶، م ۶۴۴ و ص ۱۴۰ و ۱۴۱، م ۶۷۴ و ۶۷۹

آیت‌الله صافی گلپایگانی رحمته الله

اگر پیش از انجام سعی در احرام حج و پیش از تقصیر در احرام عمره بمیرد، نباید او را با آب کافور غسل دهند و حنوط کردن او جایز نیست و به جای آب کافور باید با آب خالص غسلش دهند. کفن کردن او باید مثل دیگران باشد و پوشاندن سر و صورتش اشکال ندارد. توضیح المسائل، ص ۱۱۴ و ۱۱۸، م ۵۸۹، ۵۶۰ و ۵۹۴

هدایة العباد، ج ۱، ص ۵۷، م ۳۴۴

آیت‌الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

اگر پیش از تمام کردن سعی بین صفا و مروه بمیرد، نباید او را با آب کافور غسل دهند و حنوط کردن او جایز نیست و به جای آب کافور، باید با آب خالص غسلش بدهند و همچنین اگر در احرام عمره پیش از کوتاه کردن مو بمیرد.

کفن کردن او باید مثل دیگران باشد و پوشاندن سر و صورتش اشکال ندارد.

توضیح المسائل، ص ۹۱ و ۹۵، م ۵۴۷، ۵۷۷ و ۵۸۲

آیت‌الله گلپایگانی رحمته الله علیه

اگر پیش از تمام کردن طواف حج یا عمره بمیرد، نباید او را با آب کافور غسل دهند و حنوط کردن او جایز نیست و به جای آب کافور باید با آب خالص غسلش دهند.

کفن کردن او باید مثل دیگران باشد و پوشاندن سر و صورتش اشکال ندارد.

توضیح المسائل، ص ۹۷، ۱۰۱ و ۱۰۲، م ۵۶۰، ۵۸۹ و ۵۹۴

آیت‌الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

اگر پیش از تمام کردن طواف و قبل از حلال شدن بوی خوش بر او از دنیا برود باید به جای آب کافور او را با آب معمولی غسل دهند و حنوط کردن او جایز نیست.

کفن کردن او باید مثل دیگران باشد و پوشاندن سر و صورتش اشکال ندارد.

توضیح المسائل، ص ۹۸، ۱۰۱ و ۱۰۴، م ۵۲۷، ۵۵۱ و ۵۵۴

آیت‌الله نوری همدانی رحمته الله علیه

اگر پیش از تمام کردن سعی بین صفا و مروه بمیرد، نباید او را با آب کافور غسل دهند و حنوط کردن او جایز نیست و به جای آب کافور باید با آب خالص غسلش بدهند و همچنین اگر در احرام عمره پیش از کوتاه کردن مو بمیرد.

کفن کردن او باید مثل دیگران باشد و پوشاندن سر و صورتش اشکال ندارد.

توضیح المسائل، ص ۱۱۴ و ۱۱۹، م ۵۵۴، ۵۸۴ و ۵۸۹

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

اگر کسی در حال احرام حج یا عمره بمیرد، نباید او را با آب کافور غسل دهند و حنوط کردن او جایز نیست و به جای آب کافور باید با آب خالص غسلش بدهند، مگر این که در احرام حج بوده و سعی را تمام نموده باشد که در این صورت باید با آب کافور غسلش دهند و حنوط نمایند.

کفن کردن او باید مثل دیگران باشد و پوشاندن سر و صورتش اشکال ندارد.

توضیح المسائل، ص ۱۰۱ و ۱۰۶، م ۵۵۹، ۵۸۸ و ۵۹۳

ناخن بلند زن در حال احرام

سؤال: آیا پوشش ناخن بلند در مقابل نامحرم در حال احرام، لازم است؟

آیت الله بهجت رحمته الله علیه

از حیث نظر با غیر حال احرام تفاوتی ندارد و از حیث احرام اگر زینت حساب نمی شود حکمی ندارد.

برخی از علما: از حیث نظر با غیر حال احرام تفاوتی ندارد

و از حیث احرام اگر زینت حساب نشود

حکم ندارد.

آیت الله تبریزی رحمته الله علیه

چنانچه بر ناخن بلند رنگ و آرایشی نباشد، پوشاندن آن واجب نیست.

چنانچه بر ناخن بلند رنگ و آرایشی نباشد

پوشاندن آن واجب نیست

آیت الله خامنه‌ای رحمته الله علیه

پوشاندن ناخن طبیعی لازم نیست.

بسم الله

پوشاندن ناخن طبیعی لازم نیست.

آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

لازم نیست.

بر لازم نیست.

آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

زینت اگر محرک نباشد حرام نیست.

زینت اگر محرک نباشد حرام نیست میدوشی اگر زینت

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

بلی لازم است.

بلی لازم است. والله العالم

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

از جهت احرام، لازم نیست.

از جهت احرام، لازم نیست.

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

در حال احرام آن را بپوشاند البته بدون استفاده از دستکش.

کتابها

رجال اهرام آن را بپوشاند البته
بدون استفاده از دستکش.
۱۰/۰۵/۹۵

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

خیر لازم نیست.

خیر لازم نیست.

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

پوشش آن لازم است نه با دستکش، بلکه با چادر و مانند آن بپوشاند.

زینت در لباس احرام

- سؤال: با توجه به این که پوشیدن زیور آلات در حال احرام حرام است، لطفاً بفرمایید:
- (الف) آیا استفاده از گیره‌ها، دکمه‌های تزئینی، گلدوزی، سنگدوزی و گپیوردوزی در لباس مُحرم در حکم زیورآلات است؟
- (ب) در صورتی که در حکم زیور باشد، آیا حرمت مختص به لباس احرام است یا شامل لباس‌های غیر احرامی که در حال احرام پوشیده می‌شود هم می‌باشد؟
- (ج) در صورتی که موارد مذکور در زیر چادر یا لباس‌های دیگر پنهان باشد، چه حکمی دارد؟

آیت‌الله بهجت رحمته‌الله

- (الف) اگر قبل از احرام هم عادتاً می‌پوشیده و قاصد زینت نیست، اگر منصرف باشد از این نحوه زیورآلات، بعید نیست جایز باشد.

رساله: اگر قبل از احرام هم عادتاً می‌پوشیده و قاصد زینت نیست - زینت است، اگر منصرف باشد از این نحوه زیورآلات بعید نیست جایز باشد.

- (ب) زن لباس احرام خاص ندارد.

رساله: زن لباس احرام خاص ندارد.

- (ج) اگر به نحوی نباشد که اهل تزئین بکار می‌برند اشکال ندارد.

رساله: اگر تزئین باشد که اهل تزئین بکار می‌برند -

اشکال ندارد در صورتی که تزئین باشد

آیت‌الله خامنه‌ای رحمته‌الله

- (الف) تشخیص آن به عهده‌ی خود مکلف با مراجعه به عرف است.

رساله: تشخیص آن به عهده‌ی خود مکلف با مراجعه به عرف است.

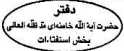

ب) اگر زینت باشد، اختصاصی به لباس احرام ندارد.

برعکس - اگر زینت باشد، اختصاصی به لباس احرام ندارد.

ج) در فرض عدم اظهار، حرمت ندارد.

برعکس - در فرض عدم اظهار، حرمت ندارد.

آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

الف، ب و ج) به احتیاط واجب از هر چه که عرفاً زینت حساب شود، باید پرهیز شود.

با احتیاط واجب از هر چه که عرفاً زینت حساب شود

باید پرهیز کند.

آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

الف) اگر زینت به حساب نیاید مانعی ندارد.

ب و ج) اگر زینت به حساب آید استفاده از آن مانعی ندارد ولی از مرد حتی شوهرش باید

مخفی کند.

بارتعالی

اگر زینت به حساب نیاید مانعی ندارد.

اگر زینت به حساب آید استفاده از آن مانعی

ندارد ولی از مرد حتی شوهرش باید مخفی کند.

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

الف) بلی استفاده از اینگونه لباس‌ها در حال احرام جایز نیست.

بسم الله الرحمن الرحیم - بلی استفاده از اینگونه لباس‌ها در حال احرام جایز نیست. والله العالم

ب) شامل هر دو می‌شود.

شامل هر دو می‌شود. والله العالم

ج) فرقی نمی‌کند.

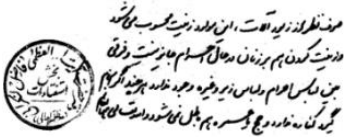
فرقی نمی‌کند. والله العالم - ره‌نمائی عالی، بخش استفتاءات

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

الف، ب و ج) صرف نظر از زیورآلات، این موارد زینت محسوب می شود و زینت کردن هم بر زنان در حال احرام جایز نیست و فرقی بین لباس احرام و لباس زیر و غیره وجود ندارد هر چند اگر انجام گیرد کفاره ندارد و حج یا عمره باطل نمی شود.

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

- الف) احتیاط آنست که از آن پرهیز شود.
- ب) در حال احرام از تمام اینها پرهیز شود.
- ج) هر گاه پنهان باشد مانعی ندارد.

الف: احتیاط آنست که از آن پرهیز شود
 ب: در حال احرام از تمام اینها پرهیز شود
 ج: هر گاه پنهان باشد مانعی ندارد.

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

- الف) موارد مذکور اگر زینت محسوب شوند جایز نیست.
- ب) اگر به قصد زینت باشد، جایز نیست.
- ج) از جواب قبل معلوم شد.

بسم تعالی
 ۱. موارد مذکور اگر زینت محسوب شوند جایز نیست.
 ۲. اگر به قصد زینت باشد، جایز نیست.
 ۳. از جواب قبل معلوم شد.
 ۱۳۹۶/۷/۱۸

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

- الف) اگر عرفاً زینت باشد جایز نیست.
- ب) فرقی نمی کند.
- ج) فرقی نمی کند.

پوشش صورت با ابروی اصلاح شده و آرایش دائمی (تاتو)

در حال احرام

سؤال: از آنجا که خانم‌ها در حال احرام نباید گردی صورت را ببوشانند؛ بفرمایید وظیفه‌ی خانم‌هایی که ابروی خود را اصلاح و یا تاتو نموده‌اند، چیست؟

آیت‌الله بهجت رحمته‌الله علیه

آویزان نمودن مثل چادر جلوی صورت در حال نماز یا جهت روگرفتن از نامحرم بلکه مطلقاً مانعی ندارد و لازم نیست که از خوردن آن بصورت جلوگیری کند.

آوردن تاتو در صورت، در نماز یا جهت روگرفتن از نامحرم
بلکه مطلقاً مانعی ندارد و لازم نیست که از خوردن آن بصورت جلوگیری کند

آیت‌الله تبریزی رحمته‌الله علیه

چنانچه اصلاح ابرو طوری باشد که حتی در زن‌های مسنّ متعارف است پوشاندن آن لازم نیست و در غیر این صورت باید آنرا از نامحرم بپوشاند، و پوشاندن صورت در حال احرام باید بنحو اسدال باشد یعنی پوشش را طوری قرار دهد که به صورت نچسبد.

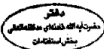
چنانچه اصلاح ابرو طوری باشد که حتی در زن‌های مسنّ متعارف است پوشاندن آن لازم نیست و در غیر این صورت باید آنرا از نامحرم بپوشاند، و پوشاندن صورت در حال احرام باید بنحو اسدال باشد یعنی پوشش را طوری قرار دهد که به صورت نچسبد

آیت‌الله خامنه‌ای رحمته‌الله علیه

اگر زینت، موجب جلب نظر نامحرم محسوب نمی‌شود پوشاندنش لازم نیست.

اگر زینت، موجب جلب نظر نامحرم محسوب
نمی‌شود پوشاندنش لازم نیست.

آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

در تاتو چادری یا روسری که بر سر دارند باید در مقابل اجنبی آن را به طرف صورت خود پایین بیاورند ولی پوشاندن ابروی اصلاح شده از نامحرم لازم نیست.

در تاتو چادری یا روسری که بر سر دارند باید در مقابل اجنبی آن را
بطرف صورت خود پایین بیاورند ولی پوشاندن ابروی اصلاح شده
از نامحرم لازم نیست.

آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

زن محرم می تواند چادر یا روسری خود را از اطراف پیشانی آویزان کند بنابراین برای پوشاندن زینت هایی که نوعاً محرک است می تواند چادر و روسری خود را جلو کشیده روی صورت خود بیندازد هرچند تمام صورت را بپوشاند و بهتر آن است که با دست یا چیز دیگر، چادر و مانند آن را که پایین می اندازد دور از رو نگاه دارد که به صورت نجسبد و این کار مطابق احتیاط استحبابی است.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

زن محرم می تواند چادری یا روسری خود را از اطراف پیشانی آویزان کند بنابراین
برای پوشاندن زینت هایی که نوعاً محرک است می تواند چادر و روسری خود را جلو
کشیده روی صورت خود بیندازد هرچند تمام صورت را بپوشاند و بهتر آن
است که با دست یا چیز دیگر، چادر و مانند آن را که پایین می اندازد دور از رو
نگاه دارد که به صورت نجسبد و این کار مطابق احتیاط استحبابی است.

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

در فرض سؤال هم باید صورتشان باز باشد.

در فرض سؤال هم باید صورتشان باز باشد
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لکن جهت پوشاندن آرایش یا زینت جایز است مقداری از چادر یا چیز دیگر را که بر سر انداخته تا محاذی چانه پایین بیندازد ولی احتیاط لازم این است که آن به دست یا با چوب دور از صورت خود نگه دارد که مثل نقاب نشود.

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

احتیاطاً آن را بیوشاند.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

احتیاطاً آن را بیوشاند. هفت مرتبه بگوید

۱۳۸۰ هـ

(به نحوی که چادر خود را پایین بکشد به طوری که نصف یا تمام صورت را فرا گیرد، خواه به صورت بچسبید یا نه، ولی احتیاط واجب آن است که این کار را فقط زمانی انجام دهد که می خواهد خود را از مردان بیوشاند و در غیر این حال، صورت خود را باز نگه دارد. (باز بودن گردی صورت در غیر حال احرام نیز جایز است)

مناسک حج، ص ۶۳، م ۱۰۷

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

اگر جلب توجه می کند باید از نامحرم پوشیده شود.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اگر جلب توجه می کند باید از نامحرم پوشیده شود. سه مرتبه بگوید

۱۳۶۱/۶/۱

(به نحوی که چادر یا جامه ای که بر سر افکنده تا محاذی بینی پایین بیندازد، بلکه تا چانه و بلکه در صورت احتیاج تا گردن جایز است.)

مناسک حج، ص ۶۰، م ۹۱

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

اگر صورت و ابرو اصلاح شده و آرایش ندارد؛ بنابر احتیاط واجب باید بیوشاند ولی اگر صورت دارای آرایش یا تاتو است باید پوشانده شود و باید از پوششی استفاده کند که بنابر احتیاط واجب از صورت فاصله داشته باشد.

استفتاء شفاهی از دفتر معظم له

رنگ مو قبل از احرام

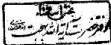
سؤال: حکم استفاده از رنگ مو قبل از احرام چیست؟

آیت الله بهجت رحمته الله

اگر به قصد تزئین باشد، جایز نیست.

تذکره: اگر به قصد تزئین باشد، جایز نیست

آیت الله تبریزی رحمته الله

چنانچه غرض از آن این باشد که در حال احرام موی او رنگ داشته باشد بنا بر احتیاط رنگ

کردن قبل از احرام ترک شود. لکن حناء گذاشتن قبل از احرام مانعی ندارد.

چنانچه غرض از آن این باشد که در حال احرام

موی او رنگ داشته باشد بنا بر احتیاط رنگ کردن قبل از احرام

ترک شود. لکن حناء گذاشتن قبل از احرام مانعی ندارد

آیت الله خامنه‌ای رحمته الله

اگر قبل از احرام مو را رنگ کند و اثر آن تا وقت احرام باقی باشد، اشکالی ندارد.

مناسک حج مطابق با فتاوی مقام معظم رهبری رحمته الله، ص ۷۷ م ۱۸۴

آیت الله سیستانی رحمته الله

مانعی ندارد.

مانعی ندارد

آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله

استعمال حناء و مانند آن قبل از احرام، جایز است.

مناسک الحج، ص ۸۹، م ۲۳۱

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

حکم خضاب را دارد که در صورت بقاء رنگ تا زمان احرام، مکروه و بلکه خلاف احتیاط (استحبابی) است.

حکم خضاب را دارد که در صورت بقای رنگ تا زمان احرام، مکروه و بلکه خلاف احتیاط است.

استفتاء شفاهی از دفتر معظم له

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

مانعی ندارد ولی بهتر است به نحوی عمل شود که اثر آن باقی نماند.

«نمی‌دارد، ولی بهتر است بزوی عمل شود که اثر آن باقی نماند»

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

رنگ کردن موها و بستن حناء قبل از احرام به طوری که اثرش تا موقع احرام باقی بماند اشکال ندارد، مگر این که از اول قصد تزئین خود برای حالت احرام داشته باشد.

مناسک حج، ص ۶۴ و ۶۵، م ۱۱۳

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

اشکال ندارد.

اشکال ندارد. حسین زنجانی

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

حرام نیست.

استفتاء شفاهی از دفتر معظم له

نداشتن حس بویایی و استعمال بوی خوش و گرفتن بینی از بوی بد

سؤال: کسی که حس بویایی ندارد یا به علت زکام و سرماخوردگی بویی را احساس نمی‌کند؛

الف) استعمال طیب (بوی خوش) و عطر چه حکمی دارد؟

ب) گرفتن بینی از بوی بد بر او حرام است؟

آیت الله بهجت رحمته الله

الف) جایز نیست.

ب) حرام نیست.

مناسک محشی ۸۸، ص ۱۸۶، س ۳۷۹، باورقی ۱

آیت الله تبریزی رحمته الله

الف) جایز نیست.

ب) حرام نیست.

مناسک محشی ۸۸، ص ۶۵۶، س ۱۴۰۸

آیت الله خامنه ای رحمته الله

الف و ب) استعمال طیب در هر صورت جایز نیست اگر چه بوی آن به مشامش نرسد، و در

گرفتن بینی (از بوی بد) حکم سایر مُحرمین را دارد. (گرفتن بینی جایز نیست).

بِسْمِ اللَّهِ
استعمال طیب در هر صورت جایز نیست اگر چه بوی آن
به مشامش نرسد و در گرفتن بینی حکم سایر مُحرمین را دارد

آیت الله سیستانی رحمته الله

الف) حرام است.

ب) حرام نیست.

مناسک محشی ۸۸، ص ۶۵۶، س ۱۴۰۸

آیت الله شبیری رحمته الله زنجانی

الف) اشکالی ندارد.

ب) حرام نیست.

باسم تعالی

۱- اشکالی ندارد.

۲- حرام نیست.

۱۳۸۲/۱/۲۴

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

الف و ب) حرام است.

مناسک محشی ۹۷، ص ۶۵۶، س ۱۴۰۸

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

الف) حرام است.

ب) حرام است.

مناسک محشی ۹۷، ص ۶۵۴، س ۱۴۰۸

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

الف) بنا بر احتیاط جایز نیست.

ب) حرام نیست.

مناسک محشی ۸۸، ص ۱۸۶، س ۳۷۹، پاورقی ۱

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

اگر مُحَرَّم است:

الف) عطر زدن بر وی حرام است.

ب) گرفتن بینی حرام نیست.

بسم الله

اگر مُحَرَّم است

۱- طرز زدن بروی حرام است.

۲- گرفتن بینی حرام نیست. و نه بر او

۱۳۹۶/۶/۶

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

الف و ب) استعمال طیب و عطر بر او حرام است و گرفتن بینی برای حس نکردن بوی بد نسبت

به او معنا ندارد.

استفتاء موجود در اداره پاسخ به سؤالات

استعمال پماد در حال احرام

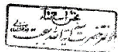
سؤال: استعمال پماد در مقعد یا واژن در حال احرام، چه حکمی دارد؟ در صورتی که مقداری از آن خارج شود، حکم چگونه است؟

آیت الله بهجت رحمته الله علیه

مانعی ندارد مگر بوی خوش داشته باشد که تفصیل احکام آن در مناسک آمده است.

مانعی ندارد مگر بوی خوش داشته باشد
که تفصیل احکام آن در مناسک آمده است

آیت الله خامنه‌ای رحمته الله علیه

اگر در مقام اضطرار و احتیاج باشد، اشکال ندارد.

اگر در مقام اضطرار و احتیاج باشد، اشکال ندارد.

آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

مانعی ندارد.

مانعی ندارد.

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

چنانچه مالیدن نباشد مانعی ندارد حتی اگر مقداری از آن بیرون بیاید.

پس از این ابرام - چنانچه مالیدن نباشد مانعی ندارد حتی اگر مقداری بیرون بیرون بیاید - و در تمام ۳۳ روزی که بعد از ابرام ۱۴۰۲

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

ظاهراً اشکال دارد و در حال اختیار جایز نیست. و فرقی بین دو صورت وجود ندارد.

ظهور اشکال دارد و در حال اختیار جایز نیست.

در حق عین دهرت ده دارد.

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

اشکالی ندارد.

اشکال کے ندارد

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

اشکال ندارد.

اشکال ندارد

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

اگر ضرورت دارد اشکال ندارد و در غیر ضرورت، حرام است.

استفتاء شفاهی از دفتر معظم له

مناسک و استفتانات حج، ص ۱۹۴، م ۲۵۴

دفعات استحباب غسل برای ورود به مسجدالحرام

سؤال: آیا استحباب غسل ورود به مسجدالحرام تنها برای قادم (ورود اول) و کسی است

که اعمال عمره به جای می آورد یا برای هر مرتبه رفتن به مسجدالحرام نیز مستحب است؟

آیت الله بهجت رحمته الله علیه

برای هر مرتبه تشرّف رجائاً مانعی ندارد.

مناسک محشی ۸۸، ص ۲۲۳، س ۵۴۹، پاورقی ۳

آیت الله تبریزی رحمته الله علیه

غسل دخول مسجدالحرام که همان غسل برای دخول مکه و حرم است اختصاص به قادم و

کسی که اعمال را به جا می آورد، دارد.

مناسک محشی ۸۸، ص ۲۲۳ و ۲۲۴، س ۵۴۹، پاورقی ۳

آیت الله خامنه ای رحمته الله علیه

اختصاص به ورود اول ندارد.

بسم الله
المختص به ورود اول ندارد

آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

استحباب آن حتی برای قادم ثابت نیست.

مناسک محشی ۸۸، ص ۲۲۴، س ۵۴۹، پاورقی ۳

آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

ظاهراً برای هر بار تشریف به آن مسجد مستحب است.

بسم الله

ظاهر برای هر بار تشریف به آن مسجد مستحب است.

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

بعید نیست برای هر وارد به مسجد باشد و در هر مرتبه؛ ولی اگر در یک روز چند مرتبه مشرف شود، یک غسل کافی است.

مناسک محشی ۸۸، ص ۲۲۴، س ۵۴۹، پاورقی ۳

توضیح المسائل، ص ۱۳۳ و ۱۳۴، م ۶۵۲

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

برای هر مرتبه تشریف به مسجد الحرام مستحب است. ولی اگر در یک روز چند مرتبه مشرف شود، یک غسل کافی است.

مناسک محشی ۸۸، ص ۲۲۴، س ۵۴۹، پاورقی ۳

توضیح المسائل، ص ۱۰۸، م ۶۳۹

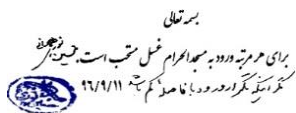
آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

به قصد رجاء مانعی ندارد.

مناسک محشی، ص ۲۲۴، س ۵۴۹، پاورقی ۳

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

برای هر مرتبه ورود به مسجدالحرام غسل مستحب است، مگر اینکه تکرار ورود با فاصله کمی باشد.

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

اختصاص به مورد اول ندارد.

توضیح المسائل، ص ۱۱۸، با استفاده از مورد ۹، ۱۰ و ۱۲

طهارت بدن و لباس در طواف

سؤال: آیا طهارت بدن و لباس از نجاست در طواف لازم است؟

امام خمینی رحمته الله علیه

بدن و لباس در طواف باید پاک باشد و احتیاط واجب آن است که از نجاستی که در نماز عفو شده - مثل خون کمتر از درهم و جامه‌ای که با آن نتوان نماز خواند مثل عرقچین و جوراب حتی انگشتر نجس - اجتناب کند. و معمول متنجس غیر ساتر هم در طواف بنا بر احتیاط واجب، جایز نیست.

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۷۳ و ۲۷۴، م ۵۶۲ و ۵۶۳

آیت الله اراکی رحمته الله علیه

پاکی بدن و لباس شرط طواف است هر چند نجاستی باشد که در نماز معفو است مثل خون کمتر از درهم و خون جروح و قروح علی‌الاحوط.

مناسک حج، ص ۵۲، شرط دوم

آیت الله بهجت رحمته الله علیه

در طواف باید بدن و لباس طواف کننده پاک باشد و حتی نجاستی که در نماز هم بخشیده شده - بنا بر احتیاط - در لباس و بدن طواف کننده نباشد.

مناسک حج، ص ۱۱۹ و ۱۲۰، شرط سوم

آیت الله تبریزی رحمته الله علیه

طواف با بدن و لباس نجس صحیح نیست و نجاستی که در نماز بخشوده است مانند خون کمتر از درهم، در طواف بنابر احتیاط بخشوده نیست.

مناسک حج، ص ۱۲۲، شرط سوم

آیت الله خامنه‌ای رحمته الله علیه

در حال طواف باید بدن و لباس از خون و نیز از سایر نجاسات بنابر احتیاط واجب، پاک باشد و خون کمتر از درهم و جراحت‌ها و زخمهایی که موجب بطلان نماز نمی شود (غیر از دماء ثلاثه) به صحت طواف خللی وارد نمی کند و پاک بودن جوراب و دستمال و انگشت و مانند این‌ها شرط نیست.

مناسک حج، ص ۹۶، م ۲۵۴

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۷۳ و ۲۷۴، م ۵۶۲، پاورقی ۲ و ۳

آیت الله خونی رحمته الله علیه

از شرایط طواف، طهارت از خبث است یعنی پاکی بدن و لباس، پس طواف با بدن یا لباس نجس صحیح نیست و نجاستی که در نماز بخشوده بود مانند خون کمتر از درهم، در طواف بنابر احتیاط بخشوده نیست.

مناسک حج، ص ۱۹۲، شرط سوم

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۷۳ و ۲۷۴، م ۵۶۲، پاورقی ۵

آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

اگر لباس و بدن نجس باشد طواف صحیح نخواهد بود و بنابر احتیاط خونی که کمتر از یک درهم است (که تقریباً به اندازه بند سر انگشت شصت است) که در نماز وجودش مضر نیست؛ وجودش در طواف مضر است و همچنین است نجاست لباس‌های کوچک مثل جوراب که در نماز مضر نیست ولی در طواف مضر است.

مناسک حج، ص ۲۱۸ و ۲۱۹، شرط سوم

آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

بدن و لباس طواف کننده باید پاک باشد. بنا بر احتیاط مستحب در طواف واجب از نجاساتی که در نماز بخشیده شده مانند خون قروح و جروح و خون کمتر از درهم غیر از دماء ثلاثه و نجاسات لباسهایی که نماز خواندن در آن تمام نیست (ساتر نیست) مانند جوراب حتی انگشتر اجتناب کنند.

مناسک زائر، ص ۴۳

مناسک حج، ص ۱۳۶، م ۳۹۵

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۷۳ و ۲۷۴، س ۵۶۲، پاورقی ۳

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

پاک بودن بدن و لباس در طواف شرط است (همان طوری که در نماز شرط شده) بلکه احتیاط واجب آن است که در صورت امکان با خون کمتر از درهم و خون زخم و جراحت که در نماز عفو شده نیز طواف نکند.

مناسک حج، ص ۸۹، شرط دوم

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۷۳ و ۲۷۴، س ۵۶۲

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

بدن و لباس در طواف باید پاک باشد و ظاهر آن است که حتی از نجاساتی که در نماز عفو شده - مثل خون کمتر از درهم و جامه‌ای که نتوان با آن نماز خواند مثل عرق چین و جوراب - اجتناب کند.

مناسک حج، ص ۱۸۳، م ۵۴۶

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۷۳ و ۲۷۴، س ۵۶۲، پاورقی ۳

آیت الله گلپایگانی رحمته الله علیه

بدن و لباس طواف کننده باید پاک باشد و از همه نجاسات حتی نجاساتی که در نماز معفو است (خون کمتر از درهم یا خون قروح و جروح) پاک باشد. ولی اگر اجتناب از خون قروح و جروح امکان داشته باشد، طواف جایز نیست.

احکام و آداب حج، ص ۱۹۵، م ۴۸۲

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

بدن و لباس طواف کننده باید از هر نجاستی پاک باشد حتی بعضی از نجاسات که در نماز بخشوده شده در طواف بخشوده نیست. ولی در مورد خون زخم‌ها اگر شستن آن موجب مشقت و عسر و حرج باشد ضرری برای طواف ندارد. و همچنین لباسهای کوچک مانند جوراب، شب کلاه و همیان که به تنهایی نمی توان ستر عورت کرد نجس باشد، مانعی ندارد.

مناسک جامع حج، ص ۱۷۶، م ۶۰۲ و ۶۰۳

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

لازم است بدن و لباس پاک باشد و احتیاط واجب آن است که از نجاستی که در نماز عفو شده مثل خون کمتر از درهم و جامه‌ای که با آن نمی توان نماز خواند مثل عرقچین و جوراب حتی انگشتر نجس اجتناب کند.

مناسک حج، ص ۸۴، م ۱۳۵

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

بنابراحتیاط واجب طهارت بدن و لباس از نجاست شرط صحت طواف است و از نجاستی که در بدن یا لباس نمازگزار عفو شده در طواف عفو نشده است. احتیاط واجب آن است که از پوشیدن چیز نجسی که بدن را به اندازه لازم در نماز نمی پوشاند مانند همیان و کلاه، در حال طواف اجتناب شود.

مناسک حج، ص ۱۵۰ و ۱۵۱، شرط سوم

مناسک و استفتانات حج، ص ۲۳۵، م ۲۹۴، عنوان ۵۳۱ و ۵۳۲

نجس شدن بدن و لباس بین طواف

سؤال: اگر در بین طواف نجاستی به بدن یا لباس محرم عارض شود وظیفه چیست؟

آیات عظام: امام خمینی رحمته الله علیه، اراکی رحمته الله علیه، بهجت رحمته الله علیه، شبیری زنجانی رحمته الله علیه، مکارم شیرازی رحمته الله علیه
نوری همدانی رحمته الله علیه

اظهر آن است که دست از طواف بردارد و جامه یا بدن را تطهیر کند و طواف را از همان جا تمام کند و طواف او صحیح است.^۱

آیت الله تبریزی رحمته الله علیه

(۱) اگر جامه پاکی داشته باشد همانجا جامه نجس را کنده و با جامه پاک طواف خود را تمام نماید.

(۲) چنانچه جامه پاک همراه نداشته باشد.

الف) اگر این حادثه بعد از تمام شدن شوط چهارم بوده، طواف را قطع نموده و پس از ازاله‌ی نجاست از بدن یا لباس، باقیمانده طواف را به جا آورد.

ب) چنانچه علم به نجاست یا حدوثش پیش از تمام شدن شوط چهارم باشد، باز هم طواف را قطع و نجاست را ازاله نموده و بنا بر احتیاط یک طواف از ابتدا انجام دهد به قصد آنچه بر ذمه‌ی او است از تمام یا اعاده.

مناسک حج، ص ۱۲۳، م ۳۰۳

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۷۵، م ۵۶۸، پاورقی ۱

۱. امام خمینی رحمته الله علیه: مناسک محشی ۹۷، ص ۲۷۵، م ۵۶۸

آیت الله اراکی رحمته الله علیه: مناسک محشی ۹۷، ص ۲۹۴، م ۵۶۸، پاورقی ۱

آیت الله بهجت رحمته الله علیه: مناسک حج و عمره، ص ۱۲۱، م ۴۹۲

آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه: مناسک زائر، ص ۴۳ و مناسک محشی ۹۷، ص ۲۷۵، م ۵۶۸

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه: مناسک جامع حج، ص ۱۷۷، م ۶۰۸

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه: مناسک حج، ص ۸۵، م ۱۳۸

آیت الله خامنه‌ای رحمته الله علیه

چنانچه بدون قطع طواف نتواند آن را تطهیر کند واجب است که طواف را قطع کند و بدن یا لباسش را تطهیر کند و بلافاصله باز گردد و طواف را اگر موالات از بین نرفته از جایی که قطع کرده، ادامه دهد و طوافش صحیح است.

مناسک الحج، ص ۹۸، ۲۵۸م

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۷۵، ۵۶۸م، پاورقی ۱

آیت الله خوئی رحمته الله علیه

(۱) اگر جامه پاکی داشته باشد همان جا جامه‌ی نجس را کنده و با جامه پاک طواف خود را تمام نماید.

(۲) چنانچه جامه‌ی پاک همراه نداشته باشد.

(الف) اگر این حادثه بعد از تمام شدن شوط چهارم بوده، طواف را قطع نموده و پس از ازاله نجاست از بدن یا لباس باقیمانده طواف را به جا آورد.

(ب) چنانچه علم به نجاست یا حدوثش پیش از تمام شدن شوط چهارم باشد باز هم طواف را قطع و نجاست را ازاله نموده و بنا بر احتیاط یک طواف از ابتدا انجام دهد به قصد آنچه بر ذمه‌ی او است از تمام یا اعاده.

مناسک حج، ص ۱۹۴، ۳۰۳م

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۷۵، ۵۶۸م، پاورقی ۱

آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

(۱) اگر بتواند نجاست را از بین ببرد، بدون از بین بردن موالات عرفی (یعنی پی در پی بودن اجزاء طواف به نظر عرف) واجب است آن را از بین برده هر چند به وسیله بیرون آوردن لباس نجس از تن باشد، در صورتی که منافعی با پوشش لازم در حال طواف نباشد.

(۲) اگر نتواند از بین ببرد احتیاط این است که طواف را تمام کند و پس از آنکه نجاست را از بین برد طواف را اعاده نماید اگر علم به نجاست یا عروض آن قبل از پایان شوط چهارم باشد اگرچه ظاهر این است که لازم نیست طواف را دوباره انجام دهد حتی صورت اخیر.

مناسک الحج، ص ۱۵۲، ۳۰۰م

مناسک حج، ص ۲۲۱، ۳۰۰م

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

اگر بدون رها کردن طواف شستن آن ممکن نباشد طواف را رها نماید و اگر چهار دور طواف کرده، بعد از تطهیر بدن یا لباس، طواف را تمام کند و اگر به سه دور و نیم نرسیده، طواف او باطل است و باید بعد از تطهیر از سر بگیرد و اگر از سه دور و نیم گذشته و چهار دور را تمام نکرده احتیاط آن است که بعد از تطهیر از همانجا که رها کرده طواف را تمام کند و نماز طواف را بخواند و دوباره طواف و نماز آن را به جا آورد.

مناسک حج، ص ۹۰، م ۹۷

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۷۵، م ۵۶۸، پاورقی ۱

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

باید بعد از تطهیر بدن و تطهیر یا تعویض لباس طواف را از همان جا ادامه دهد.

مناسک حج، ص ۱۸۴، م ۵۵۰

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۷۵، م ۵۶۸، پاورقی ۱

آیت الله گلپایگانی رحمته الله علیه

۱) اگر ممکن است در اثناء طواف بدون انجام عمل منافی با طواف، نجاست را برطرف کند (مثلاً لباس نجس اضافی را بیرون آورد) در این صورت ازاله نجاست کرده و طواف را تمام می‌نماید.

۲) چنانچه متمکن از ازاله نجاست در اثناء طواف نیست.

الف) اگر به سه شوط و نصف نرسیده، پس از ازاله نجاست، طواف را از نو شروع کند.

ب) اگر به چهار شوط رسیده بعد از آنکه لباس و بدن را بیرون از طواف تطهیر کرد طوافش را تکمیل نماید.

ج) اگر بین سه شوط و نیم و چهار شوط است، احتیاطاً بعد از تطهیر طواف را متمیم کرده و نماز طواف را بخواند و دوباره طواف و نماز طواف را تجدید نماید.

آداب و احکام حج، ص ۱۹۶، م ۴۸۳

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

در صورتی که بتواند بدون انجام کاری که منافی با صحّت طواف است، نجاست را زایل کند، بنا بر احتیاط واجب نجاست را زایل نموده و طواف را تمام نماید، و در غیر این صورت اقوی صحّت طواف اوست، اگرچه احتیاط مستحب آن است که طواف را قطع نموده و بعد از زایل نمودن نجاست، باقی را انجام دهد و در صورتی که قبل از تمام شدن شوط چهارم باشد، احتیاط مستحب آن است که طواف را قطع نموده و نجاست را زایل کرده و سپس یک طواف کامل به قصد تمام کردن طواف سابق و یک طواف جدید، یعنی قصد کند انجام آنچه واقعاً به ذمه اش می باشد.

مناسک حج، ص ۱۵۱ و ۱۵۲، م ۲۹۷

ملاک موالات در دوره‌های طواف و سعی

سؤال: موالات طواف و سعی، چگونه به هم می خورد؟ آیا با خواندن دو رکعت نماز مستحبی یا انجام فعل منافی با طواف، موالات به هم می خورد؟

آیت الله بهجت رحمته الله علیه

فوات (به هم خوردن) موالات عرفی است و به فعل کثیر محقق می شود و با شک در تحقق آن حکم به عدم می شود.

مناسک محشی ۸۸، ص ۲۷۸، ۶۹۲، پاورقی ۱

آیت الله تبریزی رحمته الله علیه

از مثل نماز مستحبی و فعل منافی باید اجتناب شود و مثل استراحت مختصر کوتاه و قطع برای نماز جماعت، مانعی ندارد.

مناسک محشی ۸۸، ص ۲۷۸، ۶۹۲، پاورقی ۱

آیت الله خامنه‌ای رحمته الله علیه

از بین رفتن موالات موكول به نظر عرف است و در سعی موالات معتبر نیست مگر آن که شوط اول تمام نشده باشد که در صورت از بین رفتن موالات احتیاطاً از سر بگیرد.

از بین رفتن موالات موكول به نظر عرف است و در سعی موالات معتبر نیست مگر آنکه شوط اول تمام نشده باشد که در صورت

از بین رفتن موالات احتیاطاً از سر بگیرد. دفتر مطبوعه آیت الله خامنه‌ای، مدینه منوره
بنگاه مستفتیان

مناسک محشی ۸۸، ص ۲۷۹، س ۶۰۲، پاورقی ۱

آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

آری به هم می خورد.

مناسک محشی ۸۸، ص ۲۷۸، س ۶۹۲، پاورقی ۱

آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

در طواف و سعی، رعایت موالات عرفی لازم است و معیار تشخیص رعایت یا اخلال به

این شرط، عرف است.

بسم تعالی

در طواف و سعی، رعایت موالات عرفی لازم است و معیار

تشخیص رعایت یا اخلال بر این شرط، عرف است.

بنگاه مستفتیان
مدینه منوره
۱۴۲۸ هـ. ق

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

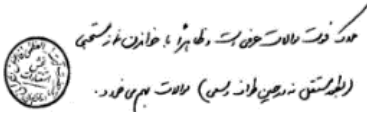
اگرچه موالات در هر عمل به تناسب خودش ملاحظه می شود و به نظر می رسد نسبت به طواف فاصله به مقدار دو رکعت نماز موالات را بهم نمی زند لکن احتیاط این است که اگر این مقدار فاصله پیش آمد با آن معامله محفوظ بودن موالات نکند و برای بهم خوردن موالات هم به این مقدار اکتفا نکند.

مناسک محشی، ص ۲۷۸، س ۶۹۲، پاورقی ۱

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

ملاک فوت موالات عرفی است و ظاهراً با خواندن نماز مستحبی (بطور مستقل نه در حین طواف و سعی) موالات بهم می خورد.

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

با خواندن نماز مستحبی و فعل منافی و فاصله زیاد، موالات به هم می خورد.

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۷۸، س ۶۹۲، پاورقی ۱

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

موالات عرفی است و لازم است در بین اشواط هیچ فعل منافی اختیاراً انجام نگیرد و دو فرض مورد سؤال منافی محسوب می شود.

مناسک محشی ۹۷، ص ۲۷۸، س ۶۹۲، پاورقی ۱

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

نسبت به سعی اشکال ندارد و نسبت به طواف اگر از مطاف خارج نشود اشکال ندارد.

مناسک و استفتائات حج، ص ۲۳۰ و ۲۴۰، با استفاده از عنوان ۵۱۹ و ۵۵۱

استفتاء شفاهی از دفتر معظم له

تکلیف کثیرالشک در تعداد دور طواف و رمی جمره

سؤال: معیار کثیرالشک در تعداد دورهای طواف و تعداد ریگ‌های رمی چیست؟ عدم اعتنا به چنین شکی به چه معناست، آیا بنا بر اقل بگذارد یا اکثر؟

آیت الله بهجت رحمته الله علیه

عرفی است. بنا را بر انجام فعل (یعنی اکثر) می گذارد؛ تا زمانی که منافی با تعداد پیدا نکند و الا بنا را بر اقل می گذارد.

مناسک محشی ۸۸، ص ۲۸۲ و ۲۸۳، س ۷۰۵، پاورقی ۳

مناسک حج، ص ۱۳۲، ۵۴۵م و ۵۴۶، ص ۱۶۲م، ۶۹۴م

آیت الله تبریزی رحمته الله علیه

می تواند با کسی که عدد اشواط را حفظ کرده و یقین داشته باشد؛ همراهی کرده و بر طبق یقین همراه، عمل کند. و اگر به حد وسواس برسد نباید به شک در تقیصه اعتنا کند.

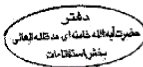
مناسک محشی ۸۸، ص ۲۸۲ و ۲۸۳، س ۷۰۵، پاورقی ۳

آیت الله خامنه‌ای رحمته الله علیه

معیار کثیرالشک در طواف عرفی است و به همان معنایی است که برای کثیرالشک در نماز بیان شده است و اما کثیرالشک در رمی حکم خاصی ندارد و در صورت شک در عدد انداختن، باید آنقدر بیندازد تا علم پیدا کند.

معیار کثیرالشک در طواف عرفی است و به همان معنایی است که برای کثیرالشک در نماز بیان شده است و اما

کثیرالشک در رمی حکم خاصی ندارد و در صورت شک در عدد انداختن، باید آنقدر بیندازد تا علم پیدا کند.

آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

کثیرالشک در طواف کسی است که شک او با ملاحظه همگونی در موجبات فراموشی بیش از حد متعارف است و باید بنا را بر اکثر بگذارد.

مناسک محشی ۸۸، ص ۲۸۲ و ۲۸۳، س ۷۰۵، پاورقی ۳

سؤال: وظیفه کثیرالشک در تعداد ریگ‌های رمی چیست؟

به شک خود، اعتناء نکنید.

بسم الله الرحمن الرحیم

بسم شک خود، اعتناء نکنید.

آیت الله شبیری رحمته الله علیه

حکم وسواسی و کثیرالشک در تعداد دورهای طواف فرق می کند و معیار در تحقق این دو عنوان عرف است. اولی بنا را بر طرفی که به نفع اوست می گذارد. دومی باید در صورت شک،

طواف را اعاده نماید. کثیرالشک در رمی به اندازه ای سنگ بیندازد که اطمینان کند هفت سنگ را زده است.

پرسش

کرم و هاسی که ریگ است در تمام حلقه های طواف تکی که میاید
و نفس این دو نمون، حرف است. اعلی بنا بر فرقی که در شیخ
اوست میگوید. در میاید و صورت تکب، طواف را با او نماید.
که ریگ در رمی، اندازه ای تکب تا آنکه اطمینان کند هفت
تکب را زده است.

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

معیار در کثیرالشک در طواف نظر عرف است و معنای عدم اعتنا این است که بنا به نفع خود، یعنی به اکثر بگذارد، مگر اینکه بنا بر زیادی موجب بطلان عمل گردد، که در این صورت بنا بر اقل می گذارد که عمل صحیح شود.

مناسک محشی، ۸۸، ص ۲۸۲ و ۲۸۳، س ۷۰۵، پاورقی ۳

سؤال: وظیفه کثیر الشک در تعداد ریگ های رمی چیست؟

به شک خود اعتنا نکند و به نفع خود بنا بگذارد.

پرسش

به شک خود اعتنا نکند و به نفع خود بنا بگذارد و الله العالی

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

کسی که بیش از مقدار معمول و متعارف شک می کند. و امری عرفی است و نباید اعتنا کند. و بنا را بر طرف صحیح و آنچه به نفع اوست بگذارد.

که اگر جز از مقدار معمول و متعارف شک نکند. و امری عرفی است و نباید اعتنا کند.

و بنا را بر طرف صحیح و آنچه به نفع اوست بگذارد.

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

اگر در عرف بگویند زیاد شک می کند، بنا بر طرفی می گذارد که به نفع عمل اوست.

مناسک محشی، ص ۲۸۲ و ۲۸۳، س ۷۰۵، پاورقی ۳

سؤال: وظیفه کثیر الشک در تعداد ریگ های رمی چیست؟

به شک خود، اعتناء نکند.

پرسش

به شک خود اعتنا نکند.

آیت‌الله نوری همدانی رحمته‌الله

معیار در کثیرالشک عرف است، عدم اعتنا یعنی بنا بگذارد که اتیان کرده است، مگر اینکه اتیان آن شی مشکوک مبطل باشد که در این صورت بنابر عدم اتیان آن می‌گذارد.

مناسک محشی ۸۸، ص ۲۸۲ و ۲۸۳، س ۷۰۵، پاورقی ۳

آیت‌الله وحید خراسانی رحمته‌الله

معیار کثیرالشک عرفی است. کثیرالشک در طواف؛ باید بنابر احتیاط واجب به شک خود اعتنا کند و کثیرالشک در رمی به اندازه‌ای سنگ بیاندازد که علم پیدا کند هفت سنگ را پرتاب نموده است.

مناسک و استفتانات حج، ص ۲۸۶، عنوان ۶۷۰
استفتاء شفاهی از دفتر معظم له

خروج پی در پی در طواف و نماز طواف

سؤال: حکم طواف و نماز کسی که پی در پی از او باد معده خارج می‌شود، چیست؟

امام خمینی رحمته‌الله

حکم مبطلون را دارد و چنانچه نتواند در اثنای طواف وضو بگیرد یا حرجی باشد اکتفا به یک وضو برای طواف کافی است؛ ولی اگر بتواند ولو با حمل آب در اثنای طواف وضو بگیرد، واجب است تجدید وضو کند و هم چنین است حکم در نماز طواف.

مناسک محشی ۹۷، ص ۳۵۴ و ۳۵۵، س ۷۳۸

آیت‌الله بهجت رحمته‌الله

مانند مسلوس است باید برای هر کدام از طواف و نماز طواف یک وضو بگیرد و فوراً مشغول اعمال شود مثل مسلوس.

توضیح المسائل، ص ۶۴، م ۳۱۶ و ۳۱۷

مناسک حج، ص ۱۱۶، م ۴۷۳

مناسک محشی ۹۷، ص ۳۵۴ و ۳۵۵، س ۷۳۸، پاورقی ۱

آیت الله تبریزی رحمته الله علیه

بنابر احتیاط حکم مبطون را دارد؛ پس برای طواف یک وضو و برای نماز طواف هم یک وضو و اگر تجدید وضو سخت باشد یک وضو (برای هر دو) کافی است مگر اینکه حدثی غیر از آنچه مستند به بیماری است از او سر بزند در صورت تمکن هم شخصاً طواف کند و هم برای طواف نائب بگیرد.

مناسک حج، ص ۱۲۱ و ۱۲۲، ۱۲۳م ۲۹۹

توضیح المسائل، ص ۵۶، با استفاده از ۳۱۵م

مناسک محشی ۹۷، ص ۳۵۴ و ۳۵۵، س ۷۳۸، باورقی ۱

آیت الله خامنه ای مد ظله العالی

چنانچه در طول شبانه روز زمانی برای او پیش می آید که می تواند وضوی خود را به مقدار طواف و نماز آن نگهدارد واجب است در آن زمان طواف و نماز را انجام دهد در غیر این صورت اگر حرج و مشقت شدید ندارد واجب است در اثناء طواف و نماز وضو را تجدید کند و اگر حرج دارد یک وضو برای طواف و یک وضو برای نماز کافی است.

بسم الله

پایه و اصل نماز در زمانی برای او پیش می آید که می تواند وضوی خود را بخورد طواف و

نماز آن نگهدارد واجب است در آن زمان طواف و نماز را انجام دهد در غیر این صورت اگر

حرج و مشقت شدید ندارد واجب است در اثناء طواف و نماز وضو را تجدید کند و اگر حرج دارد

یک وضو برای طواف و یک وضو برای نماز کافی است. دفتر حضرت آیت الله خامنه ای، قم

۲۷۸۰۰

آیت الله خوئی رحمته الله علیه

حکم مسلوس را دارد. برای طواف یک وضو و برای نماز طواف هم یک وضو بگیرد ولی اگر وضو گرفتن بعد از هر دفعه برای او سخت است، یک وضو برای طواف و نماز کافی است مگر اینکه حدثی غیر از آنچه مستند به بیماری اوست از او سر بزند.

مناسک محشی، ص ۲۴۸، ۶۰۵م، باورقی ۳

مناسک محشی، ص ۳۵۴ و ۳۵۵، س ۷۳۸، باورقی ۱

توضیح المسائل، ص ۵۳ و ۵۴، ۳۱۵م و ۳۲۱

آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

اگر فرصتی دارد که در آن فرصت طواف یا نماز را (بدون اینکه باد معده از او خارج شود) انجام دهد باید طواف و نماز را با وضو و در آن فرصت انجام دهد. و اگر فرصتی به این نحو ندارد یک وضو می‌گیرد و تا وقتی که حدث متعارف از او خارج نشده، با آن وضو اعمال را انجام می‌دهد.

باسمه تعالی

اگر فرصتی دارد که در آن فرصت طواف یا نماز را (بدون اینکه باد معده از او خارج شود) انجام دهد باید طواف و نماز را با وضو و در آن فرصت انجام دهد. و اگر فرصتی به این نحو ندارد یک وضو می‌گیرد و تا وقتی که حدث متعارف از او خارج نشده با آن وضو اعمال را انجام می‌دهد.

۱۳۳۸ هـ ق / ۱۳۳۸ م
مجلس علمیه عالی قم

آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

(حکم مبطلون را دارد) چنین شخصی خروج باد مبطل وضویش نیست و طواف و نماز طوافش صحیح است.

باسم تعالی

بخش فقهی خروج باد مبطل وضویش نیست

و طواف و نماز طوافش صحیح است.

۱۳۳۸ هـ ق / ۱۳۳۸ م
مجلس علمیه عالی قم

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

مبطلون برای طواف نایب بگیرد و احتیاطاً خودش هم طواف کند بدین گونه که (خودش) برای طواف یک وضو بگیرد و چهار شوط آن را به جا آورد و بعد تجدید وضو کرده و سه شوط دیگر آن را انجام دهد.

استفتائات حج، ص ۱۲۵، س ۳۸۴

توضیح المسائل، ص ۵۵، م ۳۱۷

مناسک محشی، ص ۳۵۴ و ۳۵۵، س ۷۳۸، پاورقی ۱

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

باید برای هر کدام از طواف و نماز طواف یک وضو بگیرد و بنا بر احتیاط واجب نایب هم

بگیرد.

مناسک حج، ص ۱۷۸، م ۵۲۹

توضیح المسائل، ص ۵۱، م ۳۱۷

احکام عمره مفرده، ص ۱۱۴، م ۲۵۲

آیت الله گلپایگانی رحمته الله علیه

بنابر احتیاط برای طواف و نماز هر کدام یک وضو بگیرد و بنابر احتیاط یک نایب هم بگیرد.

آداب و احکام حج، ص ۱۹۴، م ۴۷۷

مجمع المسائل، ج ۱، ص ۴۶۹، س ۱۳

توضیح المسائل، ص ۵۳، م ۳۱۸

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

چنانچه نتواند در اثناء طواف وضو بگیرد یا اینکه زیاد زحمت داشته باشد. می تواند برای طواف به یک وضو اکتفا کند و برای نماز طواف وضوی دیگری بگیرد.

مناسک جامع حج، ص ۱۸۲، س ۶۲۵

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

اگر وقت مشخصی دارد که بتواند طواف و نماز را با وضو انجام دهد آن وقت را انتخاب کند، در غیر اینصورت برای طواف یک وضو و برای نماز نیز وضوی دیگری بگیرد و بنابر احتیاط نایب هم بگیرد.

بِسْمِ اللَّهِ

اگر وقت مشخصی دارد که تواند طواف و نماز را با وضو انجام دهد آن وقت

را انتخاب کند، در غیر اینصورت برای طواف یک وضو و برای نماز نیز

وضوی دیگری بگیرد، و بنابر احتیاط نایب هم بگیرد. حسین فرجی

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

حکم سلس البول را دارد و طهارت عذریه کافی است. یک وضو برای طواف و نماز آن کفایت می کند.

توضیح المسائل، ص ۵۵ و ۵۶، م ۳۱۲ و ۳۱۵

مناسک و استفتائات حج، ص ۲۸۳، عنوان ۶۶۲

ملاک نیابت طواف مستحبی

سؤال: در موارد زیر به جا آوردن طواف مستحبی، به نیابت از دیگری و نیابت کردن در طواف کسی که او نیز اعمال به جا می آورد. چه حکمی دارد؟

- الف) پس از احرام عمره‌ی مفرده یا تمتع، پیش از طواف و بقیه‌ی اعمال
 ب) پس از احرام حج، قبل از رفتن به عرفات
 ج) پس از اعمال منی، پیش از اعمال مکه

آیت‌الله بهجت رحمته‌الله

الف و ب و ج) اشکالی ندارد.

مناسک محشی ۸۸، ص ۳۱۲، س ۷۸۵

آیت‌الله تبریزی رحمته‌الله

- الف) پس از اتمام اعمال طواف مستحبی به جا آورد یا نیابت از غیر بکند.
 ب) بنا بر احتیاط طواف نکند، ولی به حج و عمره ضرر نمی‌زند.
 ج) بنا بر احتیاط استحبابی طواف نکند.

مناسک محشی ۸۸، ص ۳۱۲، س ۷۸۵، پاورقی ۱

آیت‌الله خامنه‌ای رحمته‌الله

الف و ب) نیابت برای معذورین مانع ندارد و لکن احوط ترک نیابت در طواف مستحبی است ولی به حج و عمره ضرر نمی‌زند.

الف و ب: نیابت برای معذورین مانع ندارد لکن احوط ترک نیابت در طواف مستحبی است ولی به حج و عمره ضرر نمی‌زند.

ج) احوط آن است که تا اعمال واجب را انجام نداده طواف مستحبی نکند. (ولی به حج و عمره ضرر نمی‌زند).

ج: احوط آن است که تا اعمال واجب را انجام نداده طواف مستحبی نکند.

مناسک محشی ۸۸، ص ۳۱۲، س ۷۸۵، پاورقی ۱

آیت‌الله سیستانی رحمته‌الله‌علیه

الف و ب و ج) در همه‌ی این موارد جایز است ولی پس از احرام حج و قبل از رفتن به عرفات بنا بر احتیاط واجب جایز نیست. و چنانچه انجام داد تلبیه بگوید.

مناسک محشی ۸۸، ص ۳۱۲، س ۷۸۵، پاورقی ۱

آیت‌الله صافی گلپایگانی رحمته‌الله‌علیه

الف) اشکال ندارد هر چند خلاف احتیاط (مستحب) است.

ب) _____.

ج) اشکال ندارد هر چند خلاف احتیاط (مستحب) است.

مناسک محشی، ص ۳۱۲، س ۷۸۵، پاورقی ۱

آیت‌الله فاضل لنکرانی رحمته‌الله‌علیه

الف و ب) بنا بر احتیاط طواف نکند، ولی به حج و عمره ضرر نمی‌زند.

ج) مانعی ندارد.

مناسک محشی ۸۸، ص ۳۱۲، س ۷۸۵، پاورقی ۱

آیت‌الله مکارم شیرازی رحمته‌الله‌علیه

الف و ب و ج) احتیاط ترک طواف مستحبی در تمام اینگونه موارد است ولی به حج و عمره

ضرر نمی‌زند.

مناسک محشی ۸۸، ص ۳۱۲، س ۷۸۵، پاورقی ۱

آیت‌الله نوری همدانی رحمته‌الله‌علیه

الف، ب و ج) احوط ترک طواف مستحبی می‌باشد ولی به حج و عمره ضرر نمی‌زند.

مناسک محشی ۸۸، ص ۳۱۲، س ۷۸۵، پاورقی ۱

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

الف) عمره تمتع بعد از طواف و قبل از تقصیر جایز نیست و در عمره تمتع قبل از طواف و در عمره مفرده قبل از تقصیر بنا بر احتیاط طواف مستحبی انجام ندهد و اگر انجام داد به عمره ضرر نمی زند.

ب) جایز نیست و اگر انجام داد ضرر به حج نمی زند، ولی بهتر آن است که تلبیه را دو مرتبه بگوید.

ج) مانعی ندارد.

مناسک و استفتائات حج، ص ۲۹۲ و ۲۹۳، عنوان ۶۹۱ و ۶۹۴

معیار صحت طواف معذور با ویلچر

سؤال: اگر کسی عمل جراحی کرده باشد و در حال راه رفتن خونابه از (مقعد) او خارج شود؛ چنانچه با ویلچر طواف کند این مشکل را نداشته باشد:

الف) آیا لازم است حتماً با ویلچر طواف کند؟

ب) در صورتی که بدون ویلچر طواف نماید و خونابه از او خارج شود، حکم طواف او چیست؟

آیت الله بهجت رحمته الله علیه

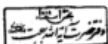
الف) بله، اگر متمکن است با سایر شرایط.

ب) بله، اگر متمکن است با سایر شرایط.

ب) با خروج خونابه وضوی او باطل نمی شود، ولی بدن و لباس او نجس می شود که احکام

آن در صورت جهل مطلق و علم در اثناء، در مناسک آمده است.

با خروج خونابه وضو او باطل می شود -
ولی بدن و لباس او نجس نمی شود که -
احکام آن در صورت جهل مطلق و علم
در اثناء و در مناسک آمده است.

آیت الله خامنه‌ای رحمته علیه

الف) اگر چرخ مزبور را، در مطاف خودش راه میبرد، طواف با چرخ متعین است.

اگر چرخ مزبور را، در مطاف خودش راه می برد،
طواف با چرخ متعین است.

ب) اگر از طواف با چرخ به نحوی که ذکر شد، متمکن است، طواف بدون چرخ با خروج

نجاست مجزی نیست .

اگر از طواف با چرخ در نحوی که ذکر شد، متمکن است،
طواف بدون چرخ با خروج ناست مجزی نیست.

آیت الله سیستانی رحمته علیه

الف) با ویلچر طواف کند.

ج- با ویلچر طواف کند .

ب) طواف او صحیح است.

طواف او صحیح است .

آیت الله شبیری زنجانی رحمته علیه

الف) اگر می تواند خودش در محلی که طواف صحیح است با ویلچر طواف کند این چنین

کند وگرنه هم خودش طواف کند هم با ویلچر توسط دیگری طواف کند. و اگر با ویلچر امکان

طواف در جایی که طواف صحیح است وجود ندارد هم خودش طواف کند هم نایب بگیرد.

پاسخ

اگر چه خودش در محلی که طواف صحیح است ویلچر
طواف کند این چنین که اگر هم خودش طواف کند
هم با ویلچر توسط دیگری طواف کند.
و اگر با ویلچر امکان طواف در جایی که طواف صحیح
است وجود ندارد هم خودش طواف کند هم نایب بگیرد.

آیتالله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

الف) در مفروض سؤال چنانچه با تأخیر بتواند طاهرأ طواف انجام دهد تأخیر لازم است و اگر تأخیر ممکن نبود، طواف کند، بعد از آن نایب هم بگیرد. و چنانچه ویلچر را خود حرکت دهد (نه آن که او را طواف دهند) طواف با آن مقدم است.

در مفروض سؤال چنانچه با تأخیر بتواند طاهرأ طواف انجام دهد تأخیر لازم است و اگر تأخیر ممکن نبود، طواف کند، بعد از آن نایب هم بگیرد. و چنانچه ویلچر را خود حرکت دهد (نه آن که او را طواف دهند) طواف با آن مقدم است.

ب) _____

آیتالله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

الف) خیر لازم نیست با ویلچر طواف کند.

ب) طوافش محکوم به صحت است.

ب) طوافش محکوم به صحت است.

طوافش محکوم به صحت است.

آیتالله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

الف) در فرض سؤال این کار لازم است.

ب) احتیاط آنست طوافش را با ویلچر اعاده کند.

الف: در فرض سؤال این کار لازم است =

ب: احتیاط آنست طوافش را با ویلچر اعاده کند.

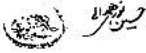

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

الف) در فرض سؤال با ویلچر طواف نماید.

بسمه تعالی جواب در فرض سؤال با ویلچر طواف نماید

ب) باطل است.

جواب ب باطل است

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

الف) بنا بر احتیاط واجب باید هم با ویلچر طواف کند هم بدون آن.

ب) چنانچه در همه زمانها خون آبه خارج می شود به نحوی که اجتناب از آن حرجی باشد،

مانعی ندارد ولی باید در آن محل چیزی بگذارد که نجاست به ساتر و لباس طوافش سرایت

نکند.

مناسک حج، ص ۱۵۰، با استفاده از م ۲۹۴

استفتاء موجود در اداره پاسخ به سؤالات

خواندن نماز طواف مستحب در حال حرکت

سؤال: آیا نماز طواف مستحب را می توان در حال حرکت و راه رفتن خواند؟

آیات عظام: بهجت علیه السلام، تبریزی علیه السلام، سیستانی علیه السلام، شبیری زنجانی علیه السلام، صافی
گلپایگانی علیه السلام، فاضل لنکرانی علیه السلام، وحید خراسانی علیه السلام
مانعی ندارد.^۱

آیات عظام: خامنه ای علیه السلام و مکارم شیرازی علیه السلام

صحت نماز طواف ولو نماز طواف مستحبی باشد در حال راه رفتن محل اشکال است، و

احوط استقرار در حال نماز طواف مستحبی است.^۲

۱. آیت الله بهجت علیه السلام: مناسک محشی ۸۸، ص ۳۱۱، ۷۸۲، پاورقی ۱
- آیت الله تبریزی علیه السلام: مناسک محشی ۸۸، ص ۳۱۱، ۷۸۲، پاورقی ۱
- آیت الله سیستانی علیه السلام: مناسک محشی ۸۸، ص ۳۱۱، ۷۸۲، پاورقی ۱
- آیت الله شبیری زنجانی علیه السلام: استفتائات موجود در اداره پاسخ به سؤالات دینی
- آیت الله صافی گلپایگانی علیه السلام: مناسک محشی ۸۸، ص ۳۱۱، ۷۸۲، پاورقی ۱
- آیت الله فاضل لنکرانی علیه السلام: مناسک محشی ۸۸، ص ۳۱۱، ۷۸۲، پاورقی ۱
- آیت الله وحید خراسانی علیه السلام: استفتاء شفاهی از دفتر معظم له
۲. آیت الله خامنه ای علیه السلام: استفتائات موجود در اداره پاسخ به سؤالات دینی
- آیت الله مکارم شیرازی علیه السلام: مناسک محشی ۸۸، ص ۳۱۱، ۷۸۲، پاورقی ۱

وظیفه مکلف در تصحیح قرائت نماز طواف

سؤال: الف) وظیفه کسی که نمی‌تواند قرائت یا ذکرهای واجب نماز طواف را صحیح بخواند چیست؟

ب) کسی که در یادگیری قرائت و ذکر واجب نماز مسامحه کرده تا وقت تنگ شود، وظیفه‌اش چیست؟

امام خمینی رحمته الله علیه

الف) باید نماز را به هر ترتیبی که می‌تواند خودش به جا آورد و کافی است و اگر ممکن است باید کسی را بگمارد که نماز را تلقین او کند.

ب) نماز را به هر نحو که می‌تواند باید بخواند لیکن معصیت کار است و اگر ممکن است باید کسی را بگمارد که نماز را تلقین او کند. و لیکن نائب گرفتن به تنهایی کافی نیست.

مناسک محشی ۹۷، ص ۳۷۵، م ۷۸۹

آیت الله اراکی رحمته الله علیه

الف و ب) نماز را به همان قسم که می‌تواند بخواند و احتیاطاً نائب هم بگیرد و اگر می‌تواند به جماعت هم بخواند.

استفتانات، ص ۱۰۴، س ۷

آیت الله بهجت رحمته الله علیه

الف و ب) در صورتی که امکان داشته باشد نمازش را به جماعت بخواند و در صورت عدم امکان کسی نماز بخواند و او هم همراه او بخواند یا اگر ممکن است از روی نوشته بخواند و اگر به هیچ وجه امکان نبود هر طوری نماز بخواند کافی است.

توضیح المسائل، ص ۱۶۲، با استفاده از م ۸۲۲

مناسک حج و عمره، ص ۱۳۸، م ۵۷۶ و ۵۷۷

آیت الله تبریزی رحمته الله علیه

الف) در صورتی که نتواند آن را درست کند اشکالی در اکتفای به آنچه می تواند در نماز طواف و غیر آن نیست، و همان اندازه کافی است.

ب) احوط این است به اندازه ای که می تواند نماز طواف را بجا آورد و آن را به جماعت بخواند و نائب نیز بگیرد.

مناسک حج، ص ۱۳۷، م ۳۳۵

مناسک الحج، ص ۱۴۳، م ۳۳۱

آیت الله خامنه ای رحمته الله علیه

الف) باید نماز را به هر ترتیبی که می تواند خودش بجا آورد و کافی است و اگر ممکن است باید کسی را بگمارد که نماز را تلقین او کند.

ب) نماز را به هر نحو که می تواند باید بخواند لیکن معصیت کار است و اگر ممکن است باید کسی را بگمارد که نماز را تلقین او کند. و لیکن نائب گرفتن به تنهایی کافی نیست.

مناسک محشی، ص ۳۷۵، م ۷۸۹

سؤال: اگر هنگام خواندن نماز طواف، امکان قرائت صحیح با تلقین میسر شود، آیا تلقین واجب می شود؟ در فرض مرقوم واجب است کسی را بگمارد که نماز را به او تلقین کند.

بسم الله الرحمن الرحیم
در فرض مرقوم واجب است کسی را بگمارد که نماز را
بر او تلقین کند.
۲۳۲۱۵
دفتر
مجلس امامت و رهبری
مجلس استفتاء

آیت الله خویی رحمته الله علیه

الف) در صورتی که نمازگزار نتواند قرائت نمازش را درست کند در اکتفای به آنچه می تواند (در نماز طواف و غیر آن) اشکالی نیست و همان اندازه کافی است.

ب) احوط این است که به اندازه ای که می تواند نماز طواف را به جا آورد و آن را به جماعت بخواند و نائب نیز بگیرد.

مناسک حج، ص ۲۱۵ و ۲۱۶، م ۳۳۵

آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

الف وب) اگر امکان قرائت صحیح با تلقین در نماز طواف حرجی نیست، واجب است کسی را بگمارد که او را تلقین کند یا با گوش کردن صوت، الفاظ را به طور صحیح ادا کند در غیر این صورت اگر مقدار زیادی از سوره حمد را بتواند به طور صحیح بخواند، خواندن حمد به همین صورت کافی است. و اگر نتواند احتیاط واجب مقداری از قرآن را که می تواند صحیح بخواند، یا به آن اضافه کند، اگر نتواند تسبیح بگوید.

اگر وقت برای یاد گرفتن همه حمد نباشد، اگر به مقدار معنی به یاد بگیرد، کافی است و اگر نتواند، مقداری از قرآن را بخواند که عرفاً قرآن خواندن صدق کند و اگر نتواند، تسبیح بگوید. و اما سوره از جاهلی که نتواند یاد بگیرد ساقط است.

مناسک محشی ۹۷، ص ۳۷۵، م ۷۸۹، پاورقی ۲

مناسک حج، ص ۲۴۸ و ۲۴۹، س ۳۴۸

سؤال: اگر هنگام خواندن نماز طواف، امکان قرائت صحیح با تلقین میسر شود، آیا تلقین واجب می شود؟

اگر حرجی نیست واجب است کسی را بگمارد که او را تلقین کند یا با گوش کردن صوت، الفاظ را به طور صحیح اداء کند، البته بر دیگران واجب نیست او را تلقین کنند.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اگر حرجی نیست واجب است کسی را بگمارد که او را تلقین کند یا با گوش کردن صوت، الفاظ را به طور صحیح اداء کند، البته بر دیگران واجب نیست او را تلقین کنند.

۳۳- ذی القعدة الحرام ۱۳۸۰

آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

الف) به بهترین شکل ممکن ولو با تلقین بخواند.

ب) به بهترین شکل ممکن ولو با تلقین بخواند. در هر دو صورت نماز جماعت و نائب گرفتن لزومی ندارد و به جماعت خواندن مطابق احتیاط استحبابی است.

مناسک الحج، ص ۱۷۶، با استفاده از م ۵۱۹ و ۵۲۰

مناسک محشی ۹۷، ص ۳۷۵، م ۷۸۹، پاورقی ۲

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

الف) واجب است بطور فرادی بخواند و اگر نایب هم بگیرد جهت نماز، بهتر و مطابق احتیاط است.

ب) نماز را به هر نحو که می تواند بخواند هر چند معصیت کار است و احوط اولی (احتیاط مستحب) این است که در صورت امکان به جماعت هم بخواند و نایب هم بگیرد.

استفتائات حج، ص ۱۷۳ و ۱۷۴، ۵۵۵، ۵۵۹ و با استفاده از س ۵۶۰

سؤال: اگر هنگام خواندن نماز طواف، امکان قرائت صحیح با تلقین میسر شود، آیا تلقین واجب می شود؟
بلی در صورت امکان لازم است.

بلی در صورت امکان لازم است والله العالم.

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

الف) باید نماز را به هر ترتیبی که می تواند خودش بجا آورد و کافی است و اگر ممکن است باید کسی را بگمارد که نماز را تلقین او کند و احتیاط مستحب آن است که در مقام ابراهیم به شخص عادل و افتد کند یا نایب بگیرد ولی نمی تواند به نماز جماعت یا نایب اکتفا کند.

ب) نماز را به هر نحو که می تواند بخواند هر چند معصیت کار است و احوط اولی این است که در صورت امکان به جماعت هم بخواند و نایب هم بگیرد.

مناسک حج، ص ۲۲۰، ۶۶۱م و ۶۶۲

احکام عمره مفرده، ص ۱۴۹ و ۱۵۰، ۳۴۹م و ۳۵۰

آیت الله گلپایگانی رحمته الله علیه

الف و ب) در صورتی که امکان تعلیم قبل از ضیق وقت باشد، تعلم واجب است و در ضیق وقت باید کسی را بگمارد که نماز را تلقین او کند و اگر امکان تلقین نباشد احتیاط (واجب) آن است که نمازش را خودش بخواند و در صورت امکان به جماعت هم نیز تکرار کند و بهتر و اولی آن است که نایب هم بگیرد.

مناسک الحج، ص ۱۱۸، بحث نماز طواف

آداب و احکام حج، ص ۲۴۹، ۶۲۵م

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

الف) در صورتی که هنگام خواندن نماز طواف، امکان قرائت صحیح با تلقین میسر باشد باید تلقین کند و الا همان مقدار که می تواند کافی است.

ب) به همان مقدار که می تواند بخواند کافی است ولی معصیت کرده است و در صورتی که امکان قرائت صحیح با تلقین میسر باشد باید تلقین کند و نائِب گرفتن لازم نیست و خواندن نماز طواف به جماعت اشکال دارد.

مناسک حج، ص ۱۱۲ و ۱۱۳، ۲۲۱م

استفتانات جدید، ج ۱، ص ۱۲۹، س ۴۳۶

سؤال: اگر هنگام خواندن نماز طواف، امکان قرائت صحیح با تلقین میسر شود، آیا تلقین واجب می شود؟

آری لازم است.

حاشیه

آری لازم است

۱۰/۵/۱۰

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

الف) باید نماز را به هر ترتیبی که می تواند خودش بجا آورد و کافی است و اگر ممکن است باید کسی را بگمارد که نماز را تلقین او کند و احتیاط مستحب آن است به شخص عادل اقتدا کند ولی تنها به این نماز که با جماعت به جا می آورد نمی تواند اکتفا کند؛ چنانچه نائِب گرفتن لازم و کافی نیست.

ب) نماز را به هر نحو که می تواند باید بخواند لیکن معصیت کار است و اگر ممکن است باید کسی را بگمارد که نماز را تلقین او کند و اگر بخواهد احتیاط کند، به احتیاط مستحب به قسمت «الف» عمل نماید.

مناسک حج، ص ۱۱۶ و ۱۱۷، ۲۰۴م و ۲۰۶

مناسک الحج، ص ۱۵۴، ۳۲۴م

سؤال: اگر هنگام خواندن نماز طواف، امکان قرائت صحیح با تلقین میسر شود، آیا تلقین واجب می شود؟
بله در صورت امکان کسی را بگمارد که نماز را تلقین او کند و اگر نتوانست یا اینکه خودش می خواند ولی غلط می خواند باید نائب بگیرد تا نائب هم بخواند.

بِسْمِ اللّٰهِ

بله در صورت امکان کسی را بگمارد که نماز را تلقین او کند، و اگر نتوانست یا اینکه خودش می خواند ولی غلط می خواند باید نائب بگیرد تا نائب هم بخواند.

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

الف) اگر متمکن از تصحیح نباشد بدون اشکال آنچه از قرائت بلد است برای او کافی است.
ب) اگر امکان تصحیح و قرائت با تلقین نباشد باید نماز را با همان قرائت غلط بخواند و بنا بر احتیاط واجب آن را به جماعت هم بجا آورد و نایب هم برای آن بگیرد.

مناسک و استفتائات حج، ص ۳۰۵، م ۳۲۸

انکشاف اشتباه در قرائت با اطمینان به صحت نماز طواف

سؤال: اگر کسی مطمئن باشد قرائت یا ذکری که در نماز می گوید درست است و نماز طواف را همان گونه بخواند و قبل از خروج از مکه بفهمد اشتباه بوده، حکمش چیست؟

آیات عظام: امام خمینی رحمته الله علیه، اراکی رحمته الله علیه، خامنه‌ای رحمته الله علیه، فاضل لنکرانی رحمته الله علیه، مکارم شیرازی رحمته الله علیه

اگر احتمال غلط بودن آن را نمی داده، نمازش صحیح است.^۱

۱. آیات عظام: امام خمینی رحمته الله علیه، اراکی رحمته الله علیه، خامنه‌ای رحمته الله علیه، فاضل لنکرانی رحمته الله علیه، مکارم شیرازی رحمته الله علیه؛ مناسک محشی،

آیات عظام: تبریزی رحمته، خوئی رحمته، سیستانی رحمته، شبیری زنجانی رحمته، نوری همدانی رحمته،
وحید خراسانی رحمته

اگر در اشتباه خود معذور باشد نمازش صحیح است و نیاز به اعاده ندارد ولی اگر معذور نبوده لازم است پس از تصحیح قرائت، نماز را اعاده کند.^۱

آیت الله بهجت رحمته

نمازش باطل است و باید نماز را به طور صحیح اعاده کند.

مناسک محشی ۹۷، ص ۳۸۰ و ۳۸۱، س ۸۰۳، پاورقی ۲

مناسک حج و عمره، ص ۱۳۸، م ۵۷۷

آیات عظام: صافی گلپایگانی رحمته، گلپایگانی رحمته

نماز طواف را باید قضا کند. و در قضای نماز طواف عمره و حج، رعایت ترتیب شود.^۲

۱. آیت الله تبریزی رحمته: مناسک حج، ص ۱۳۷، م ۳۳۶

آیت الله خوئی رحمته: مناسک حج، ص ۲۱۶، م ۳۳۶

آیت الله سیستانی رحمته: مناسک حج، ص ۲۵۰، م ۳۲۲

آیت الله شبیری زنجانی رحمته: مناسک محشی ۹۷، ص ۳۸۰ و ۳۸۱، س ۸۰۳، پاورقی ۲

آیت الله نوری همدانی رحمته: مناسک الحج، ص ۱۵۴، م ۳۲۴

آیت الله وحید خراسانی رحمته: مناسک و استفتائات حج، ص ۳۰۵، م ۳۲۹

۲. آیت الله صافی گلپایگانی رحمته: استفتائات حج، ص ۱۷۴، س ۵۵۸

آیت الله گلپایگانی رحمته: احکام و آداب حج، ص ۲۵۳، س ۶۳۶ و مناسک محشی ۹۷، ص ۳۸۰ و ۳۸۱، س ۸۰۳، پاورقی ۲

مستحبی نبودن سعی

سؤال: در فتوای فقها، استحباب سعی وارد نشده است، آیا سعی استحباب نفسی دارد؟ در موردی که سهواً سعی را اضافه به جا آورد، فتوا به استحباب هفت شوط دوم داده‌اند، آیا از این مورد، می‌توان استحباب سعی را استفاده کرد؟

آیات عظام: تبریزی رحمته، خامنه‌ای رحمته، سیستانی رحمته، فاضل لنکرانی رحمته، صافی گلپایگانی رحمته، مکارم شیرازی رحمته، نوری همدانی رحمته، وحید خراسانی رحمته استحباب (نفسی) ندارد.^۱

سعی از مسعای جدید

سؤال: آیا سعی از قسمت جدید الأحداث مسعی در طبقه همکف کفایت می‌کند؟

آیات عظام: بهجت رحمته، صافی گلپایگانی رحمته اگر ثابت شود که عرض مسعای جدید، در بین کوه صفا و مروه است، مانعی ندارد وگرنه با رعایت اقرب به مسعای قدیم، مجزی است.^۲

۱. آیت‌الله تبریزی رحمته: مناسک محشی ۸۸، ص ۳۳۹ و ۳۴۰، ۸۳۹، پاورقی ۳

آیت‌الله خامنه‌ای رحمته: استفتانات موجود در اداره پاسخ به سؤالات دینی

آیت‌الله سیستانی رحمته: مناسک محشی ۸۸، ص ۳۳۹ و ۳۴۰، ۸۳۹، پاورقی ۳

آیت‌الله صافی گلپایگانی رحمته: مناسک محشی ۸۸، ص ۳۳۹ و ۳۴۰، ۸۳۹، پاورقی ۳

آیت‌الله فاضل لنکرانی رحمته: استفتانات موجود در اداره پاسخ به سؤالات دینی

آیت‌الله مکارم شیرازی رحمته: مناسک محشی ۸۸، ص ۳۳۹ و ۳۴۰، ۸۳۹، پاورقی ۳

آیت‌الله نوری همدانی رحمته: مناسک محشی ۸۸، ص ۳۳۹ و ۳۴۰، ۸۳۹، پاورقی ۳

آیت‌الله وحید خراسانی رحمته: مناسک و استفتانات حج، ص ۳۲۸، با استفاده از م ۳۴۲

۲. آیات عظام: بهجت رحمته، صافی گلپایگانی رحمته: مناسک محشی ۹۷، ص ۶۶۵، ۱۴۱۸

آیات عظام: خامنه‌ای رحمته، شبیری زنجانی رحمته، مکارم شیرازی رحمته، نوری همدانی رحمته

سعی در مسعای جدید مجزی است.^۱

آیت‌الله سیستانی رحمته

اگر به جهت شهادت اهل خبره اطمینان پیدا کنند که کوه صفا و مروه تا مسعای جدید امتداد داشته است سعی در آنجا مجزی است.

مناسک محشی، ص ۳۴۲، س ۸۴۷/۲، پاورقی ۱

آیت‌الله وحید خراسانی رحمته

اگر بین الجبلین ثابت شود سعی در آنجا مجزی است. آنچه تا به حال ثابت شده است که بین صفا و مروه قرار دارد، مقداری از مسعای جدید است که تا فاصله پنج متری مسعای قدیم قرار دارد لذا بنا بر احتیاط واجب خارج از این مقدار سعی ننماید و در صورتی که در کل وقت معین شده برای سعی نتواند در آن محدوده، سعی انجام دهد باید از صفا شروع کند و حتی الإمكان در سعی رعایت کند که نزدیکتر به مسعای قدیم سعی بنماید و استقبال به مروه را تحفظ کرده و به مروه ختم نماید و سعی از طبقه زیرزمین هم محل اشکال است.

مناسک و استفتائات حج، ص ۳۴۳، عنوان ۸۱۹

جزوه دریافتی از دفتر، ص ۶۱، س ۲۳۵

۱. آیات عظام: خامنه‌ای رحمته، شبیری زنجانی رحمته، مکارم شیرازی رحمته، نوری همدانی رحمته: مناسک محشی ۹۷،

انجام سعی با حرکت به عقب

سؤال: شخصی در حال سعی گاهی عقب عقب به طرف مروه و یا صفا رفته است تکلیف او

چیست؟

آیات عظام: امام خمینی رحمته الله علیه، نوری همدانی رحمته الله علیه

باید آن مقدار را تدارک کند و اگر محل آن گذشته سعی او اشکال دارد و احتیاط در اتمام و

اعاده است.^۱

آیات عظام: تبریزی رحمته الله علیه، خوئی رحمته الله علیه، سیستانی رحمته الله علیه، صافی گلپایگانی رحمته الله علیه، گلپایگانی رحمته الله علیه

باید برگردد و آن مقدار را تدارک کند.^۲

آیات عظام: خامنه‌ای رحمته الله علیه، فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

باید آن مقدار را تدارک کند و اگر محل آن گذشته سعی او اشکال دارد و احتیاط در اتمام و

اعاده است. و می‌تواند سعی سابق را رها کرده و مجددا سعی را از سر بگیرد.^۳

۱. امام خمینی رحمته الله علیه: مناسک محشی ۹۷، ص ۴۰۶، ۸۷۵

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه: احکام عمره مفرده، ص ۲۲۰، ۱۲۹، و ص ۱۰۸، ۳۳۵م

۲. آیت الله تبریزی رحمته الله علیه: صراط النجاة، ج ۱، ص ۵۴۰، ۱۹۱۹

آیت الله خوئی رحمته الله علیه: صراط النجاة، ج ۱، ص ۵۴۰، ۱۹۱۹

آیت الله سیستانی رحمته الله علیه: استفتانات حج و عمره، ص ۲۸۱، ۶۶۹

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه: استفتانات حج، ص ۱۸۰، ۵۸۲

آیت الله گلپایگانی رحمته الله علیه: آداب و احکام حج، ص ۲۶۶، ۶۶۹

۳. آیت الله خامنه‌ای رحمته الله علیه: مناسک حج مطابق با فتاوی حضرت امام خمینی رحمته الله علیه و مقام معظم رهبری رحمته الله علیه، ص ۱۹۶، ۷۶۲

و مناسک محشی، ص ۴۰۶، ۸۷۵، پاورقی ۱

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه: احکام عمره مفرده، ص ۱۶۲، ۳۸۴م

آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

سعی او صحیح است، هر چند احتیاط استحبابی آن است که آن مقدار و نقص ما بعد آن را تدارک کند.

مناسک محشی ۹۷، ص ۴۰۶، س ۸۷۵، پاورقی ۱

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

می تواند برگردد و جبران کند و سعی او اشکال ندارد.

مناسک جامع حج، ص ۲۴۹، س ۸۷۱

مناسک محشی ۹۷، ص ۴۰۶، س ۸۷۵، پاورقی ۱

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

اگر از محل آن نگذشته آن مقدار را تدارک کند و اگر از آن محل گذشته در صورتی که موالات به هم نخورده و جاهل به حکم بوده، برگردد آن مقدار را تدارک کند و تا آخر سعی کامل ادامه دهد.

مناسک و استفتانات حج، ص ۳۳۸ و ۳۳۹، عنوان ۸۰۳

نمایان بودن غیر از وجه و کفین در سعی

سؤال: اگر در سعی، بعضی از مواضع زن غیر از وجه و کفین پیدا باشد، آیا به سعی او ضرر

می‌زند؟

آیات عظام: امام خمینی رحمته الله علیه، اراکی رحمته الله علیه، بهجت رحمته الله علیه، تبریزی رحمته الله علیه، خامنه‌ای رحمته الله علیه، خوئی رحمته الله علیه، سیستانی رحمته الله علیه، شبیری زنجانی رحمته الله علیه، فاضل لنکرانی رحمته الله علیه، صافی گلپایگانی رحمته الله علیه، گلپایگانی رحمته الله علیه، مکارم شیرازی رحمته الله علیه، وحید خراسانی رحمته الله علیه ضرر نمی‌زند.^۱ (اگر عمداً باشد گناه کرده است).

آیت‌الله نوری همدانی رحمته الله علیه

پوشش مواضعی غیر از صورت و دست در سعی با عدم وجود ناظر محترم معتبر نیست.

مناسک حج، ص ۱۲۲، م ۲۱۶

۱. امام خمینی رحمته الله علیه: مناسک محشی ۹۷، ص ۴۰۹، س ۸۸۵

آیت‌الله اراکی رحمته الله علیه: مناسک محشی ۹۷، ص ۴۴۱، س ۸۸۵

آیت‌الله بهجت رحمته الله علیه: مناسک حج، ص ۱۴۱، م ۵۹۵

آیت‌الله تبریزی رحمته الله علیه: مناسک حج، ص ۱۳۷ و ۱۳۸ با استفاده از میحث سعی

آیت‌الله خامنه‌ای رحمته الله علیه: مناسک محشی ۹۷، ص ۴۰۹، س ۸۸۵

آیت‌الله خوئی رحمته الله علیه: مناسک حج، ص ۲۱۶ و ۲۱۷، با استفاده از میحث سعی

آیت‌الله سیستانی رحمته الله علیه: ملحق مناسک حج، ص ۱۳۴، س ۲۷۸

آیت‌الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه: مناسک الحج، ص ۱۸۰، با استفاده از م ۵۳۳

آیت‌الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه: مناسک حج، ص ۲۲۸، با استفاده از م ۶۸۴

آیت‌الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه: استفتانات حج، ص ۱۸۹، س ۶۱۷

آیت‌الله گلپایگانی رحمته الله علیه: آداب و احکام حج، ص ۲۷۳، س ۶۹۲

آیت‌الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه: مناسک محشی، ص ۴۰۹، س ۸۸۵ و حج بانوان، ص ۱۱۹، س ۲

آیت‌الله وحید خراسانی رحمته الله علیه: مناسک و استفتانات حج، ص ۳۴۱، عنوان ۸۱۳

نگاه به چپ و راست و پشت سر در هنگام سعی

سؤال: آیا نگاه کردن در حال سعی به چپ و راست و یا پشت سر اشکال دارد؟

آیات عظام: امام خمینی رحمته الله علیه، اراکی رحمته الله علیه، بهجت رحمته الله علیه، تبریزی رحمته الله علیه، خامنه‌ای رحمته الله علیه، خویی رحمته الله علیه، سیستانی رحمته الله علیه، شبیری زنجانی رحمته الله علیه، فاضل لنکرانی رحمته الله علیه، نوری همدانی رحمته الله علیه، وحید خراسانی رحمته الله علیه اشکال ندارد.^۱

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

اگر در حال رفتن به صفا مقادیم^۲ بدن متوجه به صفا و در حال رفتن به مروه متوجه مروه باشد و هنگام برگرداندن سر، توقف کند اشکال ندارد.

استفتانات حج، ص ۱۸۰، س ۵۸۱

۱. امام خمینی رحمته الله علیه: مناسک محشی، ص ۳۹۲، س ۸۳۷

آیت الله اراکی رحمته الله علیه: مناسک محشی، ص ۴۲۳، س ۸۳۷

آیت الله بهجت رحمته الله علیه: مناسک حج و عمره، ص ۱۴۱، ۵۹۲

آیت الله تبریزی رحمته الله علیه: مناسک حج، ص ۱۳۹ و ۱۴۰، با استفاده از م ۳۴۲

آیت الله خامنه‌ای رحمته الله علیه: مناسک محشی، ص ۱۱۰، ۳۰۳، ۸۷۵، پاورقی ۴ و ص ۴۲۳، ۸۳۷، پاورقی ۸

آیت الله خویی رحمته الله علیه: مناسک حج، ص ۲۲۰، ۳۴۲ م و مناسک الحج، ص ۱۴۷، ۳۳۹ م

آیت الله سیستانی رحمته الله علیه: مناسک حج، ص ۲۵۳، ۳۳۹ م

آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه: مناسک الحج، ص ۱۸۵، ۵۴۹ م

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه: احکام عمره مفرده، ص ۱۶۲، با استفاده از م ۳۸۳

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه: مناسک حج، ص ۱۲۳، ۲۲۱ م و احکام عمره مفرده، ص ۱۰۷، ۳۳۴ م

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه: مناسک حج، ص ۱۷۴، با استفاده از م ۳۳۶

۲. جمع مُقدِّم، آنچه پیش باشد از روی

آیت الله گلپایگانی رحمته الله علیه

در صورتی که سینه و شانه‌ها در حال رفتن به مروه، رو به مروه، و در حال رفتن به صفا، رو به صفا باشد اشکال ندارد و همچنین برگرداندن بدن ولو به طور کامل در حال توقف بی اشکال است و نیز در حال دور زدن روی کوه صفا و مروه، انحراف از جانب راست به چپ مانعی ندارد.

آداب و احکام حج، ص ۲۶۴، مورد ۶

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

در صورتی که مطابق معمول حرکت کند، کافی است؛ هر چند صورت خود را به راست و چپ برگرداند. مثلاً برای ملاحظه همراهان گاهی به عقب سر نگاه کند.

مناسک حج، ص ۱۲۲ و ۱۲۳، مورد ششم

تقصیر با موی کاشته شده در حج اول

سؤال: مردی که حج اول اوست و بر سرش مو چسبانده و قابل برداشتن نیست آیا تقصیر به جای حلق کفایت می‌کند؟

آیات عظام: امام خمینی رحمته الله علیه، اراکی رحمته الله علیه، بهجت رحمته الله علیه، تبریزی رحمته الله علیه، خامنه‌ای رحمته الله علیه، خویی رحمته الله علیه، سیستانی رحمته الله علیه، صافی گلپایگانی رحمته الله علیه، فاضل لنکرانی رحمته الله علیه، گلپایگانی رحمته الله علیه، مکارم شیرازی رحمته الله علیه، نوری همدانی رحمته الله علیه، وحید خراسانی رحمته الله علیه

تقصیر (ناخن گرفتن) کفایت می‌کند.^۱

۱. آیات عظام: امام خمینی رحمته الله علیه، اراکی رحمته الله علیه، بهجت رحمته الله علیه، تبریزی رحمته الله علیه، خامنه‌ای رحمته الله علیه، خویی رحمته الله علیه، سیستانی رحمته الله علیه، صافی گلپایگانی رحمته الله علیه، فاضل لنکرانی رحمته الله علیه، گلپایگانی رحمته الله علیه، مکارم شیرازی رحمته الله علیه، نوری همدانی رحمته الله علیه، وحید خراسانی رحمته الله علیه : مناسک محشی،

خمس سپرده حج یا عمره

سؤال: اخیراً طی توافقی که سازمان حج و زیارت با بانک ملی ایران به عمل آورده، متقاضیان حج تمتع با مراجعه به بانک مبلغ یک میلیون تومان پول مخمس یا غیرمخمس به صورت قرارداد مضاربه‌ای به نام متقاضی و حساب سازمان حج در بانک ملی واریز نموده و فیش آن را دریافت می‌کنند. این پول تا هنگام تشرّف به نام واریز کننده و در حساب شخصی او باقی می‌ماند و طبق قرارداد مکتوب، پایان هر سال مبلغی در حدود ۱۷٪ به عنوان منفعت مضاربه به ثبت نام کننده تعلق می‌گیرد.

سازمان حج و زیارت فقط برای کسانی که زودتر ثبت نام کرده‌اند اولویت قائل شده و پس از حدود سه سال، اسامی اشخاص را اعلام و در صورت تمایل، آنها را به حج اعزام می‌دارد. زمان اعزام که فرا رسید مدیر کاروان از طرف واریز کننده، پولی را که در حساب مضاربه‌ای بانک می‌باشد از بانک اخذ و همراه با مانده‌ی هزینه‌ها به سازمان حج و زیارت واریز کرده و سپس صاحب پول به حج مشرف می‌شود.

با توجه به این که قرارداد مذکور به صورت کتبی بوده و شفاهاً گفتگویی بین صاحب پول و بانک ردّ و بدل نمی‌شود، لطفاً حکم مسأله را در هر دو صورتی که اصل پول (مبلغ یک میلیون تومان) مخمس و غیر مخمس باشد؛ مرقوم فرمایید:

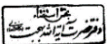
آیا به درصدی که به عنوان منفعت مضاربه از بانک دریافت می‌شود خمس تعلق می‌گیرد؟

آیت‌الله بهجت رحمته‌الله

آن مبلغ یک میلیون تومان اگر قبل از ثبت نام مشمول خمس نبوده خمس ندارد و آن اضافه هم اگر بنحو مشروع باشد، باز خمس ندارد.

آن مبلغ یک میلیون تومان اگر قبل از ثبت نام مشمول خمس نبوده
عین ندارد آن امانت هم اگر بنحو مشروع باشد، باز هم ندارد

آیت الله تبریزی رحمته الله علیه

در مورد سؤال چنانچه اصل پولی را که واریز کرده‌اند مخمس نبوده باید خمس آن را بپردازند و رفتن به حج به کیفیت مزبور (که اشخاص پول را به حساب واریز می‌کنند و در وقت رفتن هم مبلغی دیگر می‌دهند و با مجموع این دو پول به حج می‌روند) مانعی ندارد و این که متصدیان امر مبلغی را به عنوان ربح پول اول اضافه حساب می‌کنند به اشخاص واریز کننده پول مربوط نمی‌شود.

در مورد سؤال چنانچه اصل پولی را که واریز کرده‌اند
مخمس نبوده باید خمس آنرا بپردازند و رفتن به حج به کیفیت مزبور
که اشخاص پول را به حساب واریزی کنند در وقت رفتن هم مبلغی دیگر می‌دهند
و با مجموع این دو پول به حج می‌روند، مانعی ندارد و اینکه متصدیان امر مبلغی را بعنوان ربح پول اول
اضافه حساب می‌کنند به اشخاص واریز کننده پول مربوط نمی‌شود رحمته الله علیه

آیت الله خامنه‌ای رحمته الله علیه

عملیات بانکی بصورت قرارداد کتبی به نحو فوق‌الاشاره بی‌اشکال است، و سود حاصله از معامله‌ی مضاربه‌ای برای سپرده‌گذار حلال است، و اصل سپرده اگر از درآمد کسب غیر مخمس بوده خمس دارد، و سود حاصله اگر پیش از سال عزیمت به سفر حج قابل وصول نبوده، جزء درآمد سال وصول محسوب است، که اگر در همان سال به حساب حج محسوب شود خمس ندارد.

عملیات بانکی بصورت قرارداد کتبی به نحو فوق‌الاشاره بی‌اشکال است و سود حاصله از معامله‌ی مضاربه‌ای
برای سپرده‌گذار حلال است و اصل سپرده اگر از درآمد کسب غیر مخمس بوده غیر حرام است و سود حاصله از
ارسال غیریت به سفر حج قابل وصول نبوده، جز در آن سال وصول محسوب است که اگر همان سال به حساب
حج محسوب شود خمس ندارد رحمته الله علیه

آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

سؤال: کسانی که قصد تشریف به حج یا عمره را دارند، برای حفظ نوبت باید مقرری را به بانک بسپارند که این مبلغ مطابق قرارداد مضاربه است و سود نیز به آن تعلق می‌گیرد و پس از حدود سه سال یا بیشتر، نوبت تشریف آنها فرا می‌رسد. لطفاً بفرمائید:

الف: آیا به اصل پول (غیرمخمس) و سود حاصله از آن خمس تعلق می‌گیرد؟

ب: بر فرض تعلق خمس به سود حاصله، در صورتی که در سال تشریف صرف هزینه حج شود، حکم چگونه خواهد بود؟

الف و ب) اصل پول خمس دارد و سود آن اگر دریافت نشود خمس ندارد.

بمهر و امضای آیت الله
اصل پول خمس دارد و سود آن اگر دریافت
نشود خمس ندارد.

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

در صورتی که پول ثبت نامی غیر مخمس بوده به اصل پول و سود آن خمس تعلق می‌گیرد و تفاوتی بین حج و عمره نیست.

مناسک محشی ۹۷، ص ۶۸۹، س ۱۴۳۹

آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

به اصل پول و سود آن خمس تعلق می‌گیرد.

به اصل پول و سود آن خمس تعلق می‌گیرد

مگر برای افرادی که حج بر آنها مستقر شده و تمکن از خرید فیش را ندارند.

مناسک محشی، ص ۶۸۹، س ۱۴۳۹

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

در صورتی که از درآمد همان سال باشد خمس ندارد و سود آن هم اشکالی ندارد و اگر از درآمد سال‌های قبل باشد خمس دارد.

در صورتی که از درآمد همان سال باشد خمس ندارد و سود آن هم اشکالی ندارد و اگر از درآمد سال‌های قبل باشد خمس دارد.

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

چنانچه در همان سال استطاعت ثبت نام کرده، نه اصل پول و نه منافع آن متعلق خمس نمی‌باشد مگر اینکه قبلاً سال بر آن گذشته باشد و خمس آن را نپرداخته باشد.

چنانچه در همان سال استطاعت ثبت نام کرده، نه اصل پول و نه منافع آن متعلق خمس نمی‌باشد مگر اینکه قبلاً سال بر آن گذشته باشد و خمس آن را نپرداخته باشد.

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

پولی که جهت نام نویسی حج یا عمره به بانک یا سازمان حج داده شده در صورتی که در همان سال خمسی به حج یا عمره مشرف نشود متعلق خمس است. و اگر سودی به آن مبلغ تعلق بگیرد سودی که مربوط به همان سال خمسی تشرف به حج و عمره است؛ خمس ندارد و سودهای سال‌های قبل متعلق خمس است و چون از خود آن مبلغ و سود خمس داده نمی‌شود در صورتی که خمس را از درآمدی بدهد که خمس آن را نداده است باید ربع آن را بدهد یعنی مثلاً برای یک میلیون تومان مبلغ ۲۵۰ هزار تومان باید بدهد ولی اگر خمس را از مالی می‌پردازد که مخمس بوده باید همان مبلغ یک پنجم را بپردازد.

جزوه دریافتی از دفتر معظم له، ص ۶۵، س ۲۴۶

خواندن نماز مستحب در حال طواف

سؤال: خواندن نماز مستحب در حال طواف چه حکمی دارد؟

آیات عظام: بهجت رحمته، سیستانی رحمته، فاضل لنکرانی رحمته، مکارم شیرازی رحمته
مانعی ندارد.^۱

آیت الله تبریزی رحمته
مشروعیت آن ثابت نیست.

مناسک محشی ۸۸، ص ۲۳۳، ۵۶۴، پاورقی ۴

آیت الله خامنه ای رحمته

اگر بتواند جمع بین قصد طواف و قصد نماز مستحبی در حال طواف نماید اشکال ندارد.

السؤال ینضم بین قصد طواف وقصد نماز مستحبی در حال طواف اشکال ندارد.

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته

احوط ترک آن است.

مناسک محشی ۸۸، ص ۲۳۳، ۵۶۴، پاورقی ۴

۱. آیات عظام: بهجت رحمته، سیستانی رحمته، فاضل لنکرانی رحمته، مکارم شیرازی رحمته : محشی ۸۸، ص ۲۳۳، ۵۶۴.

مزار پرش و پانچ قسمی با آراء مراجع در مجموعہ جزوات

شماره ۵۰ موضوع

مجموعه احکام ۱۳:	مجموعه احکام ۸:	مجموعه احکام ۱:
امکام پزشکی	فمس	تقلید
مجموعه احکام ۱۴:	زکات	تکلیف
امکام میت	مجموعه احکام ۹:	مطهرات و نجاسات
مجموعه احکام ۱۵:	معاملات	وضو
وصیت	امور بانکی	غسل
ارث	مقوق	تیمم
نذر	لقطہ	مجموعه احکام ۲:
عهد و قسم	ہدیہ	میض
وقف	مجموعه احکام ۱۰:	استفاضہ
مدود و دیات، سقط جنین	نکاح	نفاس
قصاص	طلاق و عدہ	جنابت و استمناء
قضا و شہادت	ممرمیت و رضاع	مجموعه احکام ۳:
مجموعه احکام ۱۶:	مجموعه احکام ۱۱:	نماز
اکل و شرب	پوشش	مجموعه احکام ۴:
صید و ذبامہ	نگاہ	روزہ
بازی و سرگرمی	زینت	مجموعه احکام ۵:
رسانہ های گروهی	مجموعه احکام ۱۲:	نماز و روزہ
امر بہ معروف، نہی از منکر	رقص	نماز و روزہ مسافر
امکام اعتقادی، افلاقی و عبادی	موسیقی	مجموعه احکام ۶:
امکام حکومتی و اجتماعی	کفازدن	مع و عمرہ
	غناء	مجموعه احکام ۷:
		اعتکاف

